

Emperyalizme ve Faşizme Karşı

DEVRİMCİ HAREKET

Aylık Siyasi Dergi

Sayı:5 Eylül-Ekim 1997 Fiyatı: 200.000 TL.

DEVRİMCİ İRADEYİ HÜCRELERE SİĞDİRMAYA GÜCÜNÜZ YETMEZ

- * Örgütlenme Anlayışı Üzerine II
- * Sosyalizm Yaşamda Sanatçı Olanların İşidir...
- * Eski Sovyet Cumhuriyetleri Üzerine Bir Değerlendirme

DEVİRİMCİ HAREKET'TEN

Değişken bir seyir izleyen dergimizin çıkış periyoduna umuyoruz ki okurlarımız da alışmıştır. Nedenleri "bildik" olduğu için, üzerinde "çok-ça" durmayacağız. Ancak, her okurumuzun kendini doğal bir muhabir sayması ve tanık olduğu gelişmeleri bizlere aktarması gerektiği biçimindeki klasik hatırlatmayı yaptıktan sonra; maddi olanaksızlıklar konusunda geçen sayıda yaptığımız çağırışı yinelemeyi gerekli görüyoruz.

Bu sayıda "12 Eylül" ile ilgili bir değerlendirme beklentisi olabileceğini bilmemize rağmen; yayın akışımızı kendi doğallığı içerisinde korumaya çalışarak, "12 Eylül" için öneleyici bir çabaya girmedik. Ancak, tarzımızı giderek daha iyi anlayan sevgili okurlarımızın bu beklentilerini boş çıkarmayacağımızı yine en iyi kendileri biliyordur. Kolaya kaçmadan ve aceleye getirmeden adım adım ördüğümüz fikri sistematiğimizin giderek genişleyen dokusu, nasıl bir yönelim içerisinde olduğumuzu da gösteren "büttünden alınmış-bir kesit" gibidir. Ama biz yine de söylemek istiyoruz: Mümkün olan en kısa süreçte, salt "12 Eylül"ü değil; genel anlamda orduyu ve darbeleri, devletin yapısını ve faşizm olgusunu değerlendirme konusu yapacağız. Zaten bugüne kadar attığımız adımlardan da görülebileceği gibi "yasak savar" duruma düşmemek için, aceleye getirtici "dürtüklemelerin" etkisinde kalmadık. "Dostlar alışverişte görsün" diye değil; varolan eksikleri gidermek, ihtiyaçları karşılamak üzere değerlendirme yapma tarzında ısrarlı olmaya devam edeceğiz. **Hele ki, yoğun belirsizliklerle örülmüş bir çeşit "bilinemezlik" tarifi yapıp, her konunun -ve sorunun- çözümünü ileri (belirsiz) bir tarihe erteleme modasının yakın çevremizde seyrediyor olması, "üzerimize vazife" saydığımız bu çabanın önemini artırıyor.**

Ülkemizde son derece öğretici ve hareketli bir süreçten geçmiş, deneyimli kadroların artık -dünya ölçeği dahil- hiçbir konuda çözümleme yapmakta güçlük çekmemeleri gerektiğini düşünüyoruz. Biz, bir sürecin tekrarı olup olmadığımız biçimindeki tartışmaları çoktan geride bıraktık. Yaşamın doğal akışı bile, sürecin öznesi olma iddiasındaki devrimcilere çok ciddi sorumluluklar yükliyor. Burakalm geçmişten bugüne bir şeyleri taşımayı; eğer yapabilirsek, gelecekte bile bugüne bir şeyleri izdüşürmeye çalışacağız. Dün-bugün-yarın sentezini sağlayabilen bir yöntemin alternatifini ne olabilir ki? Tahminlerde hulummaya, ön-görüler sunmaya devam edeceğiz. Kimi dönemler yaşadığımız da olacak. "Açık"larımızı yakalamak için fırsat kollayanlar varsa, onlara belki de "gün doğar", kim bilir... Ama biz, mücadele samimiyeti olan hiçbir devrimci çevreye karşı bu türden hesaplar içerisinde olmayacağız. Dostlarımızın açığı, eksikliği bizi ancak üzer-elimizden geliyorsa- yapabileceğimiz şey, onu tamamlamak olur.

Tarihimiz konusunda yaşadığına tanık olduğumuz, şaşırtıcı boyutlarda varlık gösteren eksik ve yanlış bilgilenenin giderilmesi ve DEVİRİMCİ YOL'un dünü gibi bugününün de kavratılması, yine önümüzdeki görevlerden biri olacaktır.

Sevgiyle kalın.

İÇİNDEKİLER

1-3

Egemen Çevrelerden Yapılan Bütün 'Uzlaşma' ve 'Uyum' Çağrılarının Arkasında, Toplamı MGK'nın Kanatları (Süngüleri) Akına Akma Gayreti Yatmaktadır

4-8

Eski Sovyet Cumhuriyetleri Üzerine Bir Değerlendirme

9-10

Devrimci İradeyi Hücrelere Sığdırmaya Gücünüz Yetmez

11

Tutsak Yoldaşlara Mektup...

12-15

Sosyalizm Yaşamda Sanatçı Olanların İşleri...

16-19

Gençlik

20-23

Örgütlenme Anlayışı Üzerine II

29-30

Eğitim Politikası Üzerine Kısa Bir Değerlendirme

31-35

Okur Mektupları

35-40

Haber-Yorum

4. Sayı için düzeltme

1- Mustafa Özenç'in idam tarihi 20 Ağustos'tur.

2- 24. sayfada; ilk sütun, son paragrafta "çalışma tarzında ki tabiliği aşmış" cümlesi "çalışma tarzında kitabiliği aşmış" olacaktı.

3- "GÜNEYKÜRDİSTAN OPERASYONU" yazısında 8. sayfada, orta sütunun alttan ikinci paragrafında "istenen hedefler/sonuçlar alınmadan acil yardım talebi gibi faktörler etkili oldu." cümlesi eksik çıkmıştır. Doğrusu şöyle olacaktır: "İstenen hedefler/sonuçlar alınmadan yarım bırakıldı. Operasyonun erken başlatılmasında mevsim koşulları, KDP'nin acil yardım talebi gibi faktörler etkili oldu."

Hollanda Temsilciliği, 2° Piter5Burg Str.

29 2572 Gv Den Hag/HOLLANDA

Tel: 0031653698256

EGEMEN ÇEVRELERDEN YAPILAN BÜTÜN 'UZLAŞMA' VE 'UYUM' ÇAĞRILARININ ARKASINDA, TOPLUMU MGK'NIN KANATLARI (SÜNGÜLERİ) ALTINA ALMA GAYRETİ YATMAKTADIR

**TEKELCİ BURJUVAZİNİN
YILLARDIR ERTELENEN TEMEL
SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN
MGK YİNE DEVREDE**

28 Şubat'taki MGK toplantısından sonra yaratılan "Refah tehdidi" fırtınası ve sis perdesi yerini daha net görüntülere bırakıyor. Tekelci burjuvazinin yıllardır ertelenen temel sorunlarının çözümü için MGK, bir kez daha devrede...

Ard arda yaşanan askeri müdahalelere rağmen, tekelci burjuvazinin sorunları henüz tümüyle çözülebilmemiş değil. 12 Eylül sonrasında, bir pazar olarak emperyalist-kapitalist sistem ile bütünleşme ve ihracat ekonomisine yönelme "tercihine rağmen" bu, başarısız oldu. Toplumun büyük bir kesiminin yoksulluğa ve açlığa mahkum edilmesi pahasına yaratılan muazzam kaynaklar, yeni sanayileşme modelinin altyapısının finansmanında kullanılamayıp, tam anlamıyla yağmalanarak tüketildi.

Ekonominin kendi kaynaklarını kendi yaratarak ayakta durması hâlâ mümkün

değil. Ekonominin artan kaynak ve finansman sorunlarına, bir de "Doğu'da sürdürülen kirli savaşın finansmanı da eklenince, ekonomi tam bir tıkanma içine girdi. Tıkanmanın açılması, en azından sorunların bir süre ertelenmesi, yıllık 12-15 milyar dolarlık bir kaynağın "yaratılarak" ekonomiye pompalanması ile mümkündür. Bu da kara para ile sağlandı.

Ancak, AB hayali ile yaşayan 60 milyon nüfuslu bir ülkede, ekonominin uzun süre uyuşturucudan elde edilen kara para ile finanse edilmesi mümkün değildi. Ve bu sürecin de sonuna gelindi.

Gelinen noktada tekelci burjuvazinin sorunlarının çözülebilmesi için, çok daha radikal adımların atılması zorunlu. Toplumsal yaşamı alt-üst edecek, çalışanları daha da yoksullaştıracak yeni "önlemler", önceki parlamento ve hükümet aritmetiği içerisinde uygulanması mümkün görünmüyordu. MGK, bu noktada devreye girdi.

Kriz Yönetim Merkezi (KYM)'nin öngördüğü yetkiler kapsamında; "kriz" dönemlerinde bakanların dahi MGK'ya bağ-

lanmaları ile ilgili olarak kopartılan fırtınanın ve yaratılmaya çalışılan tehdit görüntüsünün ardında da aynı gücün (Genelkurmay'ın) toplumu kanatları (süngüleri) altına alma gayreti yatmaktadır. Doğrusunu söylemek gerekirse, yer yer ilkel biçim ve araçlar kullanılsa da kamuoyu oluşturma açısından rejimin ilgili organları, işini başarıyla gerçekleştirmektedir. Bu konuda medyanın "uşaklıkta birinci" olma rolünün etkisi yadsınamaz. Ancak, bir diğer faktör de örgütlü halk kesimlerinin, karşı duruşu gerçekleştirme konusundaki zafiyetidir.

Diğer başka alanlarda olduğu gibi ekonomide de MGK'nın dayatmalarını gerekli gördüğünü, artık hiçbir kamufleje gereksinim duymayacak denli açıkça ifade eden TÜSİAD; son toplantısında, özelleştirmelerin hızlandırılması, "sosyal güvenlik raporu", "istikrar politikaları"nın uygulanması, emekçi kesimlerin tepkilerinin önlenmesi vb. konuların gerektirdiği ihtiyaç bağlamında MGK'nın yaptırım gücünü bir kez daha anma ihtiyacı duymuştur. TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi üyesi Yıldırım Aktürk'ün "Nasıl 8 yıllık eğitim konusunda siyasi iktidar bunu hemen uygulamaya koymuştu. Enflasyonu, özelleştirme, Güneydoğu gibi birçok sorun da sivil toplum örgütlerinin MGK'ya, MGK'nın siyasi iktidarlara telkini ile çözülebilir." biçiminde ifade ettiği yaklaşım, konsey üyelerince benimsenirken, aynı zamanda MGK'nın yaşamın her alanına müdahalesine meşru bir görüntü verme çabalarına bir yenisi daha eklenmiş oluyordu.

"Refah" tehdidine karşı, toplumda yaratılan tedirginlik ve medyanın sergilediği kanlı "Cezayir" görüntüleri eşliğinde, toplumun değişik kesimlerinde bir "uyum" ortamı yaratıldı. Yeni hükümetin oluşumunda etkili olan; "uyum" en üst biçimini "Ekonomik ve Sosyal Konsey" (ESK)'de buldu. ESK; İMF ve Dünya Bankası'nın dayatmaları, MGK'nın "tavsiye"leri çerçevesinde gündeme sokulan "saldırı paketleri"nin uygulanmasına

Bir süredir S-300 fü-

"meşru" gösterme çabasına hizmet eden bir kurumdur. İşbirliğine sokulan sendika bürokrasisinin buradaki işlevi tepkiyi yumuşatmaktır. Özelleştirmeden, sosyal sigortaların tasfiyesine, vergi soygunundan, ücretlerin budanmasına kadar gündemine aldığı her konu halka karşıdır ve yaşam seviyesinin aşağı çekilmesine yöneliktir.

Toplumun "çağdaş" bir seviyeye gelmesini engelleme potansiyeline de sahip radikal dinci hareketin önlenmesi, "Susurluk" ile iyice deşifre olan "çete"lerin tasfiyesi gibi önemli konularda toplumda sağlanan "uyum", tekelci burjuvazinin sorunlarının çözümüne kanalize edilmeye çalışılıyor. MGK ve egemen sınıflar, temel politikalarını bu zemine oturtmuş durumdadır.

Bütün bir halkın, telafisi mümkün olmayan önemli kayıplarına yol açacak uygulamaların engellenbilmesi, ancak halkın örgütlü kesimlerinin bilinçli müdahalesi ile mümkündür. Fakat, bu noktada mevcut olan tablo-kısa vadede- umut verici sonuçlara işaret etmiyor. Devrimci-demokratik hareketlerin toplumdaki etkinlik düzeyi halâ çok geri. Bu etkinliği, sadece örgütsel anlamda değil, ideolojik anlamda da almak gerekiyor. "Sol", ideolojik olarak da kendini tümüyle 12 Eylül silindirisinin tahribatından kurtarabilmiş değil. Varolan sınıf örgütlenmeleri de (sendikalar vb.) böyle bir mücadelenin/görevin gereklerini yerine getirebilecek durumda değil.

Parlamento düzeyinde oluşan "uyumlu" yapının ise, sanıldığından daha uzun süreli olacağı görülüyor. Hatta bu yapıya "çeteler" in de "uyum" sağladığı söylenebilir. Son tahliyelerin ardında yatan gerçek, devletin farklı güç odakları arasındaki bir uzlaşmadır. Bu uzlaşmanın sonuçları, önümüzdeki günlerde parlamentoda da etkisini gösterebilir. DYP'nin de

"Müjde" diye götürülen "paket"lerin açıldığında içinden adeta bir "bomba" çıktığını bilen Kürt halkı, devletten "iyilik" istemeyi çoktan terk etti; ama devlet "iyilik" ambalajında "asimilasyon, yıkım ve tehcir" götürmeyi sürdürüyor. "Yatılı okul" projesinin de altında ırkçı-faşist eğitimin dayatılması; Kürt çocuklarının kendi kültürlerinden, ailelerinden ve hatta coğrafyalarından soyutlanması gibi amaçlar yatmaktadır.

"uyumlu" koalisyonla katılması, olasılıklar dahilindedir.

Toplumun yıllarca elinde tuttuğu kazanımlara karşı saldırılar ve dinci hareketin bazı temel örgütlenme alanlarına yapılacak müdahaleler öncesinde, koalisyon parlamentoda halâ yeterli güce sahip değil.

"SEÇİM" HÜKÜMETİ OLARAK KURULUP, "ÇÖZÜM" HÜKÜMETİNE DÖNÜŞEN KOALİSYONUN ÖNÜNDEKİ GÜNDEM BİR HAYLİ KABARIK

Kürt sorunun çözümünde askeri yöntemlerin yanında, sosyal ve ekonomik uygulamaların da hızlı biçimde devreye sokulması.

TC'nin gerçekte Kürt sorununu çözmekten ne anladığı, söz konusu ekonomik ve sosyal "tedbirler"le neyin amaçlandığı bugüne kadarki uygulamalardan bilinmektedir. "Müjde" diye götürülen "paket"lerin açıldığında içinden adeta bir "bomba" çıktığını bilen Kürt halkı, devletten "iyilik" istemeyi çoktan terk etti; ama devlet "iyilik" ambalajında "asimilasyon, yıkım ve tehcir" götürmeyi sürdürüyor. "Yatılı okul" projesinin de altında ırkçı-faşist eğitimin dayatılması; Kürt çocuklarının kendi kültürlerinden, ailelerinden ve hatta coğrafyalarından soyutlan-

ması gibi amaçlar yatmaktadır.

Kürt sorunu konusunda, 1 Eylül günü barış amaçlı gelen İtalyan parlamenter Dina Srisollo'nun "Biz barış için geldik fakat görüyoruz ki, faşist bir devlet ile diyalog şansı bulunmamaktadır" sözleri, çok şey anlatmakta;

*Çok hızlı bir özelleştirme programının uygulamaya konulması ve kamu mallarının kısa sürede elden çıkarılması.

*Devlet personel rejiminin kazanılmış hakları yok sayacak düzeyde yeniden yapılanması.

Bir "reform" olarak sunulan "personel rejimi" yasasının; yasaklarıyla ve içerdiği hak gaspları ile meşhur 657 sayılı yasadan hiçbir farkı olmadığı ilk bakışta anlaşılmaktadır. Türkiye'de artık, rejimin sıkıştığı her noktada göz boyayıcı birtakım rötuşlarla işi kurtarma yoluna gittiği herkesçe bilinmektedir. Grev ve toplu sözleşme içermeyen bir "sendika hakkı"nın nasıl bir "reform" olacağı, emeçilere çağdışı bir yaşam dayatıldıkça daha çarpıcı bir biçimde açığa çıkacaktır.

- Sosyal güvenlik kurumlarının rehabilitasyonu adı altında, çalışanların tüm kazanımlarını ve birikimlerini yoksayacak uygulama.

- ANASOL-D hükümetinin gündeme aldığı konulardan biri de vergi "reformu"dur. Maliye Bakanlığı'nın yaptırdığı bir araştırma ve hazırladığı rapor sonrasında ortaya konan sonuçlar; verginin yükünün tamamıyla ücretlinin sırtına yıkılmak istendiğini gösteriyor.

Bakanlığın kendi verilerine göre; ücretli, geçen yılki 280 trilyonluk gelir vergisinin %65'ni karşılamış görünüyor. Ayrıca bu vergilerin önemli bir kısmı özel sektöre teşvik olarak verilmiş durumda. Vergiden kaçınma koşulu bulunmayan ücretli kesimin yaşam/çalışma koşullarını iyileştirici yönde en ufak bir düzenleme yapılmazken; muafiyet, indirim vb. düzenlemeler büyük işletmeler gözetilerek yapılmaktadır.

500 BÜYÜGE
VERGİLERDEN
AKTARILAN TEŞVİKLER
(1996 sabit fiyatlarıyla milyar TL)

Yıl.....	miktar
1982.....	7.521.6
1985.....	118.124.5
1987.....	85.732.6
1993.....	65.121.7
1994.....	85.442.7
1995.....	43.847.7
1996.....	40.181.5

Kaynak: Petrol-İş

- İhracat ekonomisinde en önemli sorun, uygun fiyattır. Bu da ancak çok daha düşük işçi ücretleri ile mümkündür. Önümüzdeki süreç, gerçek işçi ücretlerinin daha da geri düzeylere çekilmeye çalışıldığı, her türlü örgütlenme olanaklarının önlenmesi yoluna gidildiği bir süreç olacak ve çalışanlara, Eşel-mobil'in de ötesinde koşullar dayatılmak istenecektir.

- Kürt sorununu iyice karmaşık hale getiren ve RP'nin önemli bir güç olmasına neden olan feodal kalıntıların da tasfiyesi gündemde. Bu noktada "Köy-kent" ve "Toprak-reformu" ikili bir amaçla ele alınıyor. Artık, tekeli burjuvazi için bir müttefik olmayan, oy deposu olarak da önemli bir işlevi kalmayan feodal kalıntıların tasfiyesi, ekonomik ve siyasal güçlerinin yok edilmesi hedefleniyor. (Bu noktada "Sedat Bucak olayı" bardağı taşıran son damla olmuş olabilir). Aynı şekilde, toprak reformu ile kamulaştırılacak alanlar, Köy-kent projesi ile koruculara peşkeş çekilerek koruculuk özendirilirken; koruculuk olgusunun kendisi bazı revizyonlardan geçirilecek gibi görünüyor.

Hatırlanacağı gibi Köy-kent projesi ilk kez 70'li yıllarda Ecevit tarafından gündeme getirilmiştir. Ecevit şimdi de Türkiye kürdistanı'nı dolaşarak zemin yoklaması yapmakta, Kürt köylülerini bir çeşit hapishaneye tıkmanın yollarını aramaktadır. Fizibilite raporu hazırlamaya çıkmış mühendis edasıyla ve halkın sorunlarını elindeki kağıt parçasına not eden eşi ile beraber, halk düşmanının özel bir prototipini çizmektedir.

1974'lerden kalma deneyimi ile, umutları kendi aynasında kırma becerisine sahip olan Ecevit, bir kez daha halkın umutları ile oynamaya niyetlenmiştir. Ama "kendini akıllı, milleti serserim" sa-

nanların bu kez fazla şansları yok. İlk kez ABD emperyalizmi ve uşakları tarafından Vietnam'da denenilen "stratejik köy-ler" projesinin nasıl sonuçlandığı, Vietnam denince Yankee'nin aklına nelerin geldiği, bütün dünyanın tanık olduğu bir durumdur.

Tarih tekerrürden ibaret değildir; ama ille de tekrara zorlarsanız, özgürlük savaşçıları da size yenilgi tekrarı yaşatmaktan kaçınmayacaktır.

YENİ HÜKÜMETİN UYGULAMA-YA SOKTUĞU 8 YILLIK KESİNTİSİZ EĞİTİM, SANILDIĞI KADAR GÜÇLÜ VE YAYGIN BİR TEPKİ İLE KARŞILANMADI

Uygulama başlar başlamaz tepkilerin yoğunlaşacağı ve giderek tırmanacağı biçimindeki yaygın kanaatin tersine, -şimdilik- gösterilerde bir durulma bile gözleniyor. Bunun pekçok nedeni var. Bunların başında RP hakkında açılan kapatma davasının sürüyor olması geliyor. Süreci hızlandırabilecek eylemlerden kaçınılıyabilir olabilir. Sanki bugüne kadar yapılanlar, RP'nin kapatılması durumunda yapılacakların provası niteliğinde. Ayrıca polis de, cami çıkışındaki protestolara çok "ılımlı" yaklaşımı da sürecin tırmanmasını engelledi.

Cami çıkışındaki gösterilerde dikkat çeken yanlardan biri de, MHP kökenlilerin önemli oranda katılıyor olmasıydı. İmam Hatip Liseleri'nde önemli bir varlıkları olmayan MHP'lilerin protestolara aktif olarak katılması, bazı kesimlere gözdağı verme anlamını taşıyor olabilir. "Çete" üyelerinin tahliyesi ile protestoların azalmaya başlaması arasında da bir ilinti kurmak mümkün.

RP'nin kapatılması davasının devamı süresince, 8 yıllık eğitime yönelik protestolarda önemli bir tırmanma beklenmemelidir. RP içinde bir kesim, RP'nin radikal uçlardan arınarak merkez sağdaki boşluğa yerleşmesi eğilimini taşıyor. Siyasal yelpazedeki dağınlık düşünüldürse, önümüzdeki yerel seçimlerde RP'nin oldukça şanslı olduğu söylenebilir.

Olası bir kapatma sonrasında ise, protestoların önemli oranda yaygınlaşması beklenmelidir; hatta, "uyumlu" koalisyonu zorlayacak boyutlara dahi ulaşabilir.

MHP ÇEVRESİNDE DE ÖNEMLİ GELİŞMELER YAŞANMAKTADIR

MHP'liler, son yıllarda edinilen oldukça önemli kitlesel desteğe, güçlü kadro örgütlenmelerine rağmen aktif bir siyasal tavır alış içinde olmadılar. Burada, 12 Eylül öncesi dönemde büyük oranda deşifre edilmiş olmaları yanında, kendi iç çekişmeleri de etkili oldu.

Türkeş'in ölümü ve kongrede Devlet

Cami çıkışındaki gösterilerde dikkat çeken yanlardan biri de, MHP kökenlilerin önemli oranda katılıyor olmasıydı. İmam Hatip Liseleri'nde önemli bir varlıkları olmayan MHP'lilerin protestolara aktif olarak katılması, bazı kesimlere gözdağı verme anlamını taşıyor olabilir. "Çete" üyelerinin tahliyesi ile protestoların azalmaya başlaması arasında da bir ilinti kurmak mümkün.

Bahçeli'nin yönetime gelmesi sonrasında MHP'de siyasal bir radikalleşme yaşandı. Devlet Bahçeli kendi tabanının beklentileri doğrultusunda daha aktif ve radikal bir çizgiyi izleyecek gibi görünüyor. Bunun çeşitli nedenleri olabilir; merkez sağdaki dağınlık nedeni ile RP'ye kayan kitlelerin bir bölümünü kazanmak, Kürt sorununda daha radikal tavır alış ile milliyetçi duyguları körüklemek ve olası bir "barış"ın önünü kesmek gibi... Bunun doğrudan bir sonucu ise; devrimci ve demokrat niteliği olan kişi ve kurumlara, bu yöndeki tavır alışlara karşı daha sistemli sivil faşist saldırıların gündeme gelmesidir. Egemen sınıfların "toplumu tümüyle teslim alma" stratejisinin de bir uzantısı olarak -tekrar- faşist saldırılar yoğunlaştırılabilir.

Salt sivil faşistlerin saldırı olasılığı içerisinde olmaları sebebiyle değil; sistemin baştan aşağı bir bütün olarak "halka karşı" tahkim edilmekte olması, örgütlü ve kararlı bir karşı duruşu zorunlu kılmaktadır.

Hayatın her alanında, sisteme yönelen tepkileri ortak bir mecraya akıtmanın yolu hızla bulunmalı ve saldırının boyutu, ne türden araçlarla donanmayı gerektiriyorsa, mevcut enerji o yönde yoğunlaştırılmalıdır.

ESKİ SOVYET CUMHURİYETLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Sovyetler Birliği'ni oluşturan ülkelerde bugün tam bir çöküş yaşanıyor. Ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel tüm alanları kapsayan bir çöküş... 70 yıllık süreçte toplumu şekillendiren, ona yön veren kültür değerleri bir anda yok oluverirken yerini tam bir kaosa bıraktı.

Sanayi toplumlarına yakın özellikler taşıyan ülkeler, kapitalist toplumun temel değerlerine daha kolaylıkla adapte olur-

misini tamına uygulanamaz. Piyasa ekonomisine ve uygulamalarına yabancı olan Rusya'da birden bire IMF reçeteleri dayatılınca, bugünkü sonuçlar ortaya çıktı.

Yaşanan çöküntünün etkisi dünyanın hemen her yerinde yankısını buldu. Varolan dengelerin yeni duruma adaptasyonu bile başlı başına bir değişimin /çalkantının ifadesi oldu. Sosyalist cephede, bu çöküntünün izleri çok daha derin ve çeşitlilik gösteren biçimlerde ortaya çıktı. Eski Sovyet Cumhuriyetlerinin nasıl görüldüğünden öte bir durumdur, bu... O ülkelere hiçbir beklentisi olmayan örgütlenmeler dahi, yaşananların sebep olduğu sonuçlardan -bir biçimde- etkilendi.

Yazımızın bu giriş bölümünde salt bir fotoğraf çekmeye çalıştık. Yoksa kültür değerlerinin ortadan kalkışının birdenbire olmadığını, sürecin içsel ve dışsal özellikler taşıdığını ve bir geçişkenliğin söz konusu olduğunu biliyoruz. "Sol"u bir hayli yoran ve yoğun tartışmalara sebep olan bu gelişmelere dair bizler de bir fikri katkı yapma ihtiyacı duyduk.

SOSYALİZM, ÜRETİM ARAÇLARININ MÜLKİYETİ SORUNUNA İNDİRGENMEMELİDİR

Eski Sovyet Cumhuriyetlerinde yaşananlar, bir teorik belirlemenin ne denli doğru olduğunu

da kanıtıyor. **Kapitalizm ile sosyalizm arasındaki farklılık sadece üretim araçlarının mülkiyet sorunu değildir; ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel tüm kurum ve yapılarıyla karşılıklı birbirini etkileyen ve tamamlayan bir toplumsal yaşam biçimidir.** Bu kurum ve yapıların herhangi birinde sosyalist değerlerden kopuş, giderek bir bütün olarak sosyalizmden kopuşu getirmektedir. Burada,

özel mülkiyetin -ve etkilerinin- aşılmasının önemine rahatlıkla vurgu yapabiliriz. Asıl mesele; sosyalizmi, kendisini oluşturan bileşenlerin salt bir tanesi ile özdeş tutma yanılgısıdır. Hatta özel mülkiyetin olumsuz etkisi öylesine boyutlu ki, sözünü ettiğimiz tekyanlı bakışın dahi kaynağını özel mülkiyetin etkilerinden aldığını söyleyebiliriz.

"Özel mülkiyet bizi öylesine sersemletmiş ve tek yanlı kılmıştır ki, ancak malik olduğumuz bir nesne **bizimdir** -bizim için sermaye olarak varolduğunda, yada doğrudan doğruya sahip olduğunda, yendiğinde, içildiğinde, giyildiğinde, içinde oturduğunda, vb. -sözün kısası, tarafımızdan **kullanıldığında** bizimdir.

(...)

Özel mülkiyetin aşılması bu yüzden tüm insan duyularının ve yüklemelerinin tam **kurtuluşudur**; ama kurtuluş, bu duyular ve yüklemeler, öznel ve nesnel bakımdan, **insani** oldukları için gerçekleşir. Göz, insani bir göz olmuştur ve **nesnesi** de, toplumsal, **insani** bir nesnedir.

(...)

Bunun sonucunda gerekseme ve doyum **bencil** özelliklerini yitirir, doğa da basit kullanıma **yararlılığını** yitirerek **insani** yararlılık olur." (Karl Marks, 1844 Felsefe Yazıları, S: 114-115)

Doğaldır ki, sosyalizm denince akla ilk gelen olgulardan biri de insanların temel gereksinmelerinin karşılanması, emeğinin karşılığının alınmasıdır. Bu gerçekliğin toplumsal mülkiyet, teknolojik gelişme, üretkenliğin artırılması gibi özelliklerle doğrudan ilintili olması "sosyalizm" kıstasını üretim ve teknoloji ile ilgili kalemlere kadar daraltabilir. Hatırlanacağı gibi **Leo Huberman**, sosyalizmin üstünlüğünü anlatırken; Sovyetler Birliği ile ABD arasında yaptığı bu çerçevedeki rakamsal kıyaslamalar ile sözünü ettiğimiz intibaya güç katmıştır.

Sosyalist toplumun inşasında toplumsal mülkiyetin sağlanmasını temel alan ve insanın değişimini önemli oranda gözardı eden ülkelerde geri dönüş süreci-

ken, daha geri bir iktisadi yaşam düzeyinin egemen olduğu ilişkilerde, ulusal değerlere ve geleneklere yönelme daha belirgin biçimde yaşanmaktadır.

Milyonlarca emekçinin sokaklara dökülüp, protesto gösterileri yaptığı; uğradıkları sosyal haksızlıkları reddettiği Rusya'da, uzun süredir subayların dahi maaşı ödenmemektedir.

Dünyanın hiçbir yerinde IMF ekono-

Yukarıdan aşağı bir iradenin yönlendiriciliği altında gerçekleştirilen, sosyalizmi inşa süreci öylesine içiçe geçmiş olgular içerir ki, bir güvence olarak görülen devlet bile, güvenliğini aldığı üretim ve mülkiyet ilişkileri üzerinde karşı etkide bulunabilir.

nin çok daha hızlı olduğu görülüyor.

Yukarıdan aşağı bir iradenin yönlendiriciliği altında gerçekleştirilen, sosyalizmi inşa süreci öylesine içiçe geçmiş olgular içerir ki, bir güvence olarak görülen devlet bile, güvenliğini aldığı üretim ve mülkiyet ilişkileri üzerinde karşı etkide bulunabilir.

"Devlet iktidarının ekonomik gelişim üzerindeki karşı etkisi üç yönde belirebilir. Ya aynı etkide bulunur. O zaman işler daha çabuk yürür. Ya da ekonomik gelişmeye tersi yönde etkide bulunur. O zaman, günümüzde bütün toplumlarda olduğu gibi, belli bir süre sonra iflas eder. Nihayet ekonomik gelişmenin kimi yollarını tıkayıp kimi yollarını açabilir. Böyle bir durum, sonuçta yukarıda anılan iki olasılıktan birine bağlanır. Şu kesindir ki, ikinci ve üçüncü durumlarda, siyasal iktidar, ekonomik gelişmeye ağır zararlar verir ve yığınla enerji ve malzemenin çarçur edilmesine yol açar" (Marks, Engels, Devlet ve Hukuk Üzerine, S:62)

Eski toplumun izlerini silme ve yeni -komünist- bir insan tipi yaratma amacının uzun ve zorlu bir süreç gerektirmesi; sosyalizme, önceden öngörülmesi güç iniş ve çıkışlar yaşatabilmekte, süpriz duraklarla tanıştırabilmektedir. Komünist insan bilincinin tüm topluma egemen, toplumsal bir bilinç haline dönüşmesini sağlayabil-

menin - bir kısmı Marks tarafından tanımlanan- pek çok önkoşulu vardır. En başta, üretici güçlerin gelişim düzeyinin ve emek üretkenliğinin komünist toplumun alt yapısını oluşturacak kadar gelişmesi gerekir. Ayrıca binyıllardır sınıflı toplum ilişkileri içinde yaşayan insanlarda oluşan; çoğunluğu gelenekler, ahlaki ve dinsel kurallarla bütünleşmiş bilinç, "tüm toplumda ve tüm etkileri" ile ortadan kaldırılarak, yerine komünist topluma özgü bir insan bilinci konulmadan bu sağlanamaz.

Teknolojinin bugün ulaştığı boyut düşünülürse, komünist insan tipinin tek tek

ülkelerde pek mümkün olamayacağı; en azından, emperyalist-kapitalist sistem önemli oranda geriletilmeden bunun başarılamayacağı görülüyor. Toplumda kapitalist düşüncenin sınırlı oranlarda da olsa varlığını sürdürdüğü koşullarda, ekonomik alanda toplumsal mülkiyet tümüyle sağlanmış olsa bile kapitalist topluma geri dönüşün maddi zemini vardır. Bütünüyle bir geçiş dönemi olan sosyalizm, sanıldığından çok daha uzun bir tarihsel dönemi kapsayacaktır.

Bugüne kadar yaşanmış olan deneyler gösterdi ki, geçiş toplumunun (sosyalizmin) sona ermesine ilişkin yapılan -bir bölümü de Stalin'e ait olan- çok kaba belirlemeler yeterli değildir. Tümüyle bir geçiş dönemi olan sosyalizm, çok daha uzun bir tarihsel süreci kapsayacaktır. Komünist toplumun maddi alt yapısının oluşturulması da uzun bir süreç alacak ve çok yoğun çabalarla sağlanabilecektir. Hatta, komünist topluma geçiş ve komünist insan tipinin yaratılabilmesi için üretici güçlerin gelişim düzeyi bunu olanak-

lı kılrsa bile, üstyapıda burjuva ideolojisinin tüm etkileriyle ortadan kaldırılması çok daha zor olacaktır. İletişim teknolojisinin ulaştığı boyut -ve gelecekte ulaşacağı düzey- bu noktada olumsuz etki yapmaktadır. Bugün nerede ise alternatifsizmiş gibi sunulan burjuva ideolojisinin yansımaları dünya genelinde önemli oranda geriletilmeden komünist insan tipinin yaratılması ve komünist topluma geçilmesi pek olası değil.

Sürece dair sözünü ettiğimiz zorluklar, uygulayıcıların yetenek derecesiyle açıklanacak türde olgular değildir. Aksine, gerçekleştirilmeye çalışılan dönüşüm, insanlık tarihinin daha önceleri karşılaştığı türden problemlerle uğraşmayı gerektiriyor ki bu, tercihten de beceriden de öte bir durumdur.

"Bize göre komünizm, ne yaratılması gereken bir **durum**, ne de gerçeğin kendisine göre düzenlenmek zorunda olacağı bir **ülküdür**. Biz, bugünkü durumu ortadan kaldıran **gerçek** harekete komünizm diyoruz. Bu hareketin koşulları, fiilen varolan öncüllerden doğarlar!" (Marks-Engels, Alman İdeolojisi, S:64)

GERİYE DÖNÜŞLER DE UZUN VE ÇALKANTILI SÜREÇLERDEN GEÇER

70 yıllık sosyalizm deneyimine rağmen Sovyetler'de, kapitalist topluma ait sosyal ve kültürel değerler aşılamamıştı.

Bu süreç, hızlanarak devam edecek ve bir süre sonra maddi kaynakların yağmalanması önemli oranda tamamlanacaktır. Bugünün yağmacıları, mafya babaları sürecin sonunda yeni dönemin "sanayicileri", "iş adamları" olarak ortaya çıkacaklar.

Ekonominin planlanmasında yapılan hatalar da kapitalizme duyulan özlemi artırdı. Uzun süren revizyonist iktidarlar döneminde parti kadroları arasında ve toplumda kapitalist değerler güçlendi. Giderek ideolojik olarak daha fazla ve sağa kayan ve sistemleşen revizyonizmin, geriye dönüşü dayatacağı kesindi; bekleniyordu.

Gorbaçov, geriye dönüşün ideolojik zeminini hazırladı ve süreci hızlandırdı.

Nasıl ki kapitalist üretim biçiminden sosyalist üretim biçimine basit, sıradan değişimlerle değil; ancak, devrimci atımlara dayalı köklü altüst oluşlarla geçilebiliyorsa, benzer şekilde -tüm sorunlarına rağmen- toplumsal mülkiyete dayalı bir üretim biçiminden, özel mülkiyete dayalı bir üretim biçimine geçiş, oldukça önemli altüst oluşları gerektirmektedir. **Batı Avrupa'da yüzlerce yıllık süreçlere yayılan, sermayenin ilkel birikimi ve merkezileşmesi süreci, eski Sovyet Cumhuriyetlerinde birkaç yıllık sürelerle sığdırılmaktadır. Yaşanan, oldukça hızlı bir biçimde sermayenin birikimi ve merkezileşmesi sürecidir. Ve sonuçta, İskoçya'da yaşananları aratmayacak vahşi görünüm sergilenmektedir.**

Mevcut üretim biçiminin gerekleri loğrultusunda biçimlenen devlet, yeni üretim biçimine uyumda zorlanıyor. Ekonomik çöküş ve toplanamayan vergiler nedeniyle maaşlar ödenmiyor. Eski Sovyet Cumhuriyetlerinde -özellikle Rusya'da- yaşananlar, şimdiki yöneticilerin aşarısızlıklarının bir sonucu değil, toplumsal mülkiyetten özel mülkiyete geçi-

şin doğal sonuçlarıdır. IMF ve diğer emperyalist kuruluşların yeni sömürge kapitalist ülkeler için önerdiği istikrar programlarının aynen uygulanmasının doğal sonuçlarıdır.

Süreç, kapitalist üretimin gerekleri doğrultusunda işleyecek; IMF, Dünya

Bankası, vb. kurumların talepleri çerçevesinde "özelleştirmeler" (talan) sürecek; devletin işlevsizleşen kurumları ortadan kaldırılabilecek, kârlılığı düşük pek çok üretim birimi kapatılacak, işsizlik katlanarak artacaktır.

Bilindiği gibi sermayenin ilkel birikme dönemi, kapitalizmin kendi doğduğu topraklarda -Avrupa'da- bile açık zora dayalı bir seyir izlemiştir. Günümüzde, eski Sovyet Cumhuriyetlerinde yaşananlar da pek farklı değil. Sovyet halkının 70 yıllık sosyalizm deneyimi süresince yarattığı bütün maddi değerler, toplumsal mülkiyetten çıkararak hızla belirli ellerde toplanıyor. Çok düşük fiyatlarla yapılan "yasal" özelleştirmelerin yanında, tüm maddi değerler el altından pazarlanıyor. Karaborsa ve mafya yöntemleri zenginlik için tek geçerli yöntem. Eski Sovyet Cumhuriyetlerinde paranın ve mülkiyetin belirli ellerde toplanmasının mekanizması iktisadi yöntemler değil, açık zora dayalı gasp yöntemleridir.

Bu süreç, hızlanarak devam edecek ve bir süre sonra maddi kaynakların yağmalanması önemli oranda tamamlanacaktır. Bugünün yağmacıları, mafya babaları sürecin sonunda yeni dönemin "sanayicileri", "iş adamları" olarak ortaya çıkacaklar.

Kapitalizmin doğası gereği ilkel sermaye birikimi, daima hiç de ahlaki olmayan yöntemlerle ve açık zora dayalı olarak sağlanmıştır. Sorun, eski Sovyet

Cumhuriyetlerinde yaşayan insanların zaaflarından değil, kapitalizmin işleyişinden kayanlanmaktadır.

Geriye dönüşlerde karşı durmak olasılığı olan öğeler de sürecin on yıllara yayılması sebebiyle zayıflatılmış durumdadır. Ancak, bütün bunlara rağmen, yukarıda tanımladığımız süreci tersine çevirecek dinamikler yok değil.

"Eski Sovyet Cumhuriyetleri 21. Yüzyıl'ın ilk yıllarında dünyanın en demokratik ülkeleri olabileceği gibi en gerici-faşist ülkeleri de olabilir. Bunkdaki en büyük etken solun gelişimi olacaktır. Ancak sürekli sıcak tutulacak olan "Kafkas"ların, milliyetçiliği körükleyecek olması demokratikleşme üzerinde geciktirici bir rol oynayabilir." (Devrimci Hareket, Sayı: 1 s:6)

"EKONOMİK TEMEL'DEN DOĞRUDAN BİR YANSIMA BEKLENMEMELİDİR

Yapılaşması tamamlanmış, oturmuş bir toplumsal sistemde altyapının belirleyiciliği; siyasal, kültürel, ahlaki, felsefi şekillenme üzerinde tayin edici bir rol oynaması kaba materyalist bir yaklaşımla ele alınıp her koşul için geçerli -mutlak- bir biçime sokulmamalıdır. Özellikle, proletarya diktatörlüğü tarafından belirlenen ve bir geçiş toplumu olan sosyalizmde durum, ilişkideki karşılıklı etkileşimin çok daha hareketli yaşandığı bir zemini

tarif eder. Başlangıçta üstyapının belirleyiciliği sözkonusu iken, gerçekleşen inşa ölçüsünde bu rol yerini altyapıya bırakır. Ancak bu süreç, değişkenlik içeren ara evrelerle ve yaşanan duraksamalarla uzun ve karmaşık bir görüntü arzeder. Bu nedenle, toplumsallaşan mülkiyetin veya yaşama geçirilen kimi sosyalist işleyiş normlarının üstyapısal öğeler üzerinde kesin sonuç alıcı etkiler yaratmasını beklemek, ilişkiyi basite indirgemektir.

Yaşanan dağılıma sonrasında ortaya çıkan gerçekler ışığında, sovyetlerin gerçekten bir süper güç olup olmadığı da sorulabilir.

Sovyetler, özellikle sahip oldukları askeri güç ve nükleer silahlar nedeni ile bir süper güç olarak tanımlanmıştı. Bunun yanında özellikle 1960'lı yıllarda bazı temel üretim alanlarında (petrol, kömür, demir-çelik gibi) sağladıkları ezici üstünlük bu görüntüyü güçlendirmişti. Ancak, sovyetlere dünya genelinde bir süper güç görünümü veren, dünya genelindeki devrimci mücadelenin ulaştığı boyut ve Sovyetlerin bu kesimlerle sürdürmeye çalıştığı sıcak ilişkiydi. Vietnam, Ortadoğu-Filistin-, Latin Amerika, vb. yerlerde süren devrimci mücadeleler, bir başka değerlendirmede Sovyetlerin "nüfuz alanları" ile örtüşüyordu. 1980'lere geldiğinde dünya genelinde gerileyen devrimci dalga süper güç tanımlamasını da gerçek boyutlarına çekti. Bu bağlamda, sovyetlerden -düne bakarak- bugün için "süperlik" beklemek anlamında olmayacaktır.

SÜREÇTE OLASI GELİŞMELER

Özel mülkiyete dayalı ekonomik sistemler, potansiyel olarak içsel arızalar taşısına da "ayakta durma" dinamiklerini geliştirir ve yıkılmanın vadesini uzatırlar. Ancak, böyle bir ekonominin kendini özgü yapısına da sahip olmayan Rusya'da özelleştirmeler tam bir alt-üst oluşa sebep oldu. Piyasa ekonomisinin kendi iç dokusunda birbirini tamamlayan ve sistemi oluşturan öğelerin; krediden bankacılığa, piyasa ve borsa sisteminden vergi sistemine kadar pek çok olgunun özel sanayiye göre biçimlenmemiş olması ve bunun üzerine özelleştirmenin oturtulması son dönemde kamuoyuna yansıyan çalkantılı görüntüyü doğurmuştur.

Hemen hemen bütün eski Sovyet Cumhuriyetlerinde yıllardır üretilen tüm

Toplum hızla yoksullaşırken, az sayıda insanın elinde muazzam kaynaklar birikiyor. Ancak, belirli kesimlerde biriken "para"nın bilgi ve deneyim eksikliği nedeniyle "sermaye"ye dönüşümü sağlanamıyor. Belirli ellerdeki büyük miktardaki paraya rağmen, özel mülkiyete dönüşen sanayi işletmelerinde sermaye sorunu çözülemiyor. Sermayenin yetersizliği, üretim artışının önündeki en önemli sorun görünümünde.

maddi değerlerin talan edilmesine dayanan bir sermaye birikimi sürecinin yaşadığını söylemiştik. Özellikle mafya yöntemleri ile sermayenin birikim süreci hızlandırılıyor. Toplum hızla yoksullaşırken, az sayıda insanın elinde muazzam kaynaklar birikiyor. Ancak, belirli kesimlerde biriken "para"nın bilgi ve deneyim eksikliği nedeniyle "sermaye"ye dönüşümü sağlanamıyor. Belirli ellerdeki büyük miktardaki paraya rağmen, özel mülkiyete dönüşen sanayi işletmelerinde sermaye sorunu çözülemiyor. Sermayenin yetersizliği, üretim artışının önündeki en önemli sorun görünümünde.

Bilindiği gibi "para", ancak kapitalist üretim süreci içinde "sermaye" niteliğini kazanır. Kapitalist üretimde para, kapitalist için gerekli alet ve makinelerin, teknolojilerin, hammaddelerin ve işgücünün satın alınmasında kullanıldığında sermaye niteliği kazanır. Üretim süreci sonunda, meta-sermayeye dönüşür; ürünün pazarda satılmasıyla meta-sermaye, para-sermayeye dönüşür. Para ancak

bu süreç içinde sermaye olma özelliğini kazanır. Böyle bir sürecin dışındaki paranın bu sürece katılarak en kısa sürede sermayeye dönüşmesi gelişmiş bir sermaye piyasası ile mümkündür. Hisse senedi alımıyla para, hızla sermayeye dönüşür.

Ancak eski Sovyet cumhuriyetlerinde yaşanan, oldukça farklıdır. Söz konusu olan para, iktisadi yöntemlerin dışındaki yöntemlerle belirli ellerde toplanmaktadır. Ayrıca, satılmakta olan kapitalist üretim koşullarına göre biçimlenmiş sanayi işletmeleri değildir. Toplumsal mülkiyete dayalı koşullarda, kâr amacı güdülmeksizin tam istihdamı hedefleyerek üretim yapan bu işletmeler, toplumsal üretimin bir parçası durumundadır.

Toplumsal mülkiyete dayalı üretim sisteminin terk edilmesiyle tek tek işletmelerin bu koşullarda üretimi sürdürmesi mümkün değildir. Üretim sürecinin kapitalist üretimin gerekleri doğrultusunda yeniden düzenlenmesi ise, ancak kapitalist üretimin işleyişi konusunda deneyimli, gerekli teknolojik bilgiyi, gerekli alet ve makineleri, hammaddeleri, iş gücünü satın alabilecek paraya sahip kişilerin yapabileceği bir işittir. Eski Sovyet cumhuriyetlerinde olmayan da bu özelliklere sahip paradır. Gelişmiş kapitalist ülkelerde "para", pazardan bunların hepsini satın alabilir. Ancak, söz konusu cumhuriyetlerde bu mümkün değil.

Kapitalist işleyişe uyum meselelerinden birini de teknoloji oluşturmaktadır. Askeri alanda üretilen ileri teknolojilerin, diğer üretim alanlarına uygulanmasındaki gecikme, sanayi üretiminde büyük bir teknolojik geriliğe yol açmış durumdur. Yakın zamanda da ileri üretim teknolojilerinin geliştirilmesi olanaklı görünmüyor. Mevcut sanayi tesislerinin kapitalist üretim koşullarında teknolojik gerilik nedeniyle varlığını sürdürmesi mümkün değil. Büyük bir teknolojik atılım zorunlu; ki bu da ancak yoğun teknoloji transferi ile sağlanabilir.

Şimdilik sıkıntısı çekilmeyen tek şey, hammadde ve enerji gibi görülüyor (!). Bunun dışındaki tüm göstergeler ve bu göstergelerin gelişim trendi yeni sömürgecilik ilişkilerini işaret ediyor.

Ayrıntılandırarak vermeye çalıştığımız, eski Sovyet cumhuriyetlerindeki bu olumsuz tablonun yanında umut verici gelişmelerde yok değil. Tarım kesiminde

Yaşamın her kesitinden, kavganın her biçiminden, insanın her etkinliğinden çıkarılabilecek sonuçlar olduğu ve bu sonuçların sosyal bilim alanında "doğruluğu kanıtlanmış bir önerme" niteliği taşıdığı düşünülürse; bu türden sonuçları rehber alabilme cesareti gösterilebilirse asli halka yakalanmış olacaktır. Daha ileri giderek; "İnsanlaşma projesini insandan öğrenme" açıklığını taşıyanların, söz konusu belirsizliği çözmeye en yüksek şansa sahip olacağını söyleyebiliriz.

kapitalist ülke ile kıyaslanamayacak iç potansiyeller içermektedir. Ani gelişmeler, sıçrama ve patlamalar bu tür süreçlerin doğasında içkindir. Son dönem yaşanan gelişmelerden sonra eskiye özlemin giderek arttığı gözlenmektedir. Aynı şekilde, geriye dönüş sürecine siyasal nedenlerle direnen oldukça geniş kesimlerin varlığı da söz konusu. Şimdiki egemen siyasal yapı, büyük oranda değişim isteyen gençlere dayanıyor. Burjuva ideolojisinin Sovyet insanı için "yeni" olan motifleri ve liberal düşünceler gençleri daha fazla etkiliyor. **Dün yaşanan olumsuzlukların -çok önemli olumsuzlukların yaşandığı biliniyor- gençlere abartılarak aktarıldığı düşünülürse, salt eskiden yeni kıyaslamasına dayanılarak yeni bir hat oluşturmanın bir hayli zor olduğu görülecektir.**

Ancak, demokratik tarzda toplumun yeniden yapılanmasını hedefleyen, toplumsal mülkiyeti de bu çerçevede ele alan bir anlayışın büyük bir destek görme olasılığı daha yüksektir. Bu olasılık, belki de eski Sovyet cumhuriyetlerine 10-15 yıl sonrasında dünyanın en demokratik ülkeleri olma özelliklerini de kazandırabilir.

**GEÇİŞ DÖNEMLERİNE AİT
PROBLEMLERİ BUGÜNDEN
GÖZETMEK, PROLETARYA
DİKTATÖRLÜĞÜNÜ GEREKSİZ
KILMAZ; AKSİNE,
DAHA DOĞRU VE BAŞARILI BİR
UYGULAMANIN KOŞULLARINI
HAZIRLAR**

Proletarya diktatörlüğü, salt "yılan" değil, aynı zamanda "yapan" özellikler taşıyor olmasına rağmen, her sorunu çözen bir sihirli değnek değildir. Sonradan biçmek üzere o kadar çok şey ekiliyor ki; birbiri üzerinde karşılıklı etkide bulunan pek çok faktör, yeni ve özgür bir dünya yaratabileceği gibi hiç de istenmeyen sonuçlar ortaya çıkarabiliyor. Yukarıdan aşağı belirlemenin, irade somutlanmasının çok özgün bir biçimi söz konusu olmaktadır. Bu konuda, deneyerek kesinleştirilmiş ortak normların olmaması -doğallığında da bir değişkenlik içermesi- bir çeşit "yaptım oldu"ya veya "deneme-yapılma"ya sebep olabilmektedir.

Artık genel bir kabul haline gelen "geleceği bugünden yaratma", "toplum örgütlenmelerini oluşturup güvenceye al-

ma" meselesi ne kadar erken ve somut kılınabilirse, kazanımların yarına taşınma olasılığı artar. **Yaşamın her kesitinden, kavganın her biçiminden, insanın her etkinliğinden çıkarılabilecek sonuçlar olduğu ve bu sonuçların sosyal bilim alanında "doğruluğu kanıtlanmış bir önerme" niteliği taşıdığı düşünülürse; bu türden sonuçları rehber alabilme cesareti gösterilebilirse asli halka yakalanmış olacaktır.** Daha ileri giderek; "İnsanlaşma projesini insandan öğrenme" açıklığını taşıyanların, söz konusu belirsizliği çözmeye en yüksek şansa sahip olacağını söyleyebiliriz.

Sosyalizmin gerektirdiği sosyo-ekonomik, siyasal, kültürel pek çok değişim birbiri üzerinde karşılıklı etki yapan bir özelliğe de sahiptir. Birinden diğerinin yararına dahi vazgeçilmesi bir arızaya, denge bozukluğuna sebep olur. Aynı şekilde, bu karşılıklı ilişki; atılan her yapıcı adımın diğer başka adıma zemin hazırlaması, tamamlayıcılık sağlaması anlamında da geçerlidir.

Marksizmin anlaşılıp kavranmasında bir turnusol özelliği taşıyan proletarya diktatörlüğü, aynı zamanda sınıf savaşımı açısından da ayırt edici bir özellik taşır. "Marksisti alelade küçük (ve büyük) burjuvadan temelden ayırdeden şey, işte budur." (Lenin, Delet ve İhtilal, s:47)

Son sözü, gerçek demokrasinin sahte uzlaşmalar üzerine kurulamayacağı fikrini taşıyan Rosa'ya bırakıyoruz:

"Sımsıkı kaynaşmış emekçi halk kitlelerinin, devrimin görevlerini yerine getirmek için, siyasal iktidarın bütünüyle, böyle silahlandırılması -bu, proletarya diktatörlüğü dolayısıyla gerçek demokrasidir. Burada kapitalistle ücret kölesi ve yunkerle tarım proleterleri sahte bir eşitlik içinde, yanyana oturup, hayati sorunlarını parlamenter yoldan tartışmaz; burada bin-başlı proleter kitleleri, sıkı yumruklarıyla, tanrı Thor gibi çekicini hakim sınıfların başını ezmek için kullanarak, tüm devlet iktidarını ele geçirir- halkı aldatmayan demokrasi işte yalnızca budur." (Rosa Luksemburg, Spartakisler Ne İstiyor? s: 125)

işlerin kooperatiflerce yürütülmesi ve henüz özel mülkiyete büyük ölçüde geçilmemiş olması durumu nispeten daha olumlu kılıyor.

Milyonlarla ifade edilen sayıda işçinin eyleme geçmesi ve ücret talebi yanında "yeni işçi sovyetleri iktidarı" biçiminde sloganlara yer vermesi, tehditin boyutunu hissettirmiş olacak ki, işbirlikçilerin elleri hemen "Batı"ya uzanmıştır. Gelecek "yardım"lar her türlü değerini satışı, beyin göçünü, yatırımların iptalini vb. gerektirecek; ruble tekrar tekrar devalüe edilecek işe de "yeni işçi sovyetleri" korkusunun yanında hafif kalacaktır. Boyutlandıkça, siyasal talepleri öne çıkartan eylemler, giderek farklı kesimleri de bünyesine katarak büyümektedir.

Aslında, varolan çelişkiler, klasik bir

DEVRİMCİ İRADEYİ HÜCRELERE SİĞİRMAYA GÜCÜNÜZ YETMEZ

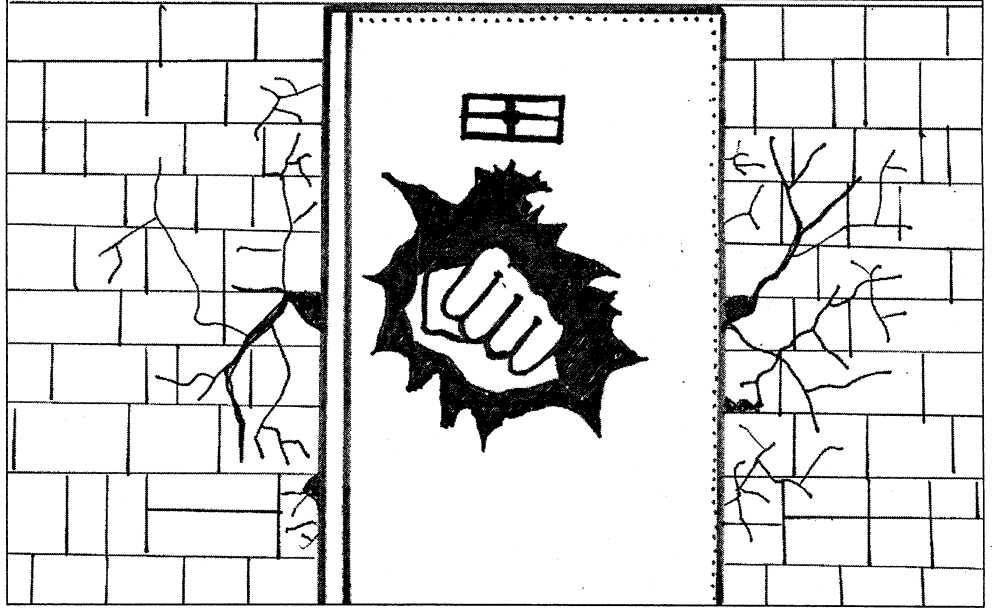
Oligarşinin, halkı teslim alma ve egemenlik ilişkilerini "sorunsuz" bir biçimde yürütme çabası, ülkemiz koşullarında her zaman çatışmalı ve bu bağlamda her zaman sorunlu bir seyir izlemiştir.

28 Şubat'ta yapılan müdahale sonrasında işbaşına getirilen ANASOL-D hükümetinin dilinden düşürmediği uyum, istikrar vb. kavramlar; gerçekte, tekelci sermayenin çıkarlarını ifade eden cetveldeki "istikrar" ve bunun için gerekli olan "uyum"dur. Bu tür istikrar ve uyumların halk için anlamı, bugüne dek her seferinde -en iyi ihtimalle- "sesinizi çıkarmayıp uyunun" olmuştur.

Potansiyel olarak bağrında karşı-duruşun öğelerini taşıyan hiçbir olguya tahammülü olmayan bir rejimde; bu özelliklere sahip insanlar, nerede ve nasıl yaşıyor olduklarına bakmaksızın baskı altında tutulmaya, etkisizleştirilmeye çalışılır. İşte bu alanlardan biri de zindanlardır.

Kapatıldıkları zindanlarda bile sistem için bir tehdit olarak görülen politik tutsakları sindirme, kimliklerinden arındırma, kişiliksizleştirme çabası; devletin zindanlardaki değişmeyen politikasıdır.

Gerçekte mesele, kaç metreka-relik yerde kaç kişinin kaldığı değildir. Bunu en iyi, dönüp dolaşıp "zindancı" (Adalet Bakanı) yaptıkları Oltan Sungurlu bilir; 1

Ağustos Genelgesi'nden, Eskişehir tabutluğundan sevk sırasında tutsakları katletmekten bilir... **Bunların hiçbirinin çözüm olmadığını, devrimci irade karşısında projenin de projenin de komikleştğini bugüne kadar ki pratikleri ile defalarca yaşadılar.**

Açmazlarına rağmen ısrarları, ta varlık sebeplerine dek uzanan gerçekliklere dayanır. İnsanlığa karşı işledikleri suçlar öylesine birikmiş durumda ki; gerçekte dışarı-sı belirleyici de olsa, içeriden dışarıya sıçrayan en ufak bir kıvılcımın nasıl bir aleve dönüştüğünü ve bu alevin bir an'dan sonra; kimin nereden, nasıl harladığı belli olmayan biçimde yayıldığını biliyorlar ve korkuyorlar. **Geceleri kabus, gündüzleri korku, zalimin yakasını bırakmaz ama zalim yine de zulme doymaz; bunu biliyor ve uyarıyoruz:**

O KİRLİ ELLERİNİZİ DEVRİMCİ TUTSAKLARIN ÜZERİNDEN ÇEKİN!..

SİZİ PİŞMAN EDERİZ!..

Engizisyon zihniyeti ile yaptığınız yargılamalar sonrasında, gerçekte suçlu olan ve cezalandırılması gereken sizlersiniz.

Onurunu çiğnetmeyen, hak arayan; ülkeyi babanızın çiftliği yapmanıza karşı duran, en insan yanı ile yaşamak isteyen o güzel insanları hapishanelere dolduran; sonra da ülkeyi bir hapishaneye, hapishaneleri bir cehenneme çeviren sizler elbette ki ne zulmetme alışkanlığınızı bırakacak ne de kana doycaksınız. Vampirlerin kanla beslendiğini biliyoruz; ama artık size de bedel ödetmeden verecek bir damla kanımız bile yok. Sabrımızı zorlamaktan, öfkemizi sınamaktan vazgeçin.

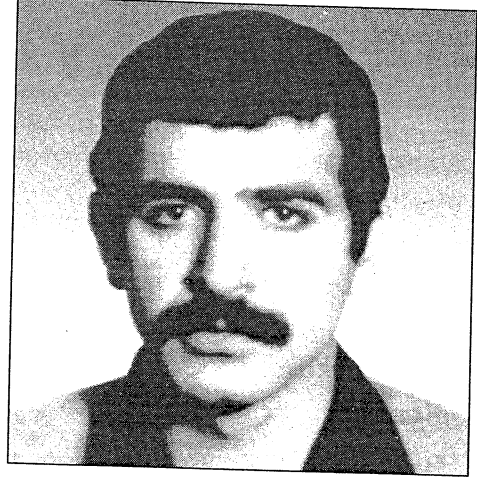
Oda mıymış, hücre miymiş;

biz böyle tartışmalara girmeyeceğiz. Zindan koşullarında dahi olsa, nasıl yaşamak gerektiğine özgürlük tutsaklarının kendileri karar verecektir. Verdikleri karar sizi de bağlar, bizi de... Sizler engel olmayacak; bizler, engel olursanız -hele ki saldırırsanız- size tam da anladığınız dilde cevap vereceğiz.

Artık kendi yasalarınız karşısında bile suçlu duruma düştüğünüz; kırk çeşit süzgeçten geçirerek Yargıtay Başkanı yaptığınız kişiye bile yargının bağımsızlığını kabul ettiremediğiniz bu maskaralık ortamında devrimci tutsaklara el kaldırmaktan vazgeçin!...

Yoksa o tatlı (!) canınız yandı-ğında geç kalmış olabilirsiniz.

OLİGARŞİNİN ZINDAN POLİTİKALARI SÖKMEYECEK, ZAFER DEVRİMCİ TUTSAKLARIN OLACAKTIR.

**ZEYNEL ABİDİN
CEYLAN**
1958-26 Eylül 1980

1980 öncesinde Ankara'nın çeşitli bölgelerinde çalışma yapan Zeynel Abidin Ceylan, bir dönem tutsak düşüp Mamak Askeri Cezaevi'nde kalır. Sonraları Keçiören çevresinde çalışma yaparken, faşistler tarafından vurularak yaralanır.

22 Eylül 1980'de tekrar tutsak düşen Zeynel Abidin Ceylan, DAL olarak bilinen Ankara işkencehanesine götürülür ve yapılan işkenceler sonrasında şehit düşer. Kamuoyunca sabıkaları da bilinen işkenceci Komiser Mustafa Haskırış bu nedenle yargılanır.

Zeynel Abidin Ceylan, 12 Eylül faşizmi tarafından işkencede katledilen ilk devrimcidir.

*Devrimci kasırganın
başegmez çocuğu
bize güneşi emzirmek için
geceyi en karanlık yerinden
yüreğiyle yardı.*

RECEP DEMİR

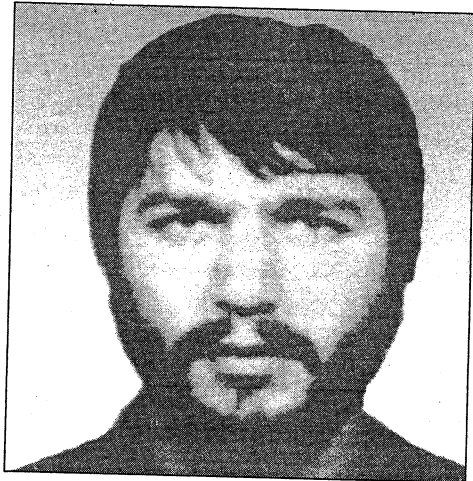
1958-7 EYLÜL 1989

1977 Yılında Akşehir Cezaevinden MLSPB'li iki devrimci tutsakla birlikte gardiyanları rehin alarak, özgürlüğünü silah zoruyla geri alan RECEP DEMİR'in devrimci yaşamında, savaşçı kimliği her zaman önde olmuştur.

1980 Eylül'ünde tutuklanmış, ancak 1981 Eylül'ünde bir sevk sırasında tekrar firar etmiştir.

İstanbul ve İzmir'in çeşitli bölgelerinde görev alan ve 12 Eylül sonrasında da mücadelenin sürekliliği için çaba gösteren RECEP DEMİR, 31 Ağustos 1989'da polisle girdiği çatışmada yaralanmış, tedavi olanağını sağlayamadan da tutsak düşmüştür. Sorguda gördüğü ağır işkenceler sonrasında 7 Eylül 1989'da şehit düşen RECEP DEMİR'in bıraktığı mücadele geleneğini zafere dek sürdüreceğiz.

ANISI DEVRİMCİ YOL'UMUZU AYDINLATIYOR

Tutsak Yoldaşlara...

Kendimize dair tanımlayıcı sıfatlar ararken, araçları ölçü almaktan kaçınmamız gerektiğini dönem dönem vurgularız. Elbette ki araçlar da bir farklılık belirtisidir; ancak bu, işin kolayına kaçmakla ve öze dair asli farklılıkları iskalamakla malul bir yöntemdir.

Diğer sosyal bilimlerde olduğu gibi politika bilimi, matematik kesinliklere başyurmaz; eğilim belirtir. Uygulama aşamasında, pek çok faktörün bileşke etkisi altında kalan olgular farklı sonuçlar verirler. Kitabı anlamda sahip olunan önkabuller dizisini pratik yaşam yadsımsız; hatta, ona can katar ve yaşayan bir olgu haline getirir. O andan itibaren bu canlılık; ya korunarak süreklilik kazandırılır, ya da yaşayan bir ölüye dönüşür.

Kitapların yazmadığı, ama mutlaka sahip olmamız gereken bir kavrayıştan, bir muhakeme tarzından söz ediyorum. Yaşam öylesine zengin, karşımıza çıkarttığı problemler öylesine çeşitli ki, bunların karşılığı bulabileceğimiz bir ansiklopedi henüz üretilmedi... Yaşam sınavında bütün kaynaklar serbesttir; kopya çekmek de... Ancak, kullanmasını bilmedikten sonra kaynakların çokça bir anlamı olmuyor.

Bugün tüm örgütsel yapıların geçirmekte olduğu sıkıntılar benzerdir. Politik malzemesi ya yanlış seçilmekte, ya da varolan malzeme yanlış kullanılmaktadır. Örgüt işi hafife alınmakta, giderek teknik bir düzeneğe dönüşmektedir.

5-10 kişilik bir işyerinde veya 3-5 kişilik bir ailede dahi yaşama uyumlu bir işlerlik kazandırmak çoğu kez mümkün olamamaktadır. Bunun, binlerle ifade edilen bir örgütlenme söz konusu olduğunda ne denli zor bir satranca dönüşeceğini kestirmeye çalışalım.

Ataçağımız hiçbir adımın, kişisel nedenlerle veya günlük maişet derdi ile sakatlanmasına izin vermemeliyiz. Örgüt, bir arkadaş topluluğu veya kafa dengi insanların ortaklaşması değildir. Marifet, insan kaybetmekte değil, kazanmakta aranmalıdır. Kişisel tercihler, alışkanlıklar, öznel beğeni ölçüleri, karakterel şekillenmeler örgütsel bağın yerine ikame edildiği takdirde; büyümek, genişlemek, kitleleri farklılıkları ile beraber kucaklamak olanaksızlaşır. "Küçük olsun benim olsun" mantığı bir ticari işletme için uygun kaçabilir; ama bir örgüt için asla...

Bugün, mevcut tüm olanaksızlıkların arasından bir kardelen çiçeği gibi sıyrılarak boy gösteren örgüt varlığımız; ekilen -ve hatta kimi yerde saçılan- tohumların filiz verdiğini gösteriyor. Bizlerin sevgi sözcüğünü tutkal edinerek yol aldığımız yerlerde bu mayanın tuttuğunu ve bütünü kapsadığını biliyor olmak bizler için bir coşku, bir mutluluk sebebi olmalıdır. Dikkat edildiği takdirde, atılan her adımda bir farklılık taşıdı-

ğımız görülecektir. Bir araya getirildiğinde, farklılıklarımızın oluşturacağı mozaiki görmeye ve onun vereceği moral ile hareket etmeye çalışın. İnsanların baktıkları yerde gördüğü şey, biraz da ne görmek istendiği ile ilintilidir. Aynı çiçekten arı bal, yılan ise zehir yapar. Koşullarla belirlenen değil, koşulları belirleyen insanlar iradi insanlardır; bu da devrimciliğin asgari ölçütlerindedir.

DEVRİMCİLİK GÖNÜLLÜ BİR İŞTİR

Örgütsel yapılanmanın adeta bir teknik düzenlemeden ibaret olarak algılandığı, örgütsel yaşamın mekanik bir takım fiüllere indirildiği durumlarda insan, bu tür bir düzeneğin nesnesi olarak işlev görür. Gerçekte, değiştirmel/dönüştürme eyleminin asli unsuru -öznesi- olan insan, tüm özellikleri ile bizlerin konusu olabilmelidir.

İnsanı, nesne olmanın dışına çıkartıp özel bir inceleme/ tanınma sürecine girdiğimizde ulaşıcağımız ufuk zenginliği bize ayrı bir moral kaynağı oluşturacaktır. İnsan sevgisini ölçü olarak yola çıkan devrimciler için; insanlarla barışık olmak, farklılıklara tahammül gibi özellikler uyulması gereken asgari normlardır. İnsanı, onun için şiddet kullanacak kadar sevmekten neden bir zarar görmeyeceğimizi; olsa olsa bunun, reflekslerimize daha seçkin bir hareket tarzı kazandıracığını bilmeli ve bunun gelişmesi yönünde bilinçli bir çaba içerisine girmeliyiz.

Yapılması gerekeni yapmadığımız, ertelediğimiz veya "inandırıcı" birtakım gerekçelere sığınarak durumu kurtarmaya çalıştığımız hallerde, gerçekte asıl olarak kendimizi kandırılmış oluyoruz. Gönüllü bir iş olan devrimciliğin kaytarmanın çarpıklığı ile asıl olarak kişinin kendisini karşı karşıya kalır. Devrimciliğin bedel ödemekten ibaret olmadığı; aksine,bugün için dahi, normal şartlarda yakalanması güç, çok özel mutlanma sebepleri ile örülü bir zenginlik taşıdığı bilinmelidir.

Bizleri bir arada tutan ortaklaştığımız değerler bütününe rağmen yoldaşlar arasında uyumsuzluğun yaşanabilmesi doğaldır. Böylesi durumlarda örgütsel kimliği unutmak, kişisel haklılığa sığınıp olayı dar çerçevede değerlendirmek, bugüne kadar örmeye çalıştığımız ilişki tarzını anlamamaktır. Hangi sebeple olursa olsun, bizlerin ferdi tutum takınarak çatışma kıvılcıklarını büyütme özgürlüğümüz olmamalıdır. Örgüt bilinci, ortaya çıkan problemlerde ağır basan taraf olmayı değil, çözücü olmayı gerektirir.

Feodal koşulların, kişilik oluşumunda halen önemli yer kaplaması, çatışmalı ortamlarda yatıştırıcı değil, "sekte" rolün "para etmesi"ne sebep olmaktadır. Gerçekte "marifet" aranacaksa, böylesi ortamları neden sonuç ilişkisi içerisinde aşı-

bilme yeteneğinde aranmalıdır.

Bizler, mücadelenin uzun soluklu olduğunu bilerek yola çıktık. Tutsaklık, ne bir süprizdir; ne de bir sondur; gerektiğinde avantaja dönüştürebileceğimiz bir duraktır sadece. Sınıflar mücadelesinin sertliği ve geride binlerce şehit bırakarak ilerlemesi bizlerde yulgınlık değil, kamçılanma sebebi olmalıdır. Bir taraftan en kararlı biçimde militan rolümüzü alırken diğer taraftan -ve hiç de çelişik olmayan biçimde- hoşgörüyü elden bırakmamalı, insan sevgisini sürekli diri tutmalıyız.

Umut sarsılması direnç yitimine, zayıflığa sebep olur; karamsarlığı besler. Umudun kırılması ise, daha ciddi sonuçlar doğururken teslimiyetin, ihanetin rahatlıkla çimlenebileceği bir zemin oluşturur. Sıkıntılarımızı paylaşmak adı altında da olsa, yakınmaların sıkça tekrar ettiği durumlar giderek bir kültüre dönüşmekte ve felaket tellallığına kadar da varabilmektedir. Yoldaşlarımız, bunun tam da karşıtı olan iyimserliği geliştirmek durumundadır. Bu tür çabalar, bir mozaikin taşları gibi görülüp adım adım döşendiğinde sonuçta oluşacak renklilik; yaptığımız işi her gün biraz daha sevmeyi beraberinde getirecektir.

Sahip olunan üstünlüklerin yarıştırdığı rekabet ortamları genellikle bir eksikliği örtme ihtiyacından doğar. Gerçekten büyük/güçlü olanlar bunu çokça kanulama ihtiyacı duymazlar. Bu perspektiften hareketle, mümkün olduğunca mütevazı olmaya, değerlerimizi "ayaküstü muhabbet" konuu edip ayağa düşürmemeye özen gösterin. Bizlerin kimseye yarışmaya ihtiyacı yok; kimseyi rakip olarak da görmüyoruz. Belki yavaş ama, emin biçimde attığımız adımlar iz bırakarak büyümektedir. İşler, hareketimiz tarafından bir satranç misali yürütülüyor. Bunu görmeyenlerle, bilgilenmeden yorum yapanlarla, ucuz hesap peşinde koşanlarla vakit bile kaybetmeye çalışmayın. Cahilin ukalalığı tahrikkar olur; ama, kendinden emin olanların da ağır ve olgun davranabilen üstünlükleri vardır. Hiçbir konuda acele etmemize gerek yok.

Anlama özürülülerin bile bizi anlayabileceği bir süreç öreceğiz. Yeter ki sabırlı olmasın bilelim ve yeter ki yoldaşlarımız bulunduğu her alanda -tek başına kalsa bile- hareketti sahiplenme ve gelişmelerin pozitif yanını öne çıkarabilme sorumluluğu ile hareket etsin.

Yanaşacak başka bir liman yok. Mücadele samimiyeti taşıyanlar, gecikmeli de olsa bunu fark edecekler. Dönemsel olumsuzlukları bu çerçevede değerlendirebilirsek neden sakın ve umutlu olmamız gerektiğini daha rahat görürüz.

Vakti gelecek ve asıl takdiri Türkiye halklarından alacağız.

Sizleri yüreğinzden öpüyorum.

SOSYALİZM, YAŞAMDA SANATÇI OLANLARIN İŞİDİR; ONLAR, YAŞAMI SEVGİYLE DOKURLAR

*Umudu sevdıyla çimlendirip
büyütenler için,
şafak erken sökecektir.*

Sosyalizm, yaşamı, sevgiyi neden sanatla bu denli yakından ilişkilendiriyoruz? Sanat, gerçekten bu denli doğrudan ilişkilendirilmeli mi özgürlük savaşçılarıyla? Öyle sanıyoruz ki, böyle bir soruyu cevaplayabilmek için, karşı-devrim güçlerinin ne denli kapsamlı ve ayrıntıları hesaba katan türden faaliyet gösterdiğini kavrayabilmek gerekiyor. Özellikle ideolojik saldırılarda sonuç alabilmelerinin hiç de basit olmayan birtakım yöntemlere dayandığı bilinmelidir.

Gerçekte insan, doğası gereği, ürettiği şeyi sahiplenme güdüsüyle hareket eder. İnsan emeğini sömürerek ayakta duran kapitalistler bu nedenle; insanın bilinçaltına girer, doğasını bozar; onu, yanılır ve aldatılır bir seviyeye çeker. Başka türlü kolay değildir, kölelik koşullarında yaşamaya razı etmek.

İnsanların özgürlük sınırlarını tek elden belirlemek; onları emeğine, emeğinin ürününe, çevresine yabancılaştırmak da kolay değildir. Egemenler, özgürlük fikrinin kafalara sızmasını için kendileri insanın düşüncesine, inancına, eylemine sızar ve aldatma araçlarının kurumsallaştığı bir düzencele dünyalarını "güvenceye" alırlar. Bunun yanında bazen kendi uyguladığımız yöntemlerin dahi karşı tarafı güçlendirici sonuçları olur. Bunda, uygulayıcıya atfedilebilecek bir kabahat aramak yerine sürecin doğallığını kavramayı denemek daha doğru ve daha öğretici olacaktır. Kimi "doğru"lar vardır ki adeta bir kavşak noktası gibi çatallaşır. Bunu aşabilmenin yolu, sanatsal yaklaşımın ayrıntılara özgü olanı bulup çıkarabilme özelliğinde gizlidir. Bir hastanın tedavi edilmesi sırasında ortaya çıkabilen yan etkiler gibi, insan ilişkilerinde de amaçlananın dışında sonuçların ortaya çıkması mümkündür. Örneğin, yasak koyduğunuzda merakı ve

yasağı delme dürtüsünü besleyebilirsiniz; koymadığımızda ise, keyfiyet ve liberalizme, uçlaşmaya davetiye çıkarmış olursunuz.

Bu örneğe bakılırsa, sınıflar mücadelesi gibi zor ve karmaşık bir görevler bütünüyle karşı karşıya olan devrimcilerin karşılaşabileceği ve sanatsal birikim/duyarlılık gerektiren örneklerin çokluğu konusunda bir fikir edinilmiş olur. Bu konuda aşağıdaki örneğin de öğretici olacağına inanıyoruz:

yanıtlamış adam, tabelanızda 'doğuştan kör' diye yazıyordu, onun yerine 'bahar geliyor ama ben göremeyeceğim' diye yazdım." (Şiir ve Gerçeklik, Özdemir İnce, s:11-12)

Her insanda sanatçı bir yan vardır ve her insanın yaşamında sanat vardır. Aşk, yaşamın sanatla örülü kesitlerinden biridir; aşk, sanattır. Sanat da bir çeşit aşktır; onun en iyi anlatımı icra etmektir. Herhangi bir sanat eserinin, mesela bir gitar konçertosunun ne anlattığı sorulduğunda

Sevgi ilişkisi adeta bir sanatsal ürünü ortaya konuyormuş gibi emek ve duyarlılıkla yoğrularak biçimlendirilmelidir. İlişkide incelleme yaşanmadığı takdirde belirli bir süre gıdasını "gerekircilik"ten alan bir beslenme yaşanabilir. Ancak bu yetersiz ve kısa ömürlü ürünler ortaya koyar. Sac ayakları emek, duyarlılık ve paylaşım olan bir ilişki kendini her gün yeniden üretme canlılığına sahip olur ki, onun ölümü "kaza", büyümesi ise "doğallık" olarak algılanmalıdır.

"New York'un Brooklyn köprüsünde dilenen bir dilenci varmış; köprüden gelip geçenlerden biri adamcağıza günlük kazancının ne kadar olduğunu sormuş. Dilenci iki dolara zar zor ulaştığını söylemiş. Yabancı bunun üzerine kör dilencinin göğsünde taşıdığı ve sakatlığını belirten tabelayı almış, tersine çevirip üzerine bir şeyler yazdıktan sonra tekrar dilencinin boynuna asmış ve şöyle demiş: 'Tabelaya gelirinizi arttıracak bir yazı yazdım, bir ay sonra uğradığımda sonucu söyleyebilirsiniz bana. 'Dediği gibi bir ay sonra gelmiş. 'Bayım size nasıl teşekkür etsem acaba?' demiş dilenci. 'Şimdi günde on beş kadar topluyorum. Olağanüstü bir şey. Tabelaya ne yazdınızda bu kadar vermelerini sağladınız?' 'Çok basit.' diye

belki de yapılması gereken en doru şey; cevap olarak onu icra etmektir. Şiir de öyle... Rimbaud, şiirinde ne demek istediğini soran annesine: "Ne demek istiyorsam orada yazılıdır, ne görmek istiyorsan onu demek istedim bütün anlamlarıyla" demişti.

İnsan, yeryüzünde varlık göstermeye başladığı andan itibaren doğa ile belirli bir mücadele içinde oldu. Doğa üzerinde kontrolü sağlayabilme çabası küçük ama birbirini bütünleyen adımlarla giderek gelişti. İnsan elinin belirli amaçlara yönelik olarak hareket ettirilmesi, giderek bu hareketin disipline edilmiş bir harekete dönüşmesi, kasları ve el-beyin ilişkisini geliştirdi. Her üretilen şey bilinci geliştiren, gelişen bilincin de üretim üzerin-

Kişi, yaşamla arasında, sevgiyi büyütecek bir rezonansa girdi mi; telkinlere, öğütlere, izahatlara ihtiyaç yoktur. Yaşam sevgiyi, sevgi kişiyi, kişi yaşamı büyütmeye başlar. Kişi, kendisi çoğalırken, çoğaltır. Çevresine sevgi yayar/bulaştırır; ama bunu yaparken, sevginin fikrini değil kendisini iletir; mimikleri ile, ses tonuyla, hareketleriyle...

de güçlendirici etisi oldu. Yontulan bir taşa, mağaraya çizilen bir resimde doğayı kontrol etme çabası giderek insanlara-rası ilişkisinin ve coşkunun iletilmesini de içermeye başlamıştı. Sınıfların ortaya çıkmasıyla beraber insan yaşamına yeni bir olgu olarak giren sınıflar mücadelesi sanat alanında da etkisini gösterdi. İktisadi temel; felsefi, dini, ahlaki, politik, kültürel, sanatsal alan üzerinde belirleyici etkide bulunuyorken, bu alanların karşı etkisine de maruz kalır. İnsanın üretim süreci ve üretim araçları ile olan ilişkisi gerek zaman ayırma açısından gerekse işlevsel açıdan sanatla olan ilişkisini de tayin eder niteliktedir.

Doğayı değiştirme eylemine madde ve bilinç varlığı ile katılan insan, doğanın ortaya koymuş olduğu ürünleri kendi isteği paralelinde biçimlendirir. Bu değişim sürecinde kişinin kendisi de değişir. Fizik yapısı gibi kafa yapısında da değişim yaşanır. Gücünün daha önce atıl olan ve harekete geçmeyen yanlarını da etken kılar; kapasitesi artar. Zaten insanın üretken kapasitesi belirli kalıplarla tanımlanmış bir sınırlılıkta değildir. Ve hatta sınırlarını ayrıntılarıyla çizmek olanaksızdır. Bu öyle bir kapasite ki, insanın bedeni ve zihni gücünün önündeki engeller kalktı-

ça büyüme ve çeşitlenmeye elverişlidir.

İnsanın doğuştan, "Allah vergisi" özellikler taşıyan bir varlık olduğunu düşünmek; onun toplumsal bir varlık oluşunu ve kimi maddi/entellektüel üretilere dayalı değişimini yadsır. Müzik gıdası almamış bir kişinin müziği anlaması; müzikle harekete geçirilebilecek duyarlıkların müziksiz uyarılması mümkün değildir. Kısacası, "Estetik itki biyolojik şekilde içimizde hazır bulunan, toplumsal gelişmeden önce varolan bir şey değildir." (Marks'ın Sanat Felsefesi, Mihail Lifşist, s:80)

Vischer'in Aesthetik'inden "Güzellikten tat almanın dolaysız oluşu ve aynı zamanda eğitim gerektirisi çelişiyor gibi görünür. Ama insan ancak eğitim yoluyla insan olur ve gerçek yaradılışını bulur." İfadesini soyutlayan marks, bu fikri kendisinin "1844 Felsefe Yazıları"nda kullandığı "(...) sanatın tadına varmak istiyorsanız, sanat kültürü almış biri olmalısınız" ifadesiyle daha da güçlendirir.

Sevgi ilişkisi adeta bir sanatsal ürünü ortaya konuyormuş gibi emek ve duyarlılıkla yoğrularak biçimlendirilmelidir. İlişkide incelleme yaşanmadığı takdirde belirli bir süre gıdasını "gerekçilik"ten alan bir beslenme yaşanabilir. Ancak bu yetersiz ve kısa ömürlü ürünler ortaya koyar. **Sac ayakları emek, duyarlılık ve paylaşım olan bir ilişki kendini her gün yeniden üretme canlılığına sahip olur ki, onun ölümü "kaza", büyümesi ise "doğallık" olarak algılanmalıdır.**

Sevginin öznelarını klasik sanatçılarından, sevgiyi de klasik ürünlerden ayıran özellik; onun bitmeyen bir ürün olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, estetize olma sınırı yoktur; ne kadar işlenirse o denli güzelleşme potansiyeline sahiptir. Ayrıca, sunulan estetiğin (görsel, işitsel vb.) algılanabilmesinin, ona uygun bir ön kültürlenme gerektirdiği düşünülürse; estetik beklentilerin de böyle bir kültürlenmeyle doğrudan ilintisi olduğu görülür.

"Şüphesiz hayvanlar da üretirler. Arılar, kunduzlar, karıncalar ve başka hayvanlar kendilerine yuva, barınak yaparlar. Ama hayvanlar yalnızca kendilerinin ya da yavrularının dolaysız gereksemeleri için üretirler; ürünleri tek yanlıdır, oysa insan evrensel üretimde bulunur. Hayvanlar yalnız dolaysız fiziksel gereksemelerin zoruyla üretir, oysa insan fiziksel gereksemelerden bağımsız olarak üretim yapar ve ancak bu gereksemelerden kurtulduğu zaman üretir. Bir hayvanın ürünü

doğrudan doğruya kendi fiziksel gövdesine bağlıdır, insan ise kendi ürününe serbestçe bakabilir. Hayvan yalnız kendi türünün ölçüleri ve gereksemelerine göre yaratır, insan bütün türlerin ölçülerine göre üretir ve nesnenin kendi içinde yatan ölçüsünü nasıl uygulayacağını bilir. **Dolayısıyla insan aynı zamanda güzelliğin kurallarına göre yaratabilir.**" (K.Marks, 1844 Felsefe Yazıları, s:80 a.b.ç.)

İnsanı hayvandan kesin çizgilerle ayıran estetik değerler, vücut kimyası üzerinde doğrudan etki yapan özelliği ile insanda; mutlanmanın sadece çeşidini değil, şiddetini de çoğaltır.

SEVGİSİZLİK, BİR ANTI-YAŞAM KÜLTÜRÜDÜR

Anti-yaşam bir kültür oluşturan ve bunun tamamlayıcı öğelerini yanyana getirerek kendini tamamen insandışılaşma zeminine çeken kişilerin durumunu bir çeşit küskünlük ile de açıklamak mümkündür. Barışmadığı yaşamı yok sayarak, kendini aklama çabası pek çok tercihinde, yöneliminde ve aldığı tavırlarda hissedilir. Karanlığı, durağan olanı, kenara düşeni, artık olanı sever. Yaşama sırtını, ölüme yüzünü döner. Gerçekte ölecek cesareti yoktur. Cesaretsizliğinden ölmeyi de beceremez. Olsa olsa, ölümü beceriksizliğinden olur. Her şeye dair kesin ve kestirme çözümleri vardır. Gerçekte kesin olan hiçbir şey yoktur. Hafife aldığı yaşam, büyüme, gelecek kavramlarının büyüklüğü altında ezilir. Ve sürekli geçmişe doğru kaçır. Doğmamış olmanın erdemini (!) keşfeder. Kurgu ve saplantı dünyasında yaşadığı için gerçek yaşamla bağı sınırlıdır. Az şey bilir yaşama dair; bilgiçtir aynı zamanda. En karmaşık görünen tepkisini bile kazdığıınızda altından çoğu kez bencillik çıkar. Gelgeç ruhludur; üretmeyi, yapmayı sevmez. Tahammülsüz olduğu için emek harcamada tembeldir. Gerçekte kaderini eline alabilecek gücü /yeteneği yoktur; bunu kabul edip aşmaya çalışmak yerine, kaderinin onu sürüklediği yeri edebiyatla aklamaya çalışır. Yaşamına edilgenlik o denli hakimdir ki, ona "özne" değil de "yarı-nesne" demek daha uygun düşer.

Burada saydığımız özelliklerin tümü aynı anda bir kişide bulunur diye bir kural yoktur. Bundan anlaşılması gereken şey; anti-yaşamın bu tür eğilimlerle dışa vurduğudur.

ÖZGÜRLÜK, SEVGİNİN ÇİMLENMESİ İÇİN EN UYGUN ORTAMDIR

Özgür insan, yaşamı sever; sırtı ölüme, yüzü yaşama dönüktür. Tüm vakitini yaşama ayırdığı için, ölüme ayıracak vakti yoktur. O ancak bir kere ölür, o da doğal ölümdür; özne olarak varlık gösterdiği için, "yarı-nesne"lerden daha fazla yaşamış sayılır.

En sevgisiz insanın bile sevdiği şeyler mutlaka vardır. Ama yaşamın kendisini sevmek çok daha boyutlu ve anlamlıdır. Kişi, yaşamla arasında, sevgiyi büyütecek bir rezonansa girdi mi; telkinlere, öğütlere, izahatlara ihtiyaç yoktur. Yaşam sevgiyi, sevgi kişiyi, kişi yaşamı büyütmeğe başlar. Kişi, kendisi çoğalırken, çoğaltır. Çevresine sevgi yayar/bulaştırır; ama bunu yaparken, sevginin fikrini değil kendisini iletir; mimikleri ile, ses tonuyla, hareketleriyle... İnsani diyaloglarında hep karşı çıkma ve savunma reflekslerine koşullanmış insanların enerjilerini sevgiye yoğunlaştırmaları güçtür. Bunun aksine özgürlük ortamı, sevginin kolayca gelişip nüfuz etmesinin koşullarını sağlar. Özgürlükten kasıt, sadece zincirlerin olmayışı değildir. Aynı zamanda bir şeyleri ekme cesareti, biçme isteği ve kaybetmeyi, yanlış yapmayı göze alabilme özgürlüğüdür.

Sevgi her koşulda mümkündür; ama sevginin daha kolay ve mümkün olduğu bir dünya mutlaka olacaktır. Ve böyle bir dünya için kavgaya girmek, sevgi sebeplerini bugünden çoğaltacaktır.

ASHK, SAHİP OLUNAN HERŞEYİ PAYLAŞMA ÖZGÜRLÜĞÜDÜR

Eğer Bedreddin'ce ifade edecek olursak; iki kişi arasında, "yarın yanağı da dahil" olma üzere her şeyi paylaşır aşk.

Sevgi, insana özgü olan ve karşılıklılık içeren bir olgu olması itibarıyla; kalıplara sığdırılması mümkün ve gerekli olmayan özellikler taşır. Sevgi paylaşımın, paylaşım da sevginin koşuludur. Paylaşımın çapı ne denli büyürse, sevgi o oranda anlamlı kalır ve kendini yeniden üretme çolu bulur. Yine Bedreddin'den yola çıkarsak; "Yarın yanağından gayri her şey" fadesindeki "her şey" in gerçekten "çok ey" demek olduğunu kavrayabilenler yaşamı çok daha zengin bir çeşitlilikte karşıma avantajına sahip olurlar. Yaşam, bir sevgili" le paylaşılanlarla sınırlanmama; ama "sevgili" ile paylaşımın boyutu da

küçümsenmemelidir. Aşk ilişkisinde bedensel paylaşım elbette önemlidir; ama her şey değildir. Bunun böyle olmadığı, yaşamsal aktiviteler çoğaltılıp, üretim zenginliği sağlandıkça daha iyi anlaşılır. Paylaşımın bedenlere kadar daraldığı durumlarda bedenler de kısa sürede anlamını yitirir. Diğer bir ifade ile; bir aşk ilişkisinde, paylaşımın çapı büyüdükçe yarın yanağı da büyük ve gerçek güzelliğine ulaşır.

Aşk ilişkilerinde çoğu kez tarafların kişilik özelliklerinde hızla değişime gitmesi ve "Ayşe"nin "Ahmet"leşmesi veya "Ahmet" in "Ayşe"leşmesi bir başarıymış gibi savunulur. Birbirini anlamak, birbirine (farklılığa) tahammül etmek, sevgi ve anlayış göstermek farklı bir şeydir; yapay ve şart olmayan değişimi zorlamak daha başka bir şeydir. Sevgi ilişkilerinde yaşanan rezonans sorunu, kaynağını büyük ölçüde yapaylıktan alır. Ayrıca, sevgiliye dahi demokrat olamamak aslında en zengin mutlanma çeşitlerini bağrında taşıyan gerçek bir sevgi ilişkisinden yoksun kalmaya da sebep olur. Karşı tarafı bir çeşit asimilasyona zorlamadan gerçekleştirilecek paylaşım zaten kendi uyumunu da yaratır. Bu bir doğa kanunudur; bir şeyin aslı gerçekleşemeyince, onun yerini "kendisi olmayan" bir başka şey doldurur. Toplumsal aynanın yansıttığı ilişki normlarına baktığımızda ticari ortaklığa benzer bir şeyin yaşandığını ve bunun, tarafları gard almaya ittiğini görürüz. Örneğin "bir insanın daha çok bulaşık yıkamaya çalışarak, sevdiğine bulaşık yıkatma mutluluğunu yaşatması" veya "bir erkeğin, 'benim kollarım daha güçlü, çamaşırları daha iyi çitileyebilirim' diye düşünerek ve bir önceki örnekte olduğu gibi bundan mutluluk duyarak çamaşırları özellikle yıkamaya çalışması" neden hayali ve hatta "komik" örnekler olarak algılanır? Yoksa, birbirini seven iki insanın, "bulaşık" gibi basit bir işten sorun yaşamaması daha mı az komik görünüyor?

Gerçekte biçimi ne olursa olsun, dışavuran tartışmaların %90'ında sorunun kaynağına inememe veya kaynağını yanlış seçme yanlıgısı yatmaktadır. **Doğayı iki kişilik kapasiteyle karşılamak ve bilinçli etkinliği üretim zenginliğiyle taçlandırmak mümkünken ve bunun, tek başına ulaşılması olanaksız güzellikler sunması en azından teorik olarak reddedilmezken insanlar neden sevginin/güzelliklerin aızıyla yetinirler?** Elbette bunun konumuzu aşan düzeyde -

çokça- nedeni var; ancak, kendine "daha güzeli" yakışık görmemenin veya onun için çabadan/riskten kaçınmanın olumlu gerekçeleri olmasa gerek.

"Sevgi" konulu bir yazıda insani öğelerin daha çok öne çıktığı örnekler beklenebileceği düşüncesiyle; tüm hücreleriyle "insan" olan Kızılderili'lerden örnek vermeyi gerekli gördük. Gerçekten de Apaçi çok şey biliyor doğaya dair, insana dair: Mesela bir çiftin beraberliği "yaşamlarının aynı yolda gitmesi" veya "tek insan olmak" diye tanımlanabiliyor; planlanmamış dokunuşların, gülümseyişlerin harekete geçirdiği heyecandan sözediliyor. Şu doğallığa bakın: "Bir süre konuşmadan oturdular. Birbirlerini uzun süredir seviyorlardı; konuşmak duygu ve düşüncelerine yönelik bir müdahaleydi çoğunlukla. Kaç kez sessizce uzaklaşıp gündoğumu ve günbatımlarını -ışığın doğumu ve ölümü- seyretmişler, bu bütün yaşamın iki büyük olayını birlikte yaşamışlardı. Birbirlerine "seni seviyorum" demelerine hiç gerek yoktu. sözler çoğunlukla yalan söyler. Bu nedenle Apaçi anlatıma eylem getirir. Eylem nasıl yalan söyleyebilir? Sadakat, ilgi, dürüstlük, görev, nefret, öfke, sevgi -eylem bu duyguların gerçeğidir ve dolayısıyla yalan söylemezler. "(Dağlardan Sorun Beni, Forret Garter, s:98)

SOSYALİZM, ÖZGÜRLEŞMENİN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ KALDIRIR

Topraktan
ateşten
ve denizden
doğanların
en mükemmeli doğacak
bizden...
Ve insanlar ellerini
korkmadan
düşünmeden
birbirlerinin ellerine
bırakarak
yıldızlara bakarak
"Yaşamak ne güzel şey!"
diyecekler.
(...)

Nazım Hikmet

Bizim elimizde; özgürleşme adına, yaşamın en mükemmeli adına insanlara sunacağımız "Ayrıntılandırılarak tanımlanmış ve uyulması zorunlu insani davranış normları" yok. Zaten sosyalizm, sınırlı

ları çizili bir proje değildir; aksine, önceden saptanmamış olan ve insanın yaratıcı üretkenliğinin önündeki engeller kalktıktan sonra yine insan tarafından üretilecek olan bir projedir. Devrim, bu projenin önündeki engelleri kaldırır, zemin hazırlar ve yapıcılarının güvencesini sağlar. Mülkiyet biçimi, iş yaşamı, devletin şekli ve rolü, siyasal özgürlükler gibi bugünden üzerine çok şey söylenebilen düzen-

ği teşkil edecek olan bu çokyönlü ilişkiler ağı; devrimci saflarda yaşanan -ve çoğu kez anlamlandırılmayan- "düzene geri dönüşlerin önünü alacaktır.

Sol içi tartışmaların öne çıkardığı, geçiş dönemlerine ait bazı olgular veya inşa dönemine ait geçici olarak kabul edilen kimi araçlar bazı uygulama süreçlerinde nihai amaçla özdeşleşmiş ve sosyalizme dair yanlış kanatlar beslenmesini güçlen-

sin Rafael olabileceğini düşünmüyor onlar, içinde Rafael olan herkesin engellerle karşılaşmadan özgürce gelişebilmesini istiyorlar."

"*Sosyalist toplumda, yüksek yetenekli kişilerle kitleler arasındaki uyumsuzluk sorusu ortadan kalkar*" (Marks'ın Sanat Felsefesi, Mihail Lifşits, s:119) "*Sanat yeteneğinin sadece belirli bireylerde toplanması ve geniş halk kitlelerinde bunun hiç bulunmaması, işbölümünün bir sonucudur. Belirli toplumsal ilişkiler içinde herkesin çok iyi birer ressam olması, her birinin ayrıca özgün birer ressam olmasını önlemez.(....) Toplumun sosyalistçe örgütlenmesi durumunda, sanatçı doğrudan doğruya işbölümünden doğan yerel ve ulusal sınırlılıklardan kurtulur, birey de belirli bir sanatın sınırlarına hapsolmez, yani sadece bir ressam, bir heykeltıraş vb. olmaz; bu sıfatlar bile sanatçının mesleki gelişmesinin darlığı ve işbölümüne bağımlılığını gösteriyor. Sosyalist toplumda ressamlar yoktur, başka işleri arasında resim de yapan insanlar vardır.*" (Die deutsche ideologie, s:273-aktaran Mihail Lifşist, s:119-120, a.b.ç.)

Sosyalist toplumun yaratacağı ortaklaşmanın kişisel özgünlükleri ortadan kaldıracığı, insanların arasındaki farklılıkları yok ederek onları tek tipleştireceği ve bu bağlamda sanatın ilerlemesine ket vuracağı biçimindeki düşünce veya kaygılar tamamen yersizdir. Gerçekte insanın çokyönlü gelişiminin önündeki engelleri kaldırarak, buna koşul ve güvence sağlayacak olan sosyalizm; sanatsal üretime sonsuz bir gelişme ufku kazandıracaktır. Kapitalizmin bugün baskı altına alarak gelişimine olanak tanımadığı güç ve yetenekler, ürün vermek için bir çeşit "bahar" ortamına kavuşacaktır.

"*Sosyalist toplum yalnız 'iş ve zevk' arasındaki soyut çelişkiyi yok etmekle kalmaz, duyguyla akıl, 'bedeni ve zihni güçlerin dışavurulması' ile 'bilinçli irade' arasındaki çok gerçek çelişmeyi de kaldırır. Sınıfların yok olması ve fiziksel emekle manevi emeğin arasındaki çelişkinin yavaş yavaş kaybolmasından sonra, en büyük toplumsal düşünürlerin şimdiye kadar ancak düşünüyebildikleri o bütün bireyin çok -yanlı gelişmesi başlar.*" (Marks'ın Sanat Felsefesi, s:121)

Doğayı iki kişilik kapasiteyle karşılamak ve bilinçli etkinliği üretim zenginliğiyle taçlandırmak mümkünken ve bunun, tek başına ulaşılması olanaksız güzellikler sunması en azından teorik olarak reddedilmezken insanlar neden sevginin/güzelliklerin azıyla yetinirler?

lemeler dahi birbir denk düşmez. Kaldı ki, insan üretkenliğinin önündeki tüm engellerin kalktığı özgün bir ortamda sosyal yaşamın alacağı boyut, insan ilişkileri vb. için bugünden bir şeylerin çerçevesini çizmek özgürleşme projesinin doğasına ters düşer.

"Yaşamak ne güzel şey!" diyebilmek için her zaman çokça nedenimiz vardır/olmalıdır; ancak bunda bir görelilik söz konusudur. Sosyalizmin geniş ufuklarının söyleteceği mutluluk şarkılarının bugünkünden farklı besteleneceğini söylemek için yeterli nedenler var aslında. Gerçekte Marksizmin asıl olarak yaptığı şey, böyle bir projenin mümkün olduğuna işaret etmek, yolunu çizmek ve genel hatlarıyla "şema"landırmaktır. Ortaya çıkacak ufuk zenginliğinin boyutları ve ne türden olanaklara kapıyı aralayacağı hususunda ancak genel şeyler söylenebilir. Özel boyutu ise insandan insana olduğu gibi ülkeden ülkeye göre de değişecektir.

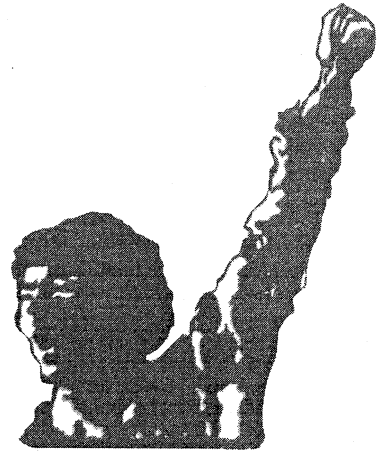
Bugünkü koşullarda, kendi içimizde yaşayabileceğimiz ufak çaplı sosyalizm; gerçek anlamda sosyalizmin bir embriyon biçimi olacaktır. Ancak, embriyon biçimlerinde dahi, bugüne dek insan için mümkün görünen çok yönlüleşmenin sınırlarının aşıldığı görülür. Bugün için, somutlayabileceğimiz bu tür ilişkiler bir çöküm merkezi oluştururken; kitleler karşısında yaşanabilecek güven ve inandırıcılık sıkıntısını da en aza indirecektir. Aynı zamanda devrimci öznelerin kendisi için de farklı bir motivasyon ve coşku kayna-

dirmiştir. Örneğin proletarya diktatörlüğünün, geçiş döneminde vazgeçilmez bir araç olarak kabul edilmesi başka bir şeydir; sosyalizme dair güzelleme yaparken dahi diktatoryal unsurları konumuzun malzemesi etmek daha başka bir şeydir.

Pratik olarak gerçekleşme olasılığı çok düşük düzeyde olan ve bugünkü siyasal görevlerimiz açısından işlevsel bir önem taşımayan varsayımları; koca koca tartışma konuları haline getirmek ve hatta siyasal yapılar arası mesafeleri büyütmenin gerekçesi yapmak, tarihsel diyalektiğin henüz kitaplarda durduğunun ve hayata geçirilemediğinin ifadesidir. Bu durum belki yanılısına sebebi olmakta ve geciktirici etkide bulunmaktadır; ancak özgürlük, bir tarihsel zorunluluktur ve kaçınılmazdır.

SOSYALİZM, SANAT YAPMANIN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ KALDIRIR

Marks ve Engels, anarşizmin kurucularından Max Stirner'i eleştirirken, işbölümünün; üretici güçler, toplumsal ilişkiler ve bilinçlilik arasında yarattığı çelişmeleri tüm çıplaklığı ile ortaya koyar. İnsanın etkinlik alanını sınırlayan, üretebilme kapasitesini daraltan işbölümünün ortadan kalkması durumunda elbette herkes sanatçı olmayacak; ama herkesin sanat yapabilmesinin önündeki engeller kalkmış olacaktır. Diğer bir ifadeyle ve marks ile Engels'e atfen söylendiği gibi "Herke-

OKULLAR, DEVLETİN İDEOLOJİK AYGITLARI ARASINDA EN ETKEN ROLÜ OYNAR

Kapitalist toplumda, yabancılaşmanın insan üzerindeki tahrip edici sonuçlarına işaret eden Marks; insanın emeğine, ürününe ve giderek kendine yabancılaşmasının, karşıtına dönüşmesine dikkat çekmiştir.

Yabancılaşma, ancak ona kaynaklık eden sistem ile yok edilebilir. Mevcut devlet yapısını ve üretim ilişkilerini ortadan kaldıracak olan devrimin önünde, yabancılaşmanın izlerini yok etme; insanlaşmanın, özgürleşmenin mümkün olan en tam biçimini gerçekleştirme görevi olacaktır.

Sosyalizm öncesi toplum biçimlerinde, eğitime yüklenen işlev; varolan işbölümü çerçevesinde istihdam edebilmek üzere hazırlama ve ideolojik yönlendirme sonucu uyumlulaştırmadır. Bu kaygı, sömürü sistemlerinde her zaman için insan olgusunu geri plana atmış, insanı ufuk açıcı yöntemlerden uzak tutmanın sebebi olmuştur. Kitleleşen üretim, kitleleşen eğitimi koştullamış; ihtiyaç duyulan işbölümüne, uzmanlaşmaya göre biçimlenmiş bir insan tipi amaçlanmıştır. İnsanlar birer nesne, birer dişli, birer araç olarak görülmüş ve eğitim, bu ihtiyaca cevap veren tarzda düzenlenmiştir. Öznenin; irade kullanan, üreten, yön veren özelliği her zaman tehlikeli görülmüş; eğitimsiz olanından çok, eğitilerek evcilleştirilmiş insan tercih edilmiştir.

Eğitimi zorunlu tutan kapitalizm, çalışmayı da zorunlu tutmuş ve güdüleni (vasıfsız) de, güdeni de yaratarak "uygun" bir düzeneğin taşlarını dizmiştir.

İşbölümü çerçevesinde insanlar belirli bir alana, bu alanın bilgisine, sınırlılığına hapsedilerek; yetenekleri daraltılmış, tek yanlılıkla malul hale getirilmiştir.

Devletin ideolojik aygıtları arasında en etken rolü oynayan okul; öğrenme sürecinin, varolan sömürü ilişkilerini yeniden üretirecek güçlendirecek biçimde işlev görmesine göre biçimlenmiştir. "Okul, bir sürü beceri öğretiyor, fakat bunu yönetici ideolojiye boyun eğmeyi ya da bu ideolojinin 'pratiğinin' egemenliğini sağlayan biçimlerde yapıyor." (L. Althusser, İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, s:23)

Özgür irade, üretkenlik, insani güzellik özellikleri budanmış; korku, bencillik ve sevgisizlik tarafından teslim alınmış bir bireyin yaratılabilmesi uzun ve planlı bir uğraş gerektirir.

Anaokulundan üniversitelere kadar belirli bir disiplin, öğrencilere yönetmelik adı altında uygulanır. Öğretmenden müdüre, not sisteminden müfredata kadar pek çok araç, aynı amaca direkt veya dolaylı olarak hizmet eder.

Profesyonel eğitimciler, uzmanlaşmış kadrolar tarafından gerçekleştirilen eğitimin yürütülüşünde bir tekelin söz konusu olduğu ve egemen ideolojiyi hakim kıldığı gerçeği, yüzeysel bir yaklaşımla görülmeyebilir ve hatta öğretmenin de öğrenenin de özgür bir karşılıklı ilişki içerisinde olduğu, istediğini yapabildiği söylenebilir. Ancak, bir tek tarih kitaplarına bakıldığında dahi her şey tüm açıklığıyla görülecektir. Böyle bir derste, özgür kafalar, devletlerin birbiriyle düşmanlığı yerine öğrenecek çok daha önemli ve gerekli konular bulacaktır. Ve böyle bir eğitim, halklararası yapay düşmanlıkları değil kardeşliği besleyecektir.

Öznenin; irade kullanan, üreten, yön veren özelliği her zaman tehlikeli görülmüş; eğitimsiz olanından çok, eğitilerek evcilleştirilmiş insan tercih edilmiştir. Eğitimi zorunlu tutan kapitalizm, çalışmayı da zorunlu tutmuş ve güdüleni (vasıfsız) de, güdeni de yaratarak "uygun" bir düzeneğin taşlarını dizmiştir.

VAROLAN EĞİTİM, ÖZGÜRLEŞTİRİCİ DEĞİL, KÖLELEŞTİRİCİDİR

Egemen sınıfların iktidarını güvenceye alma, kalıcılaştırma yöntemleri salt şiddet değildir. İdeolojik aygıtlar aracılığı ile beyinlerin şekillendirilmesi ve egemen ideolojinin her alanda yeniden üretiminin sağlanması, mevcut iktidarı ayakta tutan en güçlü dayanaklardan biridir.

Toplumun ilgi ve dikkatini istenen yerlere odaklama ve tekrarlarla kalıcılaştırma bir çeşit toplumsal hafıza yaratır ki bu, değişimin/dönüşümün önünde bir set oluşturur. Bugün eğer genç kuşak düşünme, sorgulama, üretme kısırlığı çekiyorsa; egemenler başarılı olmuş, ekilen biçilme aşamasına gelmiş demettir. **Beyinleri dumura uğrattıp, insanları güdülebilir bir sınırdan tutmak iktidar güvencesi olarak görüldüğü sürece; din, okul vb. araçlar bu amaçla işlevlendirilir.** Egemen ideoloji, hayatın her alanında ve gereken her türden araç kullanılarak üretilip toplumsal dokuya nüfuz ettirilme; eğitim, okulla sınırlı olmayan bir organizasyon olarak gündeme sokulmaktadır.

Günümüzde artık güçlü bir ideolojik karşı duruşa her zamankinden çok daha fazla ihtiyaç vardır. Edilgenlik, varolanın devamına taraf olmaktır. Hayatın her alanında, ayrıntılarda bile bir karşı duruş, bir alternatif yaratmak durumundayız. Yöntemli bir bakış açısına sahip olmak ve bu tarzı geliştirebilmek, varolan ideolojik bombardımanın karşısında bir avantaj sağlar.

Bilimler, kendi nesnellığı içerisinde taraftarüstü bir özellik taşısa da, kullanım aşamasında taraf edilir. Örneğin; sosyal bilimlerden tahakkümü içselleştirme, otokontrolü -tepkisizlik yönünde; güçlendirme bağlamında yararlanırken; pozitif bilimler, teknolojik bir cenderenin oluşumuna araç

İnsanların okulları ile beraber evlerini başına yıkan, yerleşim alanlarını ateşe veren kendileri değilmiş gibi; şimdi Kürt coğrafyasında da okul yapmaktan, eğitimden vb. söz etmektedirler. Anadilde -bırakalım eğitimi- konuşmayı dahi yasaklayanlar, insanların ikinci, üçüncü sınıftan ayrılarak çalışmak zorunda bırakıldığı bir yoksulluğu dayatanlar tam bir sahtekarlık örneği sergilemektedir.

edilmektedir. Kısacası bilim, egemen sınıfların yönlendirmesi altındadır. Özgür bir ortam gerektiren üretim, bu yönlendirmelerin etkisi altında akamete uğramakta veya amaçlanan sınırlılıkta kalmaktadır. Teknolojik gelişmeler, insanlığın değil, egemenlerin yararına kullanılırken; makinanın insan emeğini ikame ettiği yerlerde işçi bugün işsiz kalmaktadır. Sömürsüz bir dünyada ise aynı gelişme, işçiye daha çok boş zaman kullanma olanağı tanyacaktır.

"12 EYLÜL"ÜN MÜDAHALE ALANLARINDAN BİRİ DE ÜNİVERSİTELERDİ

12 Eylül faşist cuntasının sistemi reorganizasyonu sürecinden nasibini alan kesimlerden biri de üniversiteler olmuştur. '80 öncesinde devrimci hareketlere ciddi bir kaynak ve besleyici güç olma özelliği, üniversiteleri cuntanın hedefleri arasına sokmuştur. YÖK aracılığı ile yukarıdan

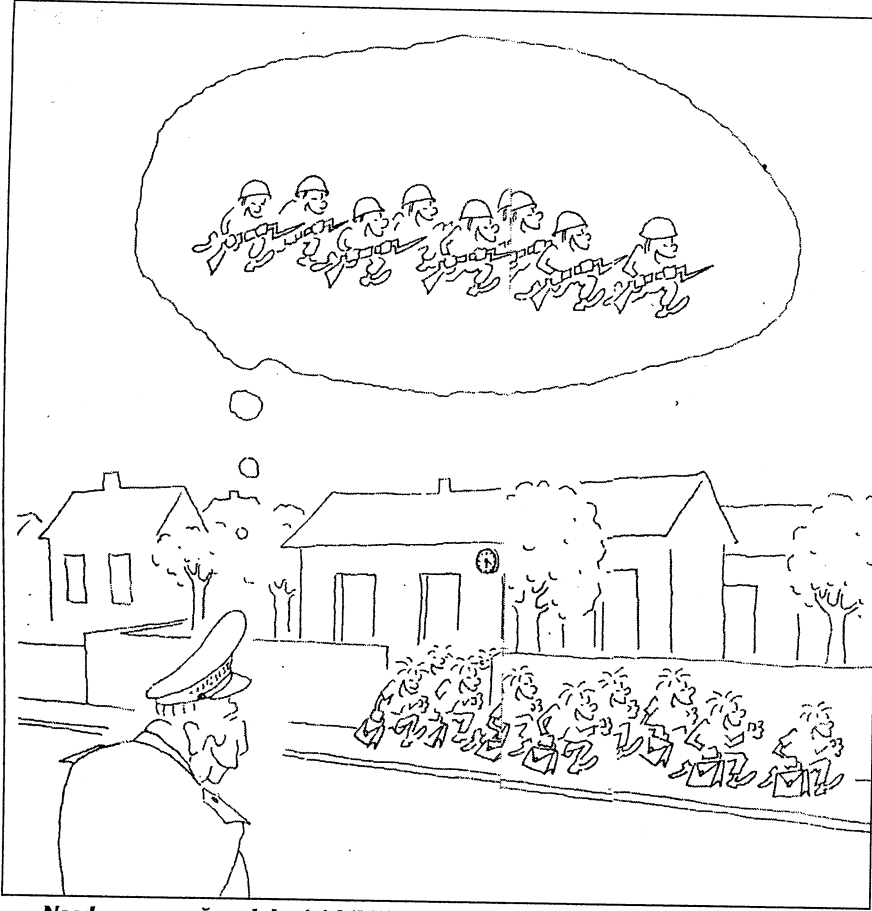
aşağıya bir denetim mekanizması oluşturmuş, yasalarla "terbiye" çerçevesi çizilmiş; öğrenciye örgütlenme/siyaset yasası getirilirken, öğretim görevlilerinin de "sol kanatları" budanmıştır.

Sol'a yönelik fiziki saldırıları, kadro kaynağını kesme amaçlı düzenlemeleri, ideolojik saldırılar izlemiş ve sistemden beslenen ideolojik duruşun zemini adım adım örülmüştür. Türk-İslam sentezinin gerekleri yerine getirilirken, gerek kurumsal, gerekse yasal her türlü "güvence" sağlanmış; İmam-hatip okulları yaygınlaştırılırken, şovenizm kamçılanmış ve gerici-faşist kurumlaşmanın tüm etkileri giderilmiştir. bütün bu düzenlemelerin sonunda; çatışması az, düşüncesi az, politikaya yabancı, edilgen bir toplumsal bünye oluşturuldu.

Yukarıda tarif ettiğimiz bu tablo, elbetteki alternatif ilişkiler geliştirme eğilimi taşıyan kesimler üzerinde de olumsuz bir etki yaratmıştır. Üniversitelerde zorlama ve sınırlı çabalar, böylesi bir zeminin oluşturduğu ayakbağının da etkisiyle genellikle "patinaj" yapmaktan öteye gidememiş ve giderek "yeni, hiç denenmemiş" (!) yöntem arayışlarının çimlenebileceği bir ortam oluşmuştur. "Kitleyi ürkütmeyelim", "sol motifler kullanmayalım" biçiminde uç veren yönelişler; öğrenci kitlesini daha geri ama daha kitlesel bir paydada buluşturma amacına da ulaşamamış ve örgütsüzlük, belirsizlik, amaçsızlık çemberi içine sıkışmıştır. İşte bu çemberin yarılması ve tekrardan örgütlü/mücadeleci bir sürecin filiz vermesi zaman almıştır.

Öğrenci eylemleri sırasında gündeme gelen farklılaşmalar; eylem, alan ve slogan hatlarındaki uyumsuzluk çeşitli sebeplere dayansa da bunlardan en önemlisi, siyasal perspektif yoksunluğudur; genelın özele indirilmesi sırasında yapılan geometri yanlıdır.

Diğer bir ifadeyle; harç, YÖK, vb. üzerine yapılan tartışmalar farklı bir devrim anlayışı ve çalışma tarzını ifade etmektedir. Bugün için harçların kaldırılması talebine gerilik atfedip, salt "parasız eğitim" sloganı ile yetinmek; YÖK'e yönelik eylemlerin çözüm olmadığını söyle-

Nasıl yaşanacağını daha iyi bildiklerinden mi onlar yaşamımızı saptıyorlar?

yip, meseleyi sosyalizme havale etmek; basamak basamak çıkılması gereken mesafeyi yok sayan bir yaklaşımın dışavurumudur. "Direkt sosyalizm istemek varken neden önce demokrasi isteyelim?" demenin üniversite özgülündeki biçimidir. bu nedenle aynı yaklaşım "özerk-demokratik üniversite" talebini de reddeder. Çünkü bu talep de sosyalizm öncesi biçimleri varsaymaktadır!...

ÖĞRENCİNİZ, EMİR VE GÖRÜŞLERİNİZE HAZIRDIR ÖĞRETMENİM!...

Her sabah binlerce öğrenci, güne "Türküm, doğruyum, çalışkanım..." diye başlar ve varlığını Türk varlığına armağan eder. Daha sonra talim ve terbiye edilmek üzere sınıfın yolunu tutar. Karşılarındaki öğretmen, herşeyi bilmek durumunda olan bir "çok bilen"dir. Öğrenci ise, istisnasız her konuda öğretmeninden daha az bilecektir. Hal ve gidiş, ahlak vb. açıdan nasıl ki öğretmene biat etmesi gerekiyorsa, bilimsel açıdan da bu böyledir. Öğretmenin anlattığı şeyeitiraz etmek demek, ilmi kurallara itiraz anlamına ge-

lir ki, cezası pek hafif olmaz. Örneğin Amerika'yı Kristof Kolomb'un keşfettiği fikrine itiraz edip, "oradaki Kızılderililer kelaynak mıydı?" diye sormaya yeltenirseniz; hele ki daha ileri gidip, "Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u tek başına mı fethetti?" gibi kafa karıştırıcı sorular sorarsanız, kapı dışarı edilmek için yeterli tüm koşullar oluşmuş demektir. "Öğretmenim, Yavuz Sultan Selim'in Alevileri katlettiği doğru mu?" diye sorarsanız; yaşı'nıza başınıza bakılmaz, "terörist" ilan edilirsiniz. Ağacı yaşken, istediği gibi eğmeyi meşru görenler; eğilmeyen ağacı kesme işini de kendilerinde hak görürler.

"Zorunlu eğitime hayır" kitabının yazarı Catherine Baker, çocuğunu

okula yollamak yerine gerekli bilgileri kendisi vermeyi tercih eder. Devleti, çocuk -obur diye tanımlar. 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ndeki "öncelikleri gereği ana-babalar, çocuklarına verecekleri eğitim türünü seçme hakkına sahiptirler" maddesini öne çıkarır. Bir de şöyle tanımlar okulu: "Okul, çocuklara gardiyanlık yapan bir kurumdur; ana-babaları çalışırken onları gözetim altında tutar; toplumsal-iktisadi makinenin işlemesi için gereken bilgileri öğretir; itaati aşılar; eler ve rolleri dağıtır."

FATURA HALKA KESİLİYOR

Vergi yoluyla sömürü için oluşturulan demogojik söylem, toplumu özveriye davet etme biçimine bürünerek her fırsatta sahneye sürülmektedir. Veliyi sınırlı maaşa ikna etmek için özveri edebiyatı yapan "kâra doymaz" çevreler, sıra öğrencinin eğitim masraflarına gelince de aynı argümanların arkasına sığınmaktadır.

Gerçekte bir zorunluluktan söz edilecekse bu, devletin eğitimi parasız sağlama zorunluluğudur. Kabaca yapılan bir hesaba göre, bu yıl ilkokula başlayacak olan bir öğrencinin daha okula adımını atmadan 40 milyon TL dolayında masraf yapması gerekiyor. Aynı rakam lise öğrencisi için 70 milyona çıkmaktadır. tabii bunun içerisinde eğitimin giderek paralı hale getirilmesi biçimindeki, kayıtlı başlayan ve sene boyunca devam eden masraflar dahil değildir.

12 Eylül faşizminin çerçevesini çizdiği 82 Anayasası dahi eğitimi bir hak olarak görürken; bu hak devlet eliyle gaspedilip pazarlanmakta ve bu pazar, okulları aşır tüm bir ülkeyi kasıp kavuran bir soyguna dönüşmektedir. Meşruiyet görüntüsü vermek için şaklabanlığın her türlü biçimi denirken; "fon" adı altında, yediğimiz ekmekten içtiğimiz suya kadar kirli ellerini bulaştırmadıkları hiçbir şey kalmamıştır.

Ancak, Kürt halkı, insanları bir kaz gibi görüp yolmayı düşünen Hayri Kozakçıoğlu'nu ve uygulamalarını nasıl unutmadıysa, Ecevit'in de karnesini tutmaya başlamıştır. Ve bilinmelidir ki en zor yanılan hafıza mazlumun hafızasıdır. En zor unutulmuş suç, halka karşı işlenendir. En bağışlanmaz suç, halk düşmanlığıdır.

İnsanların okulları ile beraber evlerini başına yıkan, yerleşim alanlarını ateşe veren kendileri değilmiş gibi; şimdi Kürt coğrafyasında da okul yapmaktan, eğitimden vb. söz etmektedirler. Anadilde -bırakalım eğitimi- konuşmayı dahi yasaklayanlar, insanların ikinci, üçüncü sınıftan ayrılarak çalışmak zorunda bırakıldığı bir yoksulluğu dayatanlar tam bir sahtekarlık örneği sergilemektedir.

Köylerinden göçertilen insanları toplama kamplarına (o "köy-kent" diyor) yerleştirmeyi planlayan, 8 yıllık kesintisiz eğitimin mimarlarından Bülent Ecevit'in o kamplarda yaptıracağı eğitim yat-kalk-sürün eğitimi olabilir ancak. Tüm bir coğrafya yakışla gözü ile bakarken, okulu da bir kışla olarak algılaması kadar doğal ne olabilir ki?... Ancak, Kürt halkı, insanları bir kaz gibi görüp yolmayı düşünen Hayri Kozakçioğlu'nu ve uygulamalarını nasıl unutmadıysa, Ecevit'in de karnesini tutmaya başlamıştır. Ve bilinmelidir ki en zor yanılan hafıza mazlumun hafızasıdır. En zor unutulmuş suç, halka karşı işlenendir. En başlanmaz suç, halk düşmanlığıdır.

Mesele öğretimin süresinden çok yöntem ve içeriktir. Avrupa'da zorunlu eğitimi 8 yıl uygulayanlar olduğu gibi, 11 yıl uygulayanlar da var. Burada mesele, süreden öte bir anlam içeriyor. İslami sermayenin kaynaklarını kesme ve RP'ye militan akışını önleme projeleri içerisinde gündeme sokulan 8 yıllık eğitimin ne denli eğitici olacağı yazımızın bütünlüğü içerisinde yer alıyor. Birincisi, kapitalizmde eğitim, ideolojik hegemonya sağ-

lama araçlarının başında gelir. İkincisi, artı-değer sömürüsüne dayalı üretim biçiminin devamı, nitelikli/yetişmiş eleman ihtiyacını gündeme getirir.

Sınıflı toplumlarda iktisadi yapıyı, yani maddi üretim araçlarını elinde bulduran sınıf aynı zamanda zihinsel üretimi de elinde tutar. Siyasal, kültürel, ahlaki, dini, felsefi alanlar egemen sınıflar tarafından belirlenirken, eğitim kurumları mevcut sistemin devamını sağlayan/besleyen yönde şekillendirilir.

Geçmişte din dersini zorunlu kılan, imam-hatipleri açan ve teşvik edenlerle bugün bu alanlara müdahale edenler aynı güçlerdir. Dergimizin geçmiş sayılarında bu konunun arka planına ayrıntılı biçimde değinmiştik. Bu bağlamda sorunu daha tekil konular üzerinden tartışmayı gerekli ve anlamlı buluyoruz. Örneğin konuya daha ayrıntılı girdiğimizde din dersinin; dinlerin tarihi, din felsefesi vb. konularda bilgi verilmesi koşuluyla pekala olabileceğinden, genel anlamda müfredatta; bu müfredatın uygulayıcılarının (yani eğiticinin) nasıl eğitilmesi gerektiğine kadar pek çok konuda kapsamlı bir programın açılımını yapmak durumundayız.

İki farklı sermaye kesiminin çatışmasının ideolojik boyutta farklılıklar göstermesi ve bunun 8 yıllık eğitim gibi kimi konulara kadar uzanması doğaldır. Ancak bizler bilmeliyiz ki süresi ne olursa olsun varolan eğitim, sistemin bekasını amaçlamakta ve arkasındaki -çelişme halinde bulunan- sermaye güçleri emeğe karşı ortak bir payda oluşturmaktadır.

Bülent ECEVİT "bölgede köylülere yerleşme olanağı tanınan yerlerde çağdaş üretim ve ekonomik işbirliği düzeni kurulacaktır" dedi.

Ecevit doğu anadoluya yaptığı gezide "bölgenin ekonomik ve sosyal sorunlarına ağırlık verileceğini, eğitim, sağlık ve ekonomik eksikliklerinin giderileceğini belirterek bu önlemlerin ardından inşallah doğu ve güneydoğu anadolu vatanın bir cennet köşesi olacaktır" görüşünü dile getirdi. Ecevit "köylülere yerleşme olanağı tanınan yerlerde çağdaş üretim ve ekonomik-sosyal işbirliği düzeni kurulacaktır" diyerek Tansu Çiller'in bir dönem gündeme getirdiği İsrail'in Kibutz modelini ima etti.

Bölgede adına ne denirse densin merkez köyler ya da köy-kentler uygulamasını gündeme getireceklerini kaydeden Ecevit bu konuda da Tansu Çiller'in eski projesine atıf yapmış oldu.

Anlatı (öğretmenin anlatıcı oluşuyla) öğrencilerin, anlatılan şeyi mekanik olarak ezberlemelerine yol açar. Daha beteri, onları, öğretmen tarafından doldurulması gereken "bidonlar", "kaplar" a dönüştürmesidir. Öğretmen kapları ne kadar çok doldurursa, o kadar iyi bir öğretmendir. Kaplar ne kadar pısrıksa, doldurulmalarına izin veriyorsa, o kadar iyi öğrencidir.

Böylelikle eğitim bir "tasarruf yatırımı" edimi haline gelir. Öğrenciler "yatırım nesnelere", öğretmen ise "yatırımcı"dır. Öğretmen iletişim kurmak yerine tahviller çıkarır ve öğrencilerin sabırla aldığı, ezberlediği ve tekrarladığı yatırımlar yapar. Bu, öğrencilere tanınan hareket alanının, yatırılan kabul ve tasnif etmek ve yığılmaktan ibaret olduğu "bankacı" eğitim modelidir.

Öte yandan özgürlükçü bir eğitim çalışmasının varlık nedeni uzlaşma güdüsündedir. Eğitim çalışması öğretmen-öğrenci çelişmesini çözümlenmeye başlanmalıdır; çelişkinin kutuplarını öyle uzlaştırmalıdır ki, her iki tarafta aynı anda öğrenciler ve öğretmenler olmalıdır.

Bu çözüm bankacı modelde bulunamaz. Tersine bankacı eğitim çelişkiyi sürdürür ve hatta bir bütün olarak ezen topluma ayna tutan şu davranış ve uygulamalar yoluyla çelişkiyi körükler:

- a) Öğretmen öğretir ve öğrenciler ders alır.
- b) Öğretmen her şeyi bilir, öğrenciler hiçbir şey bilmez.
- c) Öğretmen düşünür, öğrenciler hakkında düşünülür.
- d) Öğretmen konuşur, öğrenciler uslu uslu dinler.
- e) Öğretmen disipline eder, öğrenciler disipline sokulurlar.
- f) Öğretmen yapar, öğrenciler öğretmenin eylemi yoluyla yapma yansamasındadırlar.
- h) Öğretmen müfredatı seçer ve (kendilerine danışılmayan) öğrenciler buna uyarlar.
- ı) Öğretmen bilginin otoritesini, kendi mesleki otoritesi ile karıştırır ve otoriteyi öğrencilerin özgürlüğünün karşısı olarak öne sürer.
- i) Öğretmen öğrenme sürecinin öznesidir, öğrenciler ise sadece nesnedirler.

(Kaynak: Paulo Freire, Ezilenlerin Pedagojisi)

ÖRGÜTLENME ANI

RSDİP'TEN ÖĞRENELİM

Rusya'da 1880'lere kadar devrimci harekete damgasını vuran; Norodya Volya (Halkın iradesi) dergisini çıkaran Sosyalist Devrimciler'di.

Köylülüğü geleceğin toplumsal gücü olarak gören ve bireysel teröre başvurarak çarlığı adım adım yıkacağını savunan Sosyalist Devrimciler'in içinden ilk komünist grup çıkmıştır.

Cenevre'de Plehanov tarafından 1883 yılında kurulan bu ilk Marksist grubun adı "Emeğin Kurtuluşu" olmuştur; bu grup Narodniklerin etkisini taşımıştır.

Daha sonra Rusya'da yüzlerce marksist grup, çevre, dernek vs. oluşmuş ancak uzun süre sonrasında bile güçlü merkezi bir örgütlülük yaratılamamıştır.

1895'te Lenin'in önderliğinde Petersburg'da 20 komünist grup bir araya gelmiş, İşçi Sınıfının Mücadele Birliği çatısı altında birleşmiştir. (İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Petersburg Mücadele Birliği)

Lenin, Emeğin Kurtuluşu grubunun da eksiklerini gidermeye çalışmış ve komünist örgütler 1898'de bir araya gelerek

RSDİP'in 1. Kongresi'ni toplayarak partinin kuruluşunu ilan etmiştir. Tabii birinci kuruluş kongresinde pek çok hata ve eksiklik varlığını korumuş ve polisin saldırısı ile RSDİP dağılmış, yeniden mahalli örgütlülüklere dönüşmüştür. Bu durum 1903'te toplanan 2.Kongre'ye kadar sürmüştür.

1.Kongre'de çeşitli grup ve derneklerin birliği ve kaynaşması sağlanamadığı gibi; proletaryanın egemenliğinden söz edilmiyor, bağlaşıkları üzerinde durulmuyordu. Parti programı, tüzüğü vs. yoktu. Partinin merkez komitesinin polis tarafından tutuklanması ile dağılma başgöstermiş ve bir ideolojik kargaşaya sebep olmuştur. Ancak bütün bunlara rağmen, ne emeğin kurtuluşu grubu ne de 1.Kongre'de yayınlanan manifestonun hatalarına dayanarak sürecin kendisi küçük burjuva olarak görülmemiştir.

Süreci, bir ceninin gelişmesi olarak değerlendiren Lenin; gelinen noktada ulaşılan bilinçle geçmişi yargılama gibi bir kolaycılığa düşmemiştir. Aynı zamanda komünist hareketin doğar doğmaz sınıfla bütünleşebileceği biçimindeki yan-

lış öngörü, Rusya'da da tutmamış, 1903'e kadar Rusya'da bu konuda ciddi bir adım bile atılamamıştır. Emeğin Kurtuluşu grubunu büyük ölçüde aydınlar oluşturmuyordu.

Sınıfın, kendinde sınıf olmaktan kendisi için sınıf olma konumuna yükselmesi devrimci bir organizasyon ile mümkündür. Bir partinin niteliğini belirleyen şey üye bileşiminin sınıfsal köken itibarıyla durumu değil; sınıfı hangi ideoloji ve politikalar doğrultusunda örgütlemeye çalıştığıdır. Diğer bir ifadeyle o partinin ne için dövüştüğü ve neyi hedeflediğidir.

Rusya'da 1903'te 2. Kongre ile yeniden kurulan RSDİP'in 60'ı aşkın delegesinin ancak 3-4 tanesi işçiydi. 1905'teki 3. Kongre'de ise hiçbir işçi delegesi yoktu.

1906'da üyelik koşulları gevşetilerek birlik kongresi olan 4.Kongre'de işçi delegesi sayısı arttırılıyor. Fakat bunun gereksiz ve sağlıksız bir şişmeye sebep olduğu anlaşılacak düzeltme yoluna gidiliyor.

Zaten 1903'te 2.Kongre'de örgütlenme sorununda tüzüğün ilk maddesinde üyeliğin gerekleri konusunda Lenin ile Martov arasında görüş farklılığı çıkmıştı. Martov, ileri sürdüğü gerekçelerle RSDİP'i gevşek bir partiye dönüştürmeyi hedeflerken, Lenin disiplinli ve sağlam bir parti amaçlıyordu. Ancak kongre Martov'u destekledi ve Lenin azınlıkta kaldı.

Leninist parti açısından tüm bu gelişmeler bir ilk olma özelliği taşıyordu ve sürece yayılarak aşılabilecekti. Bugün için, bu denli deney ve tecrübeden sonra Martov'un önerilerine benzer, gevşek üyeliğe dayalı örgütlenmeler kabul edilemez. nitekim 1905'te 3.Kongre'de bu yanlış düzeltilmiş ve örgütlenmenin Leninist normları delegeler tarafından benimsenmiştir.

1905'in arifesinde net olmayan görüşler tartışmalara sebep oluyordu. Demokratik devrim, diktatörlük, sınıfın hegemonyası gibi konular tartışılırken Lenin de Marks'ın serbest rekabet dönemine ait kıtasal devrim (zamandaş devrim) saptamasına dayanarak çözüm üretmeye çalışıyordu.

Türkiye genelinde açılan bazı Devrimci Yol davalarına dayanarak hazırlanmış olan aşağıdaki tabloyu; çalışma alanları konusunda yapay/gereksiz tartışmalar yapma alışkanlığını bir türlü terk etmeyen çevrelerin dikkatine sunuyoruz;

ÖĞRENCİ	747
ÖĞRETMEN	511
MEMUR	
(Mühendis, Teknisyen	
Subay, Polis, Hemşire, Muhtar vb.)	304
İŞÇİ	
(Usta, Kalfa, Çırak ve herhangi bir işyerine bağlı çalışan şoför)	1062
ÇİFTÇİ	593
ESNAF	
(Dükkan veya imalathane sahipleri, taksi veya kamyon sahibi vb.)	290
ÜST SERBEST MESLEKLER	
(Müteahhit, tüccar, serbest muhasebeci vb.)	30
ALT SERBEST MESLEKLER	
(Pazarcı, seyyar satıcı, garson, komi, boyacı, şoför, muavin vb.)	110
EV KADINI/KIZI	103
İŞSİZ	400
BELİRLENEMEYEN*	348
BELEDİYE BAŞKANI	5

*Belirlenemeyenlerin bir bölümünün 15 yaş ve altındaki mesleği ve öğrenimi olmayan çocuklar olmaktadır. Kalan kısmın önemli bir bölümünde muhtemelen işsizlerden oluşmaktadır. (Unutulmasınlar Diye s.224)

LAYIŞI ÜZERİNE (II)

Yenilgi dönemi ve ardından gelen gerici yılları bir hayli öğretici oldu. Toprak programı konusundaki eksiklik, Narodnikler'in programının alınıp geliştirilmesi ile aşıldı.

1871 Komün deneyinden sonra 1905 Aralık Ayaklanması'nda ortaya çıkan sovyet örgütlenmesinin, demokratik diktatörlükten sosyalist diktatörlüğe geçişte en uygun yol olarak bilince çıkarılarak benimsenmesi ancak 1917 Şubat'ta olabilmıştır. 1917 Şubat devrimi pratiği, Lenin'in dikkatini 1905'te ortaya çıkan "sovyetler"e yeniden yönelmekle kalmamış, parti programında 12 yıl sonra da olsa değişiklikler yaptırmıştır.

Yine RSDİP'in proletarya diktatörlüğü koşullarında orta köylülüğe dair yaklaşım konusunda taşıdığı sekterlik, pratik gerçeklikler karşısında düzeltilerek aşılmıştır. Aynı şekilde Lenin 1918'e kadar proletarya diktatörlüğü koşullarında düzenli ordu örgütlenmesine karşıydı. 1916'da yazdığı Devlet ve İhtilal'de sovyet örgütlenmesini tanımlarken Marks ve Engels'in kıtasal devrim çözümlerinden etkilenmiş ve bu durum 1918 iç savaşına kadar sürmüştür. 1918'de parti kararıyla milis örgütlenmesinin yanı sıra düzenli bir kızılordu örgütlenmesine gidildi.

RSDİP (Bolşevik) ancak 1912'den sonra gerçek anlamda Bolşevik parti haline geldi.

Elbette ki RSDİP dışında, çeşitli ülke devrimlerinden ve örgütlenme pratiklerinden aktarma yapmak, örnek almak mümkün ve gereklidir. Yeter ki şablonculuğa düşülmesin. Salt bir yanını öne çıkararak veya abartarak ele aldığımızda; geçmişte yaşanmış hiçbir örneği bugüne doğru taşıma şansımız olmaz. Devrimcilerin belki de sahip olması gereken en önemli yeteneklerden biri de; **olguları, gündeme geldikleri tarihsel kesitin özellikleri bağlamında değerlendirebilmektir. O noktada, her pratiğin bugüne izdüşürülebilir yanının olduğu; ama hiçbir pratiği aynen tekrar etmenin de mümkün olmadığı görülecektir.**

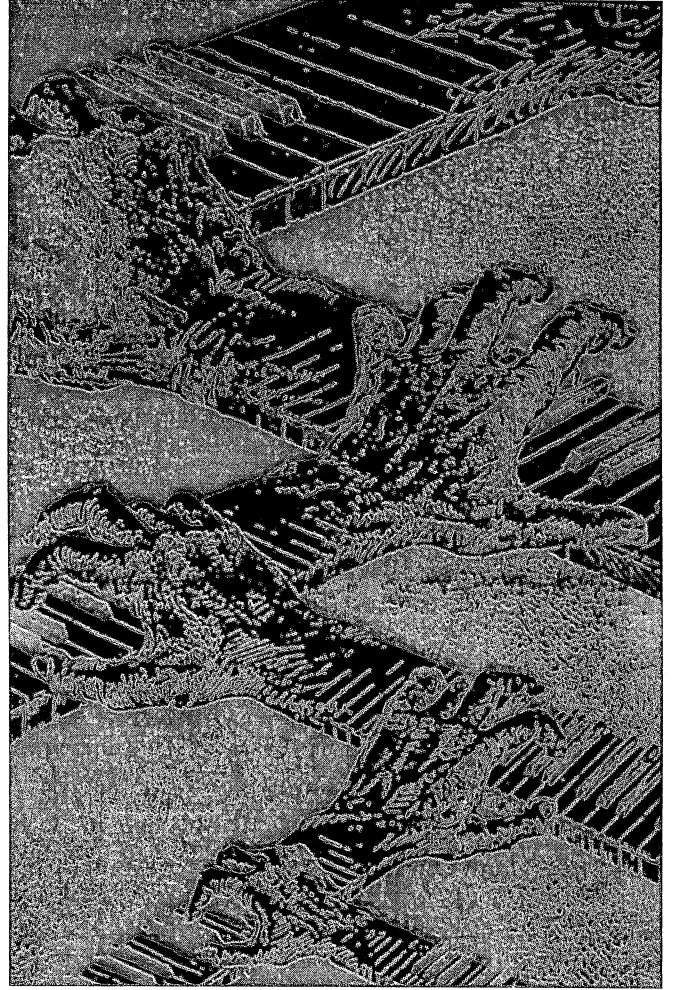
POLİTİK PARTİLERDE ADLANDIRMA SORUNU

Bu sorun dönem sıkıntıları yaratmış ve tartışmalara sebep olmuştur. Tarihsel süreç içerisinde nihai politik ereği komünizm olan partilerin "sosyal demokrat" adı altında faaliyet yürüttüğü bilinmektedir. İçinde bulunulan duruma göre farklı politik çevreler tarafından kullanılması sonucu özel bir anlam yüklenen ve bu yüzden tercih edilmeyen adlandırmalar da söz konusu olmuştur. Örneğin Engels, yazılarında "sosyal demokrat" ifadesini kullanırken Fransa'da Proudhon'cuların, Almanya'da Lassale'cilerin kendilerine sosyal demokrat demeleri sonucu, "komünist" kelimesini tercih etmiştir.

Ayrıca, başlangıçta aldığı ismi işlevsel gelişimi sonucu aşan, ama aynı ad etrafında faaliyet sürdüren *partiler olmuştur*: "*Hakiki politik partilerin adları hiçbir zaman kendilerine tam olarak uymaz; parti gelişir, adı olduğu gibi kalır.*" (Devlet ve İhtilal, Lenin, s:104)

Engels, hakiki proleter bir partinin adının bilimsel olarak doğru olmasının, bu gerçek; akıldan çıkmadıktan ve partiyi doğru yönde geliştirmekten alıkoymadıktan sonra problem teşkil etmeyeceğini söyler.

Bolşevik partinin de isminin 1903 Brüksel-Londra Kongresi'nde çoğunluk olmak gibi tesadüfi bir olguya dayandığı bilinmektedir.

“PARTİ DİKTATÖRLÜĞÜ VE BÜROKRATİKLEŞME; LENİNİST ÖRGÜTLENMENİN DOĞRUDAN BİR SONUCU MUDUR?”

Leninist örgütlenmenin, kendi özellikleri nedeni ile zorunlu olarak parti diktatörlüğüne ve bürokratikleşmeye varacağı eleştirisi sık karşılaşılan bir eleştiridir. Ancak bu eleştiri, daha başlangıçta Leninist örgütlenmenin yanlış bir kavranmışlığını baz alarak tüm eleştiriyi bu temel üzerine kuruyor. Kurgu ne kadar kendi içinde tutarlı görünüyorsa da, temeldeki yanlış kavranış tüm eleştirileri geçersiz kılıyor.

Yazımızın önceki bölümlerinde de belirttiğimiz gibi, Leninist örgütlenme, hemen hemen eşit derecede önem taşıyan iki bileşene sahiptir: Parti örgütlenmesi ve sovyetler tarzı örgütlenme.

Bunlardan biri; genellikle gizli, merkeziyetçi, yukarıdan aşağıya doğru şekillenen, oldukça katı bir disiplin ve hiyerarşiye sahip -bilinen ve sık eleştirilen-parti örgütlenmesi. Diğeri ise; geniş kitleler içinde aşağıdan yukarıya doğru yapılan tümüyle demokratik işlerliğe sahip, genellikle "sovyetler" tarzında örgütlenmeler... (Bu tür örgütlenmelerin Rusya'daki biçimlenişi "sovyetler" tarzında olmakla birlikte değişik ülkelerde farklı biçimler alabilir. Bizde "Direniş Komiteleri" algusu biraz geliştirildiğinde sovyetler tarzı örgütlenmenin diğeri bir biçimine örnek olarak verilebilir.)

Bu iki örgütlenme tarzı, birbirinin karşısına getirilemez. biri yerine diğeri ikame edilemez. Devrimciler açısından her iki örgütlenme hemen hemen eşit öneme sahip olmakla birlikte, devrim sonrasındaki pek çok sorunun kolay aşılabılmasında sovyetler tarzındaki örgütlenmenin önemi daha büyüktür.

Özellikle uzun süreli halk savaşı stratejisinde parça parça ele geçirilecek iktidarın, alternatifini üretecek ve yaratacak olanlar sovyetler tarzındaki örgütlenmelerdir. Merkezi iktidarın ele geçirilmesinden sonra, parti büyük oranda legalleşip, demokratik işleyiş

ağırlik kazanmaya başladığında partinin rolü ve etkinliği azalırken, sovyetlerin etkinliği giderek artar (devletin sönmesi sürecinde parti de sönecektir).

Her iki bileşeni ile birlikte kavranılan Leninist örgütlenme, parti diktatörlüğü ve bürokratikleşmenin nedeni olamaz. Ancak Leninist örgütlenme sadece parti örgütlenmesine indirgenildiğinde kolaylıkla yaşanan tüm olumsuzlukların nedeni olarak gösterilebilir.*

Sorunun diğeri bir yanı ise, bu yanlış kavrayışın sonuçlarıdır. **Parti örgütlenmesi, iktidarın ele geçirilmesi sürecinde proletaryanın en önemli araçlarından biridir. Yanlış kavranış gerekçe yapılarak Leninist parti örgütlenmesinden vazgeçmek tümüyle iktidarı ele geçirme hedefinden vazgeçmek anlamına gelir. Bu nedenle eleştiriler ne kadar masum görünüşler altında yapılsa yapılsın, ciddiye alınması gereken yanlış kavrayışların ürünüdür.**

Leninist örgütlenme modelinde önemli sorunlardan biri de "parti" ve sovyetler arasındaki ilişkidir. Parti hemen hemen homojen bir nitelik gösterdiği halde sovyetlerde halk saflarındaki bütün eğilimler yer alabilir. Bu nedenle sovyetlerde demokratik işleyiş temel alınmalıdır. Aynı

şekilde sovyetlerin partiye karşı örgütsel bağımsızlığı korunmalıdır. Sovyetlerdeki parti yandaşlarının parti ile ilişkileri demokratik işleyişe engel olmamalıdır. Bu örgütlenmelerde her koşulda sağlanabilen demokratik işlerlik, devrim sonrasında toplumun gerçekten demokratik olabileceğinin göstergesidir.

Bu noktada Devrimci Yol pratiğinden çıkarılması gereken çok önemli bir sonuçtan bahsedilebilir. "Devrimci Yol"un ideolojik-politik biçimlenişi 1978'lerde büyük oranda tamamlanmıştır" değerlendirilmesini yaparken en önemli vurgu Direniş Komitelerine yapılmaktadır. Direniş Komiteleri tartışmaları sonrasında ortaya çıkan sonuçlar, bir yönü aksayan THKP/C çizgisini tamamlamış, kendi içinde bütünlüklü bir nitelik kazandırmıştır.

Leninist örgütlenmenin kavranılışındaki temel yanlış Devrimci Yol pratiğine bakışta da zaman zaman ortaya çıkmıştır. Özellikle DS çevrelerinden gelen "Direniş Komiteleri, öncü savaşı ve PASS'ın reddi anlamına gelir" değerlendirilmesi ya da günümüzde hala birçok kişinin savunduğu "Devrimci Yol'dan alınacak sadece Direniş Komiteleridir" düşüncesi bu yanlış kavrayışların karşıt iki uçtaki örnekleridir.

ÜLKEMİZİN KOŞULLARI NASIL BİR ÖRGÜTLENMEYİ GEREKTİRİYOR?

Yazımızın buraya kadar ki bölümünde, Leninist tarzda örgütlenmenin neden keyfiyete dayalı bir tercih değil, bir zorunluluk olduğunu açıklamaya çalıştık.

Marksist teoride örgüt; belirli somut bir amaca ulaşmada kullanılacak bir araçtır. Bu araç, söz konusu amaç tarafından biçimlenirken, amaca ulaşıldığı oranda giderek işlevsizleşir; veya değişen hedeflere göre yeniden biçimlenir.

Örgütlenme süreçlerinde en çok göze çarpan hatalardan biri, kendini her koşulda "önce örgüt" biçiminde dışa vuran ve örgütü amaç olarak gören eğilimdir. Bir diğeri eğilim de, örgüt sorununu sadece içinde yaşanan dönemin gerekleri doğrultusunda ele alır. Gerçekte ise, ör-

gütlenme sorunu stratejik hedeflere göre biçimlenen, bugünün görevlerini stratejik hedefler doğrultusunda ele alan -güncel görevleri de gözeten- bir anlayışla ele alınmalıdır.

Ülkemiz özgülünde örgütlenme sorunu çok daha karmaşık bir niteliğe sahiptir. Ülkenin demokratik devrim aşamasında olması, demokratik devrimin çözmek zorunda olduğu sorunların çok ve çeşitli olması; emperyalizm ile girilen ilişkilerin ulaştığı boyut; karşıdevrim güçlerinin örgütlenme düzeyi ve savaş deneyimi gibi etmenler örgüt sorununu karmaşıktırıyor. Bu noktada "Nasıl bir örgüt?" sorusunu cevaplarırken, basite kaçmayan ve geçmişe uzanarak tarihten

öğrenen bir tarz tutturmak durumunda-yız. Ayrıca altı çizilmesi gereken bir diğeri olgu da, ülkemiz mücadele tarihinin; yapılmış saptamaların ve yaşanmış pratiklerin çokça sınanma koşulunun söz konusu olmadığı dönemler içerdiğidir. Bu gerçeklik gerek "THKP/C"nin gerekse "Devrimci Yol" sürecinin kimi yanları için geçerlidir. Hatta THKP/C için; yapmak istediklerinin, amaçladıklarının pek çoğunu gerçekleştirme zaman ve koşulu olamamıştır, diyebiliriz. Böyle olması ve kimi teorik saptamaların formülasyon düzeyinde kalması; bakanların, neyi görmek istiyorsa onu gördüğü bir durum yaratıyor. Üzerinde çokça tartışılmamış, ama pratik yaşam içeri-

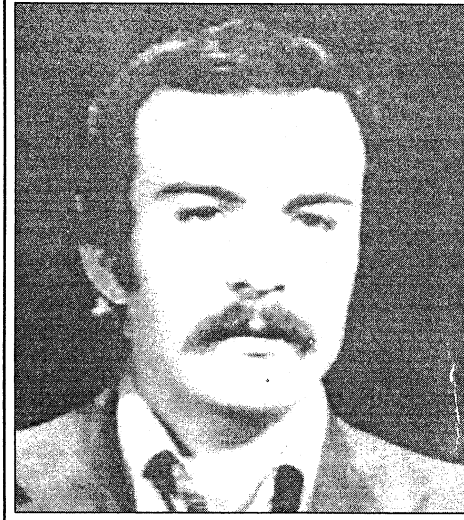
* Bugün Leninist örgütlenmeye en fazla saldıranlar, nedense dün en sıradan bir demokratik kitle örgütünde yönetimi siyasal karar alma mekanizmasının merkezinde belirleyen ve bunu dayatan anlayışlar, kişilerdir. Özellikle 1990 sonrasında ülkemizde yaşanan gelişmelere ve yapılan keşiflere (!) baktığımızda, konu başlığı olarak seçtiğimiz "soru" nun gerçekte soru sahiplerinin kendi problemlerini tanımladığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Böyle bir soruyu cevaplamayı özellikle yazımızın Leninist partiyi tanımlayan bölümünün sonuna bıraktık. Okurlarımız, böyle bir sorunludiddanın anlamsızlığını yazımızın bütünlüğü içerisinde rahatlıkla kavrayabileceklerdir.

sinde asıl biçimine kavuşacağı düşünülen kimi tasarılar "Devrimci Yol" sürecinde de olmuştur. Mesela Direniş Komitelerinin, uygulama alanlarından toplanan bilgilerle tekrar elden geçirilmesi ve daha nitelikli bir biçime kavuşturulması zaman almıştır. **Bugün için de, tarihimizden ders alırken veya yeni saptamalar yaparken bazı tasarılarımızı pratiğin tartışan ve tartıştıran diyalektiğine bırakmak durumundayız.** Bu, kendiliğindenlik olarak algılanmamalıdır. Pratik yaşamla bu türden sıcak bir ilişki kurmayan program/ teori süreçlerinin eksik kaldığı/kalacağı bilinmelidir.

Türkiye'li devrimciler, 70'li yılların ortalarında, problemleri yoğunlaşmış bir ülkenin devrimcileri olarak, tarihinin belki de en ağır sorumluluğu ile yüz yüze kalmıştır. Bir taraftan teorik bir keşmekeş yaşanırken, diğer taraftan örgütsüz/dağınık olmanın sıkıntıları aşılmaya çalışılıyordu. Subjektif koşullar, böylesine elverişsizken; objektif koşullar ekonomik, siyasi, sosyal bir çöküntünün tarifini yapıyordu.

Bilinçli bir şekilde beslenen ve örgütlü olarak halkın üzerine saldırtılan sivil faşistlere karşı toplumda gelişen direnme eğilimi belirli bir noktaya gelmiş, devrimcilerin müdahalesi kaçınılmaz olmuştur. Böylesi durumlarda güncel siyasal zorunluluklar, soyut tartışmaları lüks kılar ve bu lüksü devrimcilerin elinden alır.

İşte Devrimci Yol'un tarihi; içinde bulunulan koşulları doğru yorumlama, sürecin içerdiği diyalektik içörgüyü kavrama ve buna uygun yöntem geliştirme tarihidir. Devrimci Yol, varolan ideolojik keşmekeşin ve örgütsüzlüğün aşılması görevinin önemine vurgu yapmış ve **Temel Siyasi Görevin** devrimci bir partiyi yaratmak olduğu fikrini öne çıkarmıştır. Çalışmaların eksenine

ZEKERİYA AYDEMİR
(1954-14.2.1981)

Devrimci Savaş Birlikleri (DSB)'nin önce Ankara, daha sonra İstanbul sorumluluğunu üstlenen; DEVRİMCİ YOL savaşçısı ZEKERİYA AYDEMİR, 14 Şubat 1981'de Merter'de evi basıldığında faşist cuntanın eli kanlı uşakları ile girdiği silahlı çatışmada şehit düştü. O'nu devrimci savaşımızda yatacağız.

partileşme amacının konması, güncel görevlerin aksamasına sebep olmaması, aksine tüm çabaların **Temel Siyasi Göreve** hizmet etmesi gerektiği bilinci daha sorumlu bir insan tipi yaratmıştır.

Bugün için teorik saptamalarda bulunurken izlenmesi gereken yöntem; eldeki teorik/pratik mirası dondurmamak değil; her döneme cevap verebilecek üretken bir zeminin üzerine oturtmaktır.

Ülkemizde iktidarın ele geçirilmesi sürecinin oldukça uzun bir zaman dilimine yayılacak olması, bu uzun sürede ideoloji-politik çizgisini koruyabilecek yapılanışta bir örgütlenme gerektirir. Politika üreten mekanizmaların güvencesini ve sürekliliğini gözetmek durumunda olan örgütsel yapı, daha mücadelelenin ilk evrelerinden itibaren, karşıdevrim güçlerinin zora dayalı saldırılarını etkisizleştirebilecek savaşçı bir örgütlenme olmak zorundadır.

Demokratik halk devrimi içerisinde yer alacak olan tüm devrimci sınıf ve tabakalarla ittifak oluşturma ve ezilen tüm kesimlerin (ulus, sınıf, cins, mezhep vb.) demokratik hareketini ortaklaştırma ve aynı mecrada akmasını sağlama, öncü

savaşçı partinin en önde gelen görevlerindedir. Öncülük misyonunu yüklenen parti, kendi öz örgütlenmesini en verimli biçimde harekete geçirirken, dolaysız yedeklerin hareketle bütünleşmesini sağlar ve dolaylı yedeklerden gerektiği biçimde yararlanır.

Böyle bir parti; dar, savaşçı örgütlenmeler yanında, geniş kitlelerin mücadelesini örgütleyebilecek yaygın ilişkilere/örgütlenmelere sahip olmalıdır. (Bu örgütlenmeler, demokratik kitle örgütleri ve direniş komitelerinden farklı, büyük oranda onların içinde olan fakat onlarla özdeşleştirilmemesi gereken, tümüyle siyasal örgütlenmelerdir. Bunlar, askeri örgütlenmelerdeki kadar olmamakla birlikte gizli ve merkezîyetçi yanı belirleyici olan örgütsel yapılardır.)

Devrimci Yol'un geçmiş pratiğinde rastlanan önemli deneylerden biri de "Devrimci Savaş Birlikleri" (DSB)dir. Uzun süre uygulama ve daha da geliştirme fırsatı bulunamamış olmasına rağmen öğreticiliği itibarıyla özel bir anlam taşımaktadır. Merkezi politikanın gerekleri paralelinde propaganda niteliğindeki silahlı eylemleri ve tayin edici vuruşları gerçekleştirecek olan bu askeri yapılar,

-geçmişten farklı olarak- mücadelenin daha erken dönemlerinden itibaren oluşturulmalı ve politik mücadelenin diğer biçimlerini sürdüren yapılardan mutlaka ayrılmalıdır. "Politik ve askeri liderliğin birliği", mücadelenin ilk evrele-

Özellikle uzun süreli halk savaşı stratejisinde parça parça ele geçirilecek iktidarın, alternatifini üretecek ve yaratacak olanlar sovyetler tarzındaki örgütlenmelerdir. Merkezi iktidarın ele geçirilmesinden sonra, parti büyük oranda legalleşip, demokratik işleyiş ağırlık kazanmaya başladığında partinin rolü ve etkinliği azalırken, sovyetlerin etkinliği giderek artar (devletin sönmeye sürecinde parti de sönecektir).

rinde düşünülebilir. Mücadelenin ileri evrelerinde ise; askeri örgütlenme, politik yapıya bağımlı olmalı ancak ilişki en üst düzeyde sağlanmalıdır.

Örgütlenme konusunda en önemli sorun, -önceki bölümde de belirttiğimiz gibi- Leninist örgütlenme anlayışının bir bütün olarak kavranmasıdır. Örgütlenmenin iki bileşeninin de önemi kavranarak hayata geçirilmeye çalışılmalıdır. Bu bileşenlerden birini -sovyetleri- karşılamaya aday bir model olarak sunulan Direniş Komiteleri; geliştirilmeye ihtiyaç gösteren yanlar taşısada -henüz- daha uygunu/alternatifi bulunamamış durumdadır. Sovyetler tarzı örgütlenme anlayışının hayata geçirilebileceği alanlardan biri de demokratik kitle örgütleri (DKÖ)dir. DKÖ'lerin bir parti organı gibi işletilmesinin sakıncaları bilinse de dönem dönem buna başvurulduğu bilinmektedir. Bu alanlarda demokratik işleyiş mutlaka sağlanmalıdır.

Legal yöntemler gibi, illegal olanlar da belirli bir zenginliğe sahiptir. İlegallitenin bir kısırlaşma sebebi olacağı biçimindeki önkabul bir evhamdan ibarettir. "Kafayı kuma sokmak, kenara düşmek, kitle dışı zeminlerde barınmak vb." olarak algılanmıyorsa eğer; illegal faaliyetin kendi manevra kabiliyetini kendi içinde taşıyan kıvrak bir çeşitliliğe sahip olduğu görülecektir.

Sınıflar mücadelesi tarafından belirlenen devlet biçimlerinin açık faaliyete verdiği imkan dahilinde, koşulları gözeterek bundan yararlanmaya çalışan devrimci güçler, bağımsız siyasal örgütlen-

menin ana eksenlerini "açığa vurma" gafletine düşmezler. Ülkemizde bir demokrasi kurumu olarak değil, faşizmin iğrenç yüzünü gölgelemeye yarayan bir örtü olarak işlev gören parlamentodan yararlanmanın mümkün ve gerekli olduğu koşullarda dahi bunun yolu, temel örgütlenmeyi bu zemine kaydırmak değildir. Parlamento denen "ahır"dan yararlanılacaksa bu, Leninist parti örgütlenmesine bağlı, onun tarafından tayin edilen bir çalışma olmalı ve teşhirden öte anlamlar yüklenmemelidir. "Burjuvazi için özgürlük olan yerde, proletarya ve çalışan halk için demokrasi diye bir şey yoktur. Bazı kapitalist ülkelerde, burjuvazinin temel çıkarlarını tehlikeye sokmamak koşuluyla, Komünist partilerin kurulmasına yasal olarak izin verilmiştir. Bu sınırı aşınca hukukun varolamazlar." (Mao Tse Tung, Teori ve Pratik, s:80)

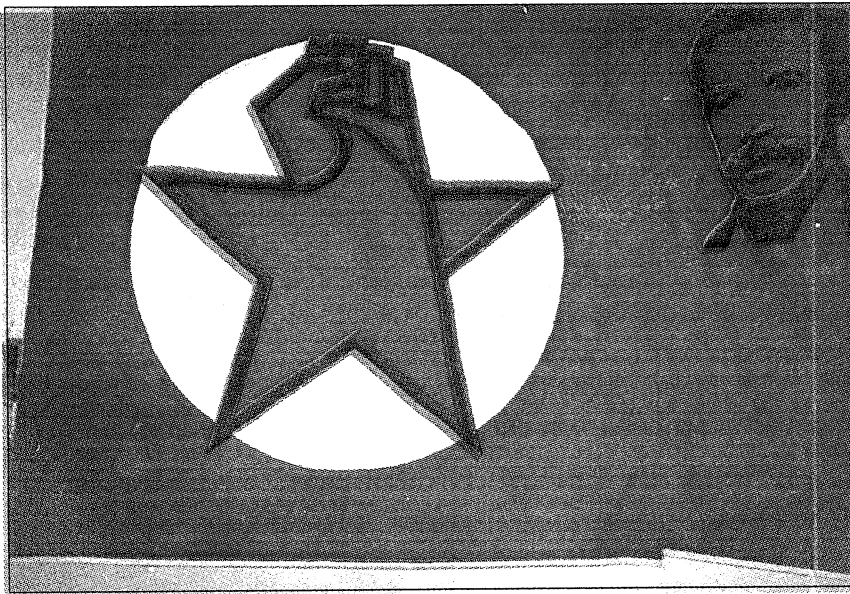
Sürekli faşizm koşullarında yaşanan emperyalizmin gizli işgali altındaki toplumlarda emperyalizme ve faşizme karşı olanlar -ve savaşanlar- sadece komünistler değildir. Çok farklı sınıf ve katmanlardan gelen, uzun vadeli tercihleri, eğilimleri farklı olan insanlar aynı ortak düşmana karşı mücadele edebilirler. Bu

kesimlerin oluşturdukları mücadele örgütleri, sadece sürdürülen mücadelenin gerekleri doğrultusunda ele alınır. Siyasal düşünce ve eğilimler açısından çok temel konulardaki asgari müşterekler dışında bir homojenlik yoktur. Gizliliği sadece mücadelenin gerekleri oluşturur. Örgütlenmeler hayatın her alanında -mücadelenin olduğu her alana ve yere- yayılır.

Parti ise, bunun dışında ve ayrı olarak tamamen gizli, ilişkileri cephesel yapıların içine ve dışına da taşan, fakat kendi örgütsel kimliklerini cephesel örgütlenmelere dayatmayan, ancak başarı ve deneyimleri oranında rol aldıkları bir ilişkidir.

Konuya bu perspektif ışığında yaklaşan bizler için proletarya partisinin yaratılması sorunu önümüzdeki en temel sorun olma özelliğini korumaktadır. Bu aynı zamanda emekçi halk güçlerinin varolan sınıfsal çatışma içerisinde daha etkili, yoğun ve örgütlü yer alabilmesinin de koşuludur. Bu koşulu yerine getirmeye aday olan hareketimiz, önümüzdeki süreci bir partileşme süreci olarak belirlemiştir.

PARTİLEŞME SÜRECİ

Ülkemizde geniş emekçi halk yığınları sistemle barışık değil; çatışmalı veya çatışmasız, etken veya edilgen olan ve birbirinden farklı yaşam kesitlerine sahip bu yığınların ortak paydası memnuniyetsizliktir. Bu memnuniyetsizliğe rağmen, emekçi halk güçlerinin bütünlüklü/örgütlü bir seviyeye sıçratılmaması, varlıklarının yoksayılabilmesine ve sisteme karşı barikatların en geri planda kurulması projelerinin yapılmasına sebep - gerekçe- olabilmektedir. Toplumsal muhalefetin potansiyel varlığı ile örgütsel

potaya toplayıp sisteme karşı harekete geçirebilecek bir öncü organizasyon olmadan, siyasal iktidar mücadelesinin başarılması mümkün değildir. O halde, proletarya partisinin olmadığı koşullarda temel siyasi görev, böyle bir organizasyonu yaratmaktır. Bu öyle bir görev ki, diğer tüm görevler buna tabi ve tali bir ilişkilendirme içerisinde değerlendirilir. Çözümünün, diğer sorunların da çözümünü koşturması sebebiyle, yapılacak her pratik faaliyet bu göreve hizmet etme ölçüsüyle değerlendirilir.

Devrimci Hareket, önüne çıkan sorun-

"Bir kongre dahilinde, yetkili organları seçip bir de yazılı program ve tüzük oldu mu al sana parti; bu işi neden bu denli abartıyorsunuz?" Uzun süreli bir savaşı örgütlenerek zafere ulaştırabilecek olan öncü savaşı bir partinin yaratılması sürecini ciddiye almak ne denli abartı ve gereksizlik içerir, bilemiyoruz; ama böyle bir görevin hafife alınmasının sonuçlarını yaşayarak hep beraber gördük.

varlığı arasındaki bu açığı; 1) Devrimci bir özenin -partinin- yol göstericiliğinden yoksun olunması (*) 2) 12 Eylül ile beraber yaşanan yenilginin izlerinin bugün halâ felaket tellallığının beslediği bir kaynak olma özelliğini sürdürmesi 3) Aynı beslenme ilişkisinin dünya ölçeğinde sosyalizmin aldığı yara üzerinden sürmesi sebebiyle varlığını korumaktadır.

Kitlelerin tepkisinin somut bir biçime, bir pratik tavır alışa dönüşmesi, hak arama bilincinin gelişmesine bağlıdır. Halkın içinde bulunduğu yaşam koşulları, diyalektik yasalar gereği böyle bir bilince gerekli maddi zemini hazırlar. Ancak, koşulların algılanarak bilince çıkarılması süreci kendiliğinden bir seyir izlemez. Toplum, sürekli müdahale altındadır ve bilinçlerin yanıtılması işi adeta kurumsallaşarak sistemin bir parçası haline gelmiştir. İşte böyle bir etki alanında bulunan halkın, bilinçlenme düzeyini yükselterek nihai hedef bilincine ulaşabilmesi, bir başka müdahaleyi devrimci bir iradeyi şart koşar. Diğer bir ifadeyle, **emekçilerin çok yönlü parçalı ve dağınık mücadelesini bir bileşke kuvvet biçiminde aynı**

ları çözümlerle ilerlerken atılan her adım, parti olma hedefine yakınlığına bir işlev görecektir. Temel mücadele biçimi kavramını, proletarya partisi tarafından sürdürülen siyasal iktidar mücadelesinin temel yürütülüş biçimi olarak kavrayanlar için şaşmaz bir kuraldır: *"Proletarya partisi henüz kurulmamışsa, ana görev, proletaryanın öncü müfrezesini oluşturmaktır."* (Mahir Çayan)

"Savaşı zafere ulaştıracak bir yapılmışa sahip olan; öncü savaşı, bütün emekçi halkın silahlı savaşına dönüştürebilecek niteliklere; öncünün eylemini, yığınların eylemine doğru geliştirebilecek bağlantı kayışlarına sahip bir savaşı partinin yaratılabilmesi, partileşme süreci boyunca böyle bir çalışma ve örgütlenme anlayışına uygun bir mücadele pratiği içinde olmakla mümkün olabilir." (Devrimci Yol, s:16) diyen Devrimci Yol, partileşme sürecinin -sanıldığı gibi aksine- ne denli zorlu bir süreç olduğunu da tanımlamış olmaktadır. **Kolaycılık**, asıl olarak, böyle bir yöntemden kaçınarak gerçekleştirilen organizasyonlar için geçerli ve mümkündür.

PARTİ OLMAYA ADAY TÜM OLUŞUMLAR BİR PARTİLEŞME SÜRECİNDEN GEÇMEK ZORUNDADIR

Kendini bir parti olarak ifade etmek isteyen her siyasi eğilim, şu ya da bu biçimde bir partileşme süreci yaşamak zorundadır. Yaşanan sürecin biçimi ise hedeflenen örgütlenme ve mücadele biçimine sıkı sıkıya bağlıdır. İlegal veya yarı-ilegal bir örgütlenme hedeflendiğinde (savaşçı bir örgütlenme) kitlelerle canlı

organik ilişkileri olan kadroların yaratılması süreci de özgünlük taşıyacak, legal örgütlenme sürecine göre daha farklı -genellikle de daha uzun- bir süreç kapsayacaktır. Eğer mesele, '80 öncesinin Devrimci Yol'un yaşadığı sürecin fotokopisini çekmek olarak algılanmıyorsa, bilinmeli-

dir ki; bu türden süreçlere karşı olduğunu söyleyen yapılanmalar bile bir çeşit partileşme sürecinden geçmektedir. Amaçlanan şeyin; bir hazırlık, bir ön oluşum, bir birikim olduğu kavranırsa aradaki farkların sanıldığı kadar büyük olmadığı görülecektir.

Partileşme sürecinin biçimi ve evreleri, ülkedeki ekonomik-siyasal yapıyla, partileşmeyi hedefleyen siyasal yapının subjektif konumuyla da yakından ilintilidir. Örneğin, '80 öncesi Devrimci Yol'un çok sınırlı sayıda kadro ile başlattığı partileşme süreci ile, 1980'li yılların ilk yarısında ihtiyaç haline gelen süreç birbirinden farklı özellikler taşıyacaktı. Çünkü alınan ağır yenilgilere rağmen hala kitle ile oldukça iyi ilişkilere sahip geniş kadro kaynakları mevcuttu. İdeolojik-politik çizgide ise önemli bir sarsıntı yaşanmamıştı.

Devrimci Yol'un başvurduğu yöntemin, geçmişte THKP/C'nin yaşadığı partileşme sürecine benzememesi gibi, farklı siyasal organizasyonların ihtiyaçlarca da belirlenen bu tür süreçlerde aynı tarzı uygulaması beklenmemelidir.

(*) Ülkemizde birden çok devrimci parti vardır. Ve bu durum, ülke açısından bir şanstır. Ancak, olması gereken bütünleşme ve yol göstericiliğin istenilen sonucu vermemiş olması, bu yazımızın kapsamını aşan bir meseledir.

BİR PARTİLEŞME SÜRECİNE NEDEN İHTİYAÇ DUYULDUĞU VE BUNUN NASIL BİR SEYİR İZLEYECEĞİ DOĞRU KAVRANMALIDIR

Ülkemiz devriminin uzun süreli bir halk savaşından geçerek zafere ulaşacak olması, bu sürece öncülük edecek organizasyonun biçimlenişini doğrudan etkiler. Halkın hangi talebinin nasıl karşılanacağından, silahlı savaşın organize edilmesine kadar pek çok faktörün örgüt biçimi üzerinde etkide bulunacak olması her dönem ve her koşul için geçerli bir parti modelinin oluşmasına izin vermez. Her ülke devrimcisinin önünde Leninist parti teorisinin evrensel doğruları ve çeşitli devrim deneyleri bulunur. Bu deney ve birikim ışığında, devrim anlayışı ile ilişkilendirilmiş bir biçimde yürüteceğimiz partileşme süreci; amaca en uygun olan aracı oluşturma şans ve olanaklarını verecektir.

Denebilir ki, "Bir kongre dahilinde, yetkili organları seçip bir de yazılı program ve tüzük oldu mu al sana parti; bu işi neden bu denli abartıyorsunuz?" Uzun süreli bir savaşı örgütlenerek zafere ulaştırabilecek olan öncü savaşı bir partinin yaratılması sürecini ciddiye almak ne denli abartı ve gereksizlik içerir, bilemiyoruz; ama böyle bir görevin hafife alınmasının sonuçlarını yaşayarak hep beraber gördük.

Siyasal iktidar mücadelesinin en yoğunlaşmış organizasyonu olan parti, bir miktar insanın bir araya gelerek "yaptım, oldu" demesi ile gerçekleşecek türden bir olgu değildir. Devrim anlayışı ve çalışma tarzı ile bir uygunluk arz etmek durumunda olan parti, uzun süreli ve iradi bir çabanın ürünü olarak ortaya çıkar. Örgütlenmenin belirli bir olgunluk seviyesine taşınması anlamına da gelen partileşme süreci; sınıflar mücadelesinin mümkün olan tüm alanlarında belirli bir program dahilinde hareket eden, yeterli sayıda kadronun uyum bütünlüğü ile amacına ulaşır.

Partinin salt bir organlar bütünü, bir hiyerarşi olarak algılanması partileşme sürecinin kimi çevrelerde örgütsüz, dağınık, amorf bir yapılanma çağrışımı yapmasına sebep olmakta ve gerçek niteliği/işlevi anlaşılammaktadır. Sanıldığı aksine, partileşme süreci; sistemli, bütünlüklü ve özverili bir çalışmayı gerektirir. Herkes, elinden gelenin azamısını yaptığı ölçüde bu sürece hizmet etmiş olur. Süreç, partileşmeye yönelik bir program ve

örgütlülük dahilinde yürür; ancak burada bilinmesi gereken en önemli nokta, bu görevler yerine getirilirken, sınıflar mücadelesinin uzun veya kısa vadeli gereklerinin ıskalanmayacağı, aksine bunlar karşılandığı oranda ilerleme sağlanacağıdır. **Diğer bir ifade ile böyle bir süreç, hayatın önümüze koyduğu görevlere sırt çevirip "örgütsel iç meselelere" daldığımız bir süreç de olmayacaktır.**

Politika üreten/uygulayan, kitlelere hedef göstererek onları siyasal eylemlilik içiresine sokan devrimci bir örgütlenmenin temel meselelerinden biri de kadro sorunudur. Zaten partileşme süreci bir anlamda kadrolaşma sürecidir. En geniş kitle çalışması içinde en dar kadro çalışması biçiminde anlaşılandırılan bu süreçte amaçlanan parti; devrimciler örgütü, öncü savaşı örgütüdür. Sürecin tamamlanması bir nitelik kazanma sorunudur; istendiği an, istendiği biçimde program hedeflerine yönelebilmek yetkinliğidir... Partinin kitlesel bir nitelik kazanması, partileşme sürecinin ikinci aşamasında, mücadele içerisinde gerçekleşir.

Bizler biliyoruz ki, devrime giden yolun gerektirdiği çalışma tarzına ancak sınıflar mücadelesi tarafından tayin edilen karmaşık görevler bütünüünün ürünü olan kadrolar yerine getirebilir. İdeolojik birlik temelinde bir araya gelen kadrolar, aynı zamanda kadro çalışması da yapar. Böyle bir çalışma, devrimci mücadelenin gereklerini yerine getirme çabasıyla birbirini bütünlükte yürür.

Proletarya partisi için, mutlak doğruların biçimlendirdiği, zamanlar ve mekanlar üstü bir model yoktur. Varolan sömürücü sınıf iktidarının devrilmesi aşamasında rol alacak bir parti organizasyonu, devrim sonrasında sosyalizmin yukarıdan aşağıya inşası amacına göre yeniden şekillenir. Aynı biçimde, devrimin yolu ve niteliğinin sürece öncülük edecek organizasyon üzerinde tayin edici bir etkisinin olduğunu söyleyebiliriz.

Devrimin, emperyalist-kapitalist ülkelerde uzun süreli devrimci bir çalışma ile bilinçlendirilmiş kitleler tarafından genel bir ayaklanma yoluyla gerçekleşmesi ile yeni-sömürge ülkelerde silahlı mücadele temelinde uzun süreli bir halk savaşı sürecinden geçecek olması doğaldır ki farklı parti organizasyonlarını gerekli kılar. Hatta, benzer iktisadi şekillenmeye sahip ülkeler için bile mutlaklaştırılmış örgüt şemaları oluşturmak, mücadelenin zenginliğini ve ihtiyaçların değişkenliğini yadsımak anlamına gelecektir.

PARTİLEŞME SÜRECİ, CEPHE ÖRGÜTLENMESİNİ İÇEREREK GELİŞİR

Örgütsel dinamiklerin asli olarak bağımsız siyasal örgütlenmeyi besleyerek sağlama yönünde değerlendirilmesi; bir parti örgütlenmesine giden yolda kilometre taşlarının sağlıklı döşenmesi bugün için temel siyasal görevin cisimleşmiş ifadesidir. Bunun yanında cephesel örgütlenmenin alt unsurlarını örnek, bugünden yarına uzanan karmaşık görevler bütünlüğünün bir gereğidir.

Sınıfın bağımsız siyasal hareketini yaratma görevi ile anti-faşist, anti-oligarşik halk güçlerinin birleşik eylemini örgütleme görevi, karşı karşıya getirilmemesi gereken bir iççelik taşır. Her ne kadar, partiyi yaratma görevi temel ise de bu, tali olanın sonraya bırakılması anlamına gelmez. Parti için atılacak her adım cepheye, cephe için atılacak her adım partiye etki yapacak türde bir karşılıklı beslenme söz konusudur.

Uzun vadeli hesaplar yaparken, günün yarına feda edilmemesi koşulu, mücadelenin asgari gereklerindedir. Anti-faşist, anti-oligarşik halk cephesinin tüm ülkeyi kapsayan bir organik seviyeye ulaşması, elbetteki bir partinin varlığını/önderliğini gerektirir. Ancak, cephenin de uzun süreli bir çalışmaya bağlı olarak, mücadele içinde belirli bir olgunluğa evrileceği düşünülürse; neden parti örgütlenmesinin yanında, onunla beraber ve ona yardımcı olarak ele alınması gerektiği daha iyi anlaşılır. Böyle bir örgütlenmenin ülkemiz devrimine ve onun izleyeceği yola dair yapılan saptamalarla doğrudan ilintisi vardır. Proletarya partisi tarafından yürütülen öncünün devrimci eylemi, halkın devrimci eylemine mücadelenin ileri aşamalarında -süreç içerisinde- dönüşecektir. Ancak bunun kendiliğinden olmayacağı ve buna uygun örgütlenmelerin yaratılmış olması gerektiği gerçeği "Direniş Komiteleri" (DK)-nin işlevini daha çarpıcı biçimde ortaya çıkarmıştır. Bugüne dek cephesel örgütlenme adına denenmiş en ciddi, en kalıcı ve en uygulanabilir biçim olma özelliğini taşıyan böyle bir komiteleşme (DK) şekli, günün ihtiyaçları gözetilerek geliştirilip uygulanabilirse; çözümü başka yerde aranan pek çok sorunun aşılmasına uygun bir zemin yaratılmış olacaktır. İşte, öncünün savaşını bütün bir halkın savaşına dönüştürecek olan bağlantı kayışlarının oluşturulması, partileşme süreci boyunca böyle bir çalışmanın yapılmış olmasıyla mümkündür.

**PARTİLEŞME SÜRECİ, BİR
KADROLAŞMA SÜRECİ
OLMASININ YANINDA AYNI
ZAMANDA PARÇALAR ARASI
UYUMUN, BÜTÜNLÜĞÜN VE
OLGUNLAŞMANIN
AMAÇLANDIĞI BİR
SÜREÇTİR**

Partileşme süreci, asgari düzeyde bir ideolojik netlik üzerine kurulur. Hasbelkader bir araya gelmiş insanlar "parti" gibi bir amacı önüne koyan iradi ve zorlu bir sürecin ne programlayıcısı ne de taşıyıcısı olabilirler. Başlangıç aşamasında dahi benzer ideolojik gıda kaynaklarına, izlenecek hat konusunda ağıri müştereklere sahip olunur. Üzerinde ortaklaşılan ideolojik-politik hattın hayata geçirilmesi bir kadrolaşma sürecini gerektirir. Bu süreç, bir taraftan ideolojik netliğin çapını büyütürken, diğer taraftan kadro sorununu çözecektir. Kadro sorunu sayısal olmaktan çok; yaşama nüfuz etme, yönemi içselleştirme, sorunları tanıma, çevre ve organik ilişkiler içerisinde dinamik bir unsur haline gelme sorunudur. Devrimciler birer "joker" değildir. Herkes her ihtiyaca cevap veremeyebilir. Sahip olunan nitelikler -büyük ölçüde- siyasal pratik içerisinde kazanılır, geliştirilir ve yeteneklerin ihtiyaca en iyi biçimde cevap vermesi için gerekli olan ön süreçlerin yaşanması sağlanır. Örgütlenme, hiçbir zaman salt bir organlaşma olarak görülmemelidir.

Örgütler, kadro kaynağı ve beslendikleri kitlenin yapısı itibarıyla dış etkilere açıktır. kendilerini sınıfsal olarak izole etmeleri mümkün değildir. Etkileri minimuma indirmek ise, bir süreç sorunudur; sınıfa ait olmayan, terk edilmesi/aşılması gereken eğilimler örgütsel çatı altına girildiğinde-bir gece ansızın- yokoluvermez; bu eğilimlerle mücadele, örgüt içerisinde devam eder. "Komünistlik" sıfatını daha çok hakketmek (!) için kendi içerisinde küçük-burjuva eğilimlerin olmadığı/olamayacağı iddiasında da bulunanlar ise; "olmayan şeyle" mücadele etmeyecekleri için, bu öğelerle uzlaşmış olacaktır. Gerçekte böyle bir mücadeleyi reddetmekle partileşme süreci gibi bir ihtiyacı yoksaymak, benzer bir yöntem hatasının sonuçlarıdır. Bir şeyin önbiçimlerini, olgunlaşmakta olan halini, ona doğru giden yolu o şeyin kendisi olarak görme yanlışdır söz konusu olan. **Örneğin Devrimci Yol'un 1979 sonrasındaki durumu, kendine "partiyim"**

Sınıfın bağımsız siyasal hareketini yaratma görevi ile anti-faşist, anti-oligarşik halk güçlerinin birleşik eylemini örgütlenme görevi, karşı karşıya getirilmemesi gereken bir iççelik taşıdır. Her ne kadar, partiyi yaratma görevi temel ise de bu, tali olanın sonraya bırakılması anlamına gelmez. Parti için atılacak her adım cepheye, cephe için atılacak her adım partiye etki yapacak türde bir karşılıklı beslenme söz konusudur.

diyen devrimci örgütlenmelerden çok daha "parti" idi. Diğer bir ifadeyle; onlara "parti" sıfatını kazandıran nitelikler Devrimci Yol'da fazlasıyla vardı. Devrimci Yol'un buna rağmen henüz parti olmadığını söylemesi, örgütlenme meselesine farklı yaklaşığının ifadesiydi. Bu farklılığın belki de akla gelen ilk belirtisi "işin kolayına kaçmamak" olmuştur. Direniş Komiteleri, Devrimci İşçi örgütlenmesi Devrimci Savaş Birlikleri gibi geliştirdiği, ihtiyaca dayalı örgütlenmeler bugün halen sol için birer yol gösterici örnek olma özelliğini korumakta, benzer biçimleri yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır.

Parti gerçekliği açısından doğru siyasal çizginin saptanması önemlidir; ama her şey değildir. Diğer bir ifadeyle, siyasal çizginin uygulanması aşamasında kadrolar belirleyici bir rol oynar. Bu, aynı zamanda kadrolaşma sürecinin parti yaşamındaki önemini de ölçütüdür. Çok yönlü görevler bütünü ile karşı karşıya kalacak olan partinin, organları arasında

uyumlu bir işleyişin olması başarı için şarttır. Böyle bir uyumun da bir önsüreç gerektireceği açıktır.

"Piyano çalmayı 'öğrenin,' diyor Mao Zedung, "piyano çalarken sadece bir kaç parmağı hareket ettirmek yetmez, on parmağı da oynatmak gerekir. Ama on parmağın tümünü birden aynı anda tuşlara basarsak, ortaya hiçbir ezgi çıkmaz. Ortaya iyi bir müziğin çıkması için on parmağın da uyumlu ve düzenli hareket etmesi gerekir. Bir parti komitesi, merkezi görevine dört elle sarılmalı, aynı zamanda bu görevi esas alarak öteki alanlardaki çalışmasını da geliştirmelidir. Bugün birçok alanda çalışmak zorundayız. Bütün bölgelerde bütün silahlı birliklerde ve bütün kesimlerde çalışmalara göz kulak olmalıyız; bazı sorunları bir yana itip bütün dikkatimizi birkaç soruna vermemeliyiz. Nerede bir sorun çıkarsa, onun üzerine gitmeli ve bu yöntemi kullanmada ustalalmalıyız. Bazıları iyi piyano çalar, bazıları da kötü; çıkardıkları sesler arasında büyük fark vardır. Parti komitelerinin üyeleri iyi 'piyano çalmayı' öğrenmelidirler." (Mao Zedung, Seçme Eserler, cilt :4, s:358)

"İktidarın silah zoruyla ele geçirilmesi, sorunun savaşla çözülmesi, devrimin başlıca görevi ve en yüksek biçimidir. Bu Marksist-Leninist derim ilkesi, gerek Çin ve gerekse bütün ülkeler için evrensel olarak geçerlidir." (Mao Zedung, S.E., c:2 s:224)

Devrim gibi, örgüt anlayışı ve çalışma tarzında da evrensel ilkelerin söz konusu olması bu konularda tek tip bir şekillenmeyi gündeme getirmez. Aksine ülke koşullarına özgü farklılıklar ayrı ayrı modelleri gündeme getirir.

"Kapitalist ülkelerdeki proletarya partisinin görevi, uzun bir legal mücadele dönemi boyunca işçileri eğitmek, güç toplamak ve böylece kapitalizmi nihai olarak yıkmaya hazırlanmaktır. Bu ülkelerde sorun, uzun bir legal mücadele, parlamentodan bir kürsü olarak yararlanma, ekonomik ve siyasi grevler, sendikaların örgütlenmesi ve işçilerin eğitilmesi sorunudur. Orada örgütlenme biçimi legaldir, mücadele biçimi de kansasızdır (askeri değildir.) (...)

Çin ise farklıdır. (...) Komünist partisinin buradaki görevi, esas olarak, ayaklanma ve savaş başlatmadan önce uzun bir legal mücadele döneminden geçmek ve önce büyük şehirleri ele geçirip ardından köylük bölgeleri işgal etmek değil, tam tersidir. (...)

Çin Proletarya Partisinin temel göre-

Komünistlik" sıfatını daha çok hakketmek (!) için kendi içerisinde küçük-burjuva eğilimlerin olmadığı/olamayacağı iddiasında da bulunanlar ise; "olmayan şeyle" mücadele etmeyecekleri için, bu öğelerle uzlaşmış olacaktır.

vi, hemen hemen ta başından beri karşı karşıya bulunduğu görev, mümkün olduğu kadar çok müttefik ile birleşmek ve koşullara göre, ister içten ister dıştan gelsin, silahlı karşı-devrim karşı millî ve toplumsal kurtuluş için silahlı mücadeleler örgütlemektir. Silahlı mücadele maksimum, proletaryanın ve Komünist Partisinin Çin'de hiçbir varlığı olamazdı ve herhangi bir devrimci görevi başarıya ulaştırmak da olanaksız olurdu. (...)

Çin'in büyük bir bölümünde, partinin örgütsel çalışması ve kitle çalışması silahlı mücadeleye doğrudan doğruya bağlıdır; silahlı mücadeleden kopuk ve kendi başına yürütülen hiçbir parti çalışması ya da kitle çalışması yoktur ve olamaz da. Hatta muharebe bölgelerinden uzak cephe gerisi bölgelerinde ve düşman işgali altındaki bölgelerde bile partinin örgütsel çalışması ve kitle çalışması savaşla uyum içinde yürütülmektedir ve sadece ve sadece cephenin ihtiyaçlarına hizmet etmek zorundadır. Tek kelimeyle, bütün parti savaşa çok büyük önem vermelidir, askeri sorunları incelemeli vesavaşa hazırlanmalıdır." (Mao Zedung, S.E. C: 4, S:224-229) (*)

GÜNÜMÜZDEKİ PARTİLEŞME SÜRECİ, DEVRİMCİ YOL'UN '80 ÖNCESİNDE YAŞADIĞI SÜRECE BÜYÜK ÖLÇÜDE BENZER NİTELİKLER TAŞIYACAKTIR.

THKP/C'den Devrimci Yol'a, Devrimci Yol'dan günümüze uzanan süreçte -herşeye rağmen- bir süreklilikten söz etsek de bu sürekliliğin, siyasal pratiğin ihtiyaçlarına üretken bir zeminde cevaplamaya yeterli olmayacağı ve bunun bir önsüreç gerektirdiği bilinmelidir. Ancak üzerine bastığımız zeminde temel mücadele ve örgütlenme biçiminde geçmişe oranla önemli değişiklikler olmayacağı için yaşanacak süreç,

doğal olarak benzerlikler taşıyacaktır. Bu benzerliklerden biri de kadrolaşmadır. Devrimci Yol'un eski kadrolarının önemli bir kısmının sistem tarafından absorbe edilmiş olması, sürecin özünü yine kadrolaşma üzerine oturtacaktır.

Geçmişte Devrimci Yol'un partileşme süreci, Türkiye toplumunun tarihindeki en büyük alt-üst oluşların yaşandığı, siyasal mücadelenin ivmesinin çok yüksek olduğu bir dönem ile zamandaş olmuş ve bunun izlerini taşımıştır. Kadrolaşmada siyasal pratiğin rolü daha ağırlıklı olmuştur. Günümüzde ise, oldukça yavaş seyreden siyasal pratik nedeni ile teorik-pratik yetkinlik kadrolaşmada önemli yer tutarken, pratiğin bu seyri kadrolaşma sürecini de yavaşlatacak, zorunlu olarak da daha az kadro ile daha nitelikli örgütsel ilişkilerin hedeflenmesi kaçınılmaz olacaktır.

Partileşme sürecinin başından beri belirli bir örgütlülük dahilinde yürütülmesi gerektiğinden söz etmiştik. Bu bir hiyerarşi sorunun da gündeme getirir. İlegal, uzun süreli bir devrimci savaşı hedefleyen siyasal yapıların hiyerarşi sorunlarının kongrelerle çözümlenebilmesi oldukça zordur. Bunun yerine özellikle tabanda demokratik öğelerin ağırlıkta olduğu, yetkin kadroların oluşturduğu daha nitelikli ilişkiler de ise merkezîyetçiliğin arttığı bir yapılanmanın sürecin sorunlarının çözümünde başarılı olma olasılığı daha yüksektir.

Partili bir yaşama geçmeden önce bir "hareket" olarak varlık gösterme sorunu, büyük oranda içinde yaşanan devrim

aşaması ile ilgili bir sorundur. Bu yönüyle siyasal yapıların tercihlerinden bir oranda bağımsızdır. Devrimci hareketler, siya-

sal partilere göre daha heterojen yapılarıdır. Özellikle demokratik halk devriminin gündemde olduğu toplumlarda, bu hedef doğrultusunda mücadele eden kesimler oldukça geniştir. Devrimci hareketlerin kitlelerinde -siyasal pratiğin önemli oranda belirleyici olduğu kadrolaşma sürecinde kadrolar arasında bile- önemli düşünce ve eğilim farklılıkları vardır. Partileşme süreci aynı zamanda devrimci hareketlerin saflarındaki farklı eğilimlerin ideolojik netleşmeye bağlı olarak da aşıldığı bir süreçtir. Ve Marksistlerin kendi ideolojik kimliklerinden kaynaklanan üstünlükleri ile diğer kesimlerin önderliğini ele geçirdikleri süreçlerdir. Tersî hallerde; herşey bir kongre meselesine indirgenirse veya kongre, her derde deva olarak görülürse -sıkça rastlandığı gibi- kongrenin, kendisi gibi düşünmeyenlerin yapıları dışlandırdığı sürekli azalan ve küçülen siyasal yapılar oluşturmaktan öte işlevinin olması oldukça zordur.

Bugün, her şeye rağmen teslimiyeti örgütlemekte ısrar eden ve ülkenin koşullarına, yaşanan iç savaş sürecine gözlerini kapsayan "yeni dünya düzeninin sosyalistleri"ne uyarımızdır: Çıkarın artık gözlerinizdeki at gözlüğünü ve "kapalı odanızdan çıkın, çevrenize bakın ve yanularınızı sokaklarda arayın. Her yerde barışçıl ve silahsız yurttaş yığınlarını kurşunlayarak içsavaşı başlatan bizzat hükümet olmamış mıdır?" (Lenin, Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasi'nin İki Taktiği, S:81)

Ve Marksistlerin kendi ideolojik kimliklerinden kaynaklanan üstünlükleri ile diğer kesimlerin önderliğini ele geçirdikleri süreçlerdir. Tersî hallerde; herşey bir kongre meselesine indirgenirse veya kongre, her derde deva olarak görülürse -sıkça rastlandığı gibi- kongrenin, kendisi gibi düşünmeyenlerin yapıları dışlandırdığı sürekli azalan ve küçülen siyasal yapılar oluşturmaktan öte işlevinin olması oldukça zordur.

(*) Yazımın bütünlüğüne dikkat edilirse, birtakım ülke deneyimlerine gönderme yapmaktan çok, kendi ülke özgülümüze uygun olan biçimin üretimi üzerinde yoğunlaştık. Çin'deki mücadele pratiğinden yaptığımız yukarıdaki aktarmalar da kurduğumuz fikri sistematığı güçlendirici birer yardımcı unsur olarak görülmelidir.

EĞİTİM POLİTİKASI ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME

Eğitim kısaca insanın bugünkü ve yarınki yaşamında kulanacağı bilgiler, hünerler, tavır ve alışkanlıklar bakımından yetiştirilmesi biçiminde tanımlanabilir. Geçmiş toplumlarda olduğu gibi günümüz toplumlarında da egemen güç olarak devleti elinde tutan sınıflar, eğitimden insana istenen biçimi verme aracı olarak yararlanmaktadırlar. Bir başka deyişle bir toplumda eğitimin öz ve biçimini o toplumda politik gücü, yani devleti elinde tutan sınıf ya da sınıflar belirlemektedir. Belli bir düzenin sürüp gitmesinde çıkarı olanlar, mevcut düzenin dayanağı olan dünya görüşüne ters düşen bir eğitim teorisine ve pratiğine izin vermezler.

Eğitim-bilgi-üretim-siyasal iktidar ilişkilerini doğru saptamak gerekir. Siyasal iktidarda üretici bir sınıf bulunmadıkça üretime dönük bir eğitim de düşünülemez. Oligarşi dediğimiz hakim sınıf iktidarının, işbirlikçi teknelci burjuvazide üretici bilgileri değil, kuru ansiklopedik bilgileri aktarma temeline dayanmaktadır.

Ekonomik bağımlılığın kaçınılmaz bir sonucu olarak eğitim düzeyini dışa bağımlıdır. Başta ABD Emperyalizmi olmak üzere diğer emperyalist ülkelerinde etkisi vardır. Eğitimde amerikancı akımlar 2. dünya savaşından sonra Marshall Planı ve Truman Doktrini uygulamalarıyla canlanmıştı. Her alanda olduğu gibi milli eğitimde kilit noktalarına ABD'de staj görmüş oradaki yoğun kurslarla "Amerika'lıdan çok Amerika'lı olmuş" hainler getirilmektedir. Bu yüzden örneğin okul programları toplumun gerçek ihtiyaçlarından ve ulusal çıkarlara uygunluktan olabildiğince uzaklaşmıştır. Halkımızın ihtiyaç duyduğu, uyanık, üretici, bağımsızlıktan yana, devrimci insan yetiştirme yerine emperyalizme bağımlı toplum ve ülke çıkarlarının farkında olmayan, geleneklerine bağlı ve genel olarak tüketici insanlar yetiştirilmesi amacına yönelmiştir. Türkiye'nin bir tü-

ketim toplumu haline getirilmesi ABD'nin ticaret, ekonomi ve politik çıkarları için çok elverişlidir. Buna Amerika kaynaklı filmler, fotoromanlar, vur kır edebiyatı da eklendiğinde tasarlanan bağımlılığın boyutu daha iyi anlaşılır.

Eşitsizlik bugün eğitiminin karakteristik özelliğidir. Bu eşitsizlik köyle şehir arasında, yurdun geri bırakılmış doğusu ile bu dereceye kadar gelişmiş batısı arasında, kadınlar ve erkekler arasında, zengin ve yoksul arasında açıkça görülmektedir. Eğitimi ticaret konusu haline getirip müşteri-satıcı ilişkisini dayatan sistem ilköğretimden başlayıp yüksek öğretime kadar ki okul döneminin her aşamasında, katkı payı adı altında toplanan araçlara kadar eşitsizliğini ortaya koymaktadır.

Devlet "öğrenim gereksinimi karşılayamıyor" yalanının altında eşitsizliği ayyuka çıkarıp sorumluluktan kurtulmayı amaçlamaktadır. Parası olan okusun, olmayan okumasın mantığı eğitimde özelleştirmeye getiriyor. Özel okulların çığ gibi büyümesi kapitalistler için yani kar alanları ve istediği insan tipinin yetiştirilmesini sağlıyor. Özel okullar sorununun çözüm yolu, okulların devletleştirilmesi değildir. Devletleştirme haksız kazanç temeline dayanarak yükselmiş olan kuruluşları kamu parasıyla satın almak, sömürüyü ödüllendirmek olur. En iyi çözüm bu tür okulları işlevsiz kılp öğrenim talebini karşılayabilecek olanakları yaratmak ve devletin elindeki öğretim kurumlarını ihtiyaca göre yaygınlaştırıp bu tür kurumları sağlamaktır.

Devrim için eğitimi kurulu düzenin eğitiminden biliminden ve bilim adamlarından beklemek yanlıştır. Eğitim kurumları için de sosyo-ekonomik sorunların bilincinde devrimci güçlerin örgütlü ve etkin çabaları söz konusudur. Öğretim üyelerinin ve öğrencilerin yapıyı değiştirecek yönde etkin bir güç olarak üretici yığınlarla yaygın ilişkiler kurmuş, eylem içinde bilinçlenmesi ve yığınlara

bilinç götürmesi devrim açısından temel görevlerdir.

Özellikle 1960'lı yıllarda başlayıp 12 Eylül ve sonrasında yoğunlaşan "her il ve ilçede imam hatip okulu" kampanyasını kendi çocuklarını yabancı kolejlerde, çeşitli yabancı okullarda okuturken yoksul halk çocuklarını için görülmemiş bir hevesle habire din okulları açmaları, politika cambazlarının ve darbecilerin dindar olmasıyla değil, halk kitlelerini uyutma istemleriyle açıklanabilir. Dün devrimci-demokrat, sosyalistlerin güçlerini engellemek için her fırsatta "din elden gidiyor" diye karşılarına çıkardıkları ve besleyip büyütüp-afyonladıkları bugün gözden düşünce düzen dışına itmeden kısıtlama getiriyorlar.

Temel eğitimin (ilköğretim) süresinin 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda yer almasına rağmen geçen 24 yıl içerisinde hükümetlerce uygulanmaması ve İmam hatipleri çoğaltma girişimleri halkı din aracılığıyla afyonlayıp, istediği gibi kullanabilecek insan tipine ihtiyaç duymalarıyla açıklanabilir.

28 Şubat M.G.K Kararları sonrasında eğitimin süresi imam hatiplerin kapatılması gündeme geldi. Sendika ve sivil toplum örgütlerinden bazıları hep bir ağızdan "Zorunlu, kesintisiz, olmazsa olmaz, 8 yıl eğitim" demeye başladılar. Bir de buna Cuma günleri cami çıkışı imam hatipler kapatılmaz protestoları eklince olayın özü yok olup her şey imam hatipler kapatılsın veya kapatılmasına döndü. Kapatılırsa demokratik laik düzen(!) korunacak, kapatılmazsa, yıkılacaktır. Böylece 28 Şubat muhtırası meşruluk kazandı. Demokratik ve Laik düzenin (!) koruyucusu askerlerdi. İşçisinden, işverenine, odasından, partilere kadar bir çok kurum askerleri alkışlıyordu ve desteğinde ANASOLD hükümeti kuruldu. 100 günlük icraatında kendisinden önceki hükümet gibi zam, yoksulluk ve emek saldırganlığı ağır basıyordu.

Bugün karşı-karşıya gelmişlerse ne irtica-i faaliyetin ne de dinsel gericiğin karşısında olduklarından değildir. Yıllardır halkımızı sömürüp elde ettiklerini paylaşmamak içindir. Yani işbirlikçi yerli Tekelci burjuvazi "TÜSİAD". Emperyalizmle girdiği ilişkiden dolayı bağlarını güçlendirip karını maksimize ederken REHAFYOL Hükümetinin, kendi dışındaki bir takım tekel gruplarına destek olup bu Tekel gruplarını güçlendirme uygulamalarıdır. yıllardan beri oligarşik sistem dışına itilen bu prekapitalist unsurlar "Tefeci bezirganlar ve toprak ağaları" şimdilerde kendi köy ve kentlerinde yaptıkları ticaretle biriktirdikleri sermayelerini birleştirip. Tekelleşip hükümetten kendileri için yararlı/kazançlı uygulamalar bekliyorlar. İşte asıl sorun pay alma sorunudur.

LENİN VE EĞİTİM POLİTİKASI

Lenin'in demokrasinin sınıfsal karakterini analiz etmesinin öğretim politikası açısından sonucu açıktır: Uzlaşmaz sınıflara ayrılmış toplumlarda belli verilere dayalı yarısal unsurlar temeli üzerinde, bütün öğrencilere aynı şekilde hizmet edebilecek bir öğretim sistemi olmaz. Bir öğretim sisteminin değerlendirilmesi için belirleyici olan, tek tek biçim unsurları değil, tersine, söz konusu öğretim sisteminin sınıf savaşımındaki işlevidir. Egemen sınıflar, her fırsatta politik ve ideolojik mevzilerini savunmak ve ekonomik çıkarlarını sürdürmek için eğitime el koyarlar ve bunu bir silah olarak kullanırlar.

"Devrime faydalı, anlamlı ve yararlı bir şekilde katılabilmek için öğrenmek gerekir"

Bu görüş, daha sonra Lenin'in bütün eserlerinde yer almıştır. Hastata yatağında yazdığı son eserinde "Az olsun öz olsun da aynı görüş yer almaktadır. Bu eserinde de öğrenmeyi, öğrenmeyi tekrar öğrenmeyi, öğrenileni günlük hayatta tutarlı bir şekilde uygulamayı öğütüyordu. Öğrenmeyi, özellikle işçi sınıfının devlet iktidarını kullanabilmesi için zorunlu görüyor. Yönetmeyi öğrenmek, örgütsel yaratıcılığı geliştirmeyi öğrenmek, hesap yapmada ve denetlemede usta olmayı

öğrenmek Lenin'in sık sık değindiği öğütleridir. Kendini beğenmişlik, rüşvete açık olma, bürokratism gibi olguları öncelikle, belli bir kültür düzeyinin eksikliğine bağlıyordu.

1922 sonunda ülke, iç savaşın ve yabancı müdahalelerin etkisiyle tamamen yorgun düştüğünde: halkın açlık çektiği ve her yerde yeniden kuruluş için gerekli en önemli araçların eksikliğinin duyulduğu sırada Lenin, savaş gemilerinin yapımı ve onarımı için gerekli harcamaların kesilmesini emretti. Çünkü "Okullar için gerekli harcamaların yükseltilmesi biçim açımızdan hayati önem taşımaktadır" diyordu.

1919 Parti programında açıkça görülmektedir ki parti bu programda işçi sınıfına okullar konusunda şu görevleri yükliyordu.

-Şimdiye kadar egemen olan sömürücü sınıfların bütün eğitim ayrıcalığına son verilmesi,

-Kız ve erkek 17 yaşına kadar bütün çocuklar için parasız, zorunlu, genel ve politeknik öğretim uygulanması (bu, sosyalist toplumun yetişmekte olan bütün üyelerini yüksek okullara girebilmek duruma getirme isteğiyle aynı anlamı taşıyordu.

-Bütün ulusların kendi anadilinde eğitim görmeleri.

-Kız ve erkek çocukların birlikte ders görmeleri.

-Dini etkilerden bağımsız bir eğitim uygulaması.

-Derslerin toplumsal üretici çalışmaya sıkı bir şekilde bağlanması

-Sosyalist görüşlere sahip yeni öğretmenlerin ve halk eğitim kadrolarının yetiştirilmesi.

-Emekçilerin halk eğitimine aktif bir şekilde katılmalarının sağlanması

Bu görevler, mesleki eğitimin geniş kapsamlı gelişmesini ve yetişkinlerin eğitilmesini sağlayacak çeşitli önlemlerle tamamlanıyordu.

Halk Eğitimi ve Ulusal Sorun

Çarlık Rusyası gibi çok uluslu bir ülkede ulusal sorunun çözümü eğitim politikası alanında da önemli bir rol oynuyordu. Lenin, bütün ulusların, bağımsız olma ve özerk bir devlet kurma da dahil, sınırsız bir şekilde kendi kaderlerini tayin hakkına sahip olduklarını savunmuştur. bununla ilgili olarak, halk eğitimi alanında da "uluslar ve diller için en

mükemmel, en tutarlı ve en sürekli bir "hak eşitliğinden yana olmuştur. Yalnızca bütün ulusların kendi ana dilinde eğitim görmesi hakkını savunmakla kalmamış zorunlu devlet dilinin de kaldırılmasını savunmuştur.

Ulusal sorunla sınıfsal sorunun birleştirilmesi ulusal, sosyal ve siyasal kurtuluşun ayrılmaz bir şekilde iç içe geçmesi Lenin'in bütün eserleri için karakteristiktir.

Lenin 1913 ve 1914 yıllarında sağ sosyal-demokrat çevrelerde çok sayıda taraftar bulmuş olan, küçük-burjuva "ulusal-kültürel özerklik" belgisiyle uzun süre savaşmak zorunda kalmıştır. Bu özerklik okulların katı bir şekilde milliyetlere göre ayırmak ve bunların yönetimini "ulusal birliklere" bağlamak anlamına geliyordu. Böylece sözkonusu "ulusal kültür" desteklenecek ve gelişecekti. Lenin bu önerinin çarlığın kaba ulusal baskısı karşısında gerçek bir ilerleme olarak görülmemesi gerektiğini belirtmiştir. Şöyle diyordu Lenin:

"Bu ince bir milliyetçiliğin planıdır; işçi sınıfının moralini bozan ve onu bölen bir plandır"

Lenin öncelikle "Ulusal kültürel özerklik" ile ulaşılmak istenen, ulusların ayrılması ve yabancılaşmasını tehlikeli buluyordu. Eğitim konusunda Lenin, ayrı ulusal okullar istemine karşı her yerde bütün uluslardan çocukların tek bir okul içinde birleşmeleri görüşünü savunuyordu fakat bunun için her ulusun ana diliyle ders yapmasını şart koşuyordu.

"Ulusal kültür sloganına sahip çakanların yeri Marksçılar değil, dar kafalı milliyetçilerin yeridir"

Sınıf karşıtlığının "ulusal kültür" belgisiyle gizlenmesine karşı açık bir sınıf tavrı getiriyor. Biz, tutarlı demokrat ve sosyalist proletaryanın uluslararası kültürden yanayız" diyordu.

Yararlanılan Kaynaklar:

Lenin; Eğitim Politikası
Eğitim-Sen; Bugünkü Eğitim
Sistemimizin Tanımı, Eleştirisi ve Öneriler

SANATTA SOL YAKLAŞIM

Günümüzde dünya coğrafyası üzerinde etki gücü geçmişe oranla biçimsel bir artış gösteren kapitalist burjuvazinin kültür ve sanat alanında söyleyecek sözü kalmamıştır. Her alanda en üst seviyesine çıkan kapitalist gelişme kendi tarihsel misyonu itibarıyla miadını doldurmuş, artık bitiş noktasına gelmiştir. Müzik, edebiyatla beraber çağdaş sanatların tümüne yansıyan bu tükeniş iyice olgunlaştı. Burjuvazi 1800'lü yıllardan başlayarak yüzyılımızın başlarına kadar yetiştirdiği yazar, düşünür, sanatçıları artık yetiştiremiyor. Halklara sosyal adaletsizlikten, faşist baskı politikalarından, kandan başka bir şey getiremeyecek kadar zavallılaştı. Burjuvazi safarındaki gerileme her türden yeniliğe karşı direnme biçiminde hoyratça kendini gösteriyor. Bu yüzden sanatsal alanda burjuvazi safarında kalıp da kariyer yapabilmeyen, yeteneğini sergileyebilmenin yolu kapanmıştır. Böyle talepleri olanların aradıklarını burjuvazi safarında bulabilmelerinin imkanı yoktur.

İnsanlığa yeni öneriler getiren ilerici sınıf proletaryanın ideolojisidir. Geçmiş tarihsel süreçte burjuvazinin tekelinde olan kültür birikiminin mirasçısı da yine proleter ideolojinin temsil ettiği emekçi halklardır. Bu yüzden kültür sanat alanında varolabilmenin tek yolu ezilen halkların yanında olmaktan geçiyor. Onun için kültür sanat alanı sosyalist devrimci ya da kaba tabirle sol cephenin elindedir.

Zaten biçim gibi kapitalist gelişmenin oldukça gerisinde kalmış Doğu, Latin Amerika ve Afrika ülkelerindeki burjuvazinin kendine ait özgün bir kültürü olamaz. Ayrıca, kendisi için sınıf olamamış güçsüz proletaryanın da böyle bir şey yapabilmesine olanak yoktur. Ülkemizde işçi sınıfının hiçbir alanda ağırlığını koyamaması nedeniyle onun için harekete geçmiş aydın ve Marksistler bu misyonu üstlenmiş durumdadır. Böylesi bir çabanın sonucu olarak ülkemiz özgülünde de kültür sanat sol'dan sorulmakta ve sol içerisindeki ilişkilerle genişlemektedir.

Gelgelelim gerçeklik bundan ibaretken, kültür alanındaki tüm mevziler elimizde olduğu halde Türkiye devrimci hareketleri bu mevzinin neresinde?

Uzun yıllar boyunca sürdürülen kısır, yaşamdan soyut tartışmalarda boğulan böylesi bir hareketin birçok sem-

patizan ya da kadrosunun hayatın biz-zat kendisi olan sanata birazcık bile yakınlığı yok. Hatta, çevremizdeki insanlardan "devrimci olmadan önce" tiyatroya, sinemaya gittiğini; fakat devrimci yaşama girdiğinden beri hemen hiç kültür alanında etkinliği olmadığını duyuyoruz. Devrimci yaşamın, devrimci siyasetin bir parçası olduğu düşünülürse böylesi bir yabancılaşma sonucunu doğuran etkenler daha iyi kavranılacaktır.

Oysa, kültür- sanat insanlık tarihini oluşturan toplumsal devrimlerin vazgeçilmez parçası ve yeni toplumsal yapının biricik ögesidir. Sosyalizm aşağıdan yukarıya ve yukarıdan aşağıya devlet aygıtının emekçilerin hizmetine girdiği, buna bağlı olarak egemen sınıfın elinde bulunan üretim araçlarının proletaryanın eline geçtiği basitçe oluşan bir iktidar değişimi değildir. O, insanlık tarihi boyunca yeryüzünde oluşan ve oluşabilecek insana dair en güzel değerlerin yücelebildiği -devletli-toplumsal düzen biçimidir.

Mücadelenin bırakalım uzun vadeli hedeflerini göz önüne almayı, günlük pratik görevlerimizi bile irdelediğimizde bu konuya ilişkin yaklaşım eksikliğimizden doğan sorunlar yaşadığımızı görüyoruz. Örneğin, sıradan bir mahalli örgütlenme faaliyetinde bulunmak için yöre halkının kültürel geleneği konusunda bilgi sahibi olmamız gerekli. Sonra, devrimcilerin artık herkes tarafından bilinen yöntemi itibarıyla, halkın yöresel sorunlarını açığa çıkarma ve bunu ülke gerçekliğiyle bütünleştirebilme becerisine sahip değilseniz bu konuda yazılacak güncel bir bildiri bile gerekli entellektüel birikim yoksa yaratacaklarımız sıradan, ajitasyon sınırlarını aşmayacaktır. Kültür ve sanatla ilgili olan her şey insan hislerine hitap eder. Entellektüel yanı eksik bir politik yaklaşım insanların düşüncelerine hitap edebilir; ama duygularına asla! Unutmamalı; devrim, engellenemez bir coşkunun, bir duygu selinin eseridir.

Üzerine çok şeyin yazılıp çizildiği Sovyet Devrimi'nde bu konuya ilişkin önemli örnekler var: Sovyetlerin en önemli şairlerinden Rus Fütürizminin temsilcisi Mayakovski şairliği dışında öğretici-propagandif afişler ve resimler yapmış, ülkenin en uç noktalarına kadar giderek yazdığı oyunları sergile-

miştir. Yazdığı bir çok eserin dışında "Buffo'nun Gizi" Komüntern'in 3. Kongresi'nde onaylanmış "150 000 000" adlı yapıtıyla da Rus Devrimi'ni ve komünist düşünceleri dünyaya yayma çabasına girmiştir. Stalin tarafından Sovyet döneminin en değerli şairi olarak değerlendirilen Viladimir Mayakovski, devrimin kendisini ve ideallerini anlatan resim ve afişlerle süslü ajitasyon, propaganda vagonları düzenlemiş, sanatçı gruplarıyla ülkenin her yanına kadar gidip devrimin kazanması için bizzat kendisi pratik faaliyet içerisinde girmiştir. Ayrıca, sosyalizm davasına çok değerli katkıları bulunan Meyerholt, Kandinski, Eisenstein, Pudovkin, Sostakoviç, Stanislavski gibi daha yüzlerce sanatçı bilfiil Sovyet Halk Ayaklanması ile sonrasında kurulan Sovyetler'in inşasında çok önemli toplumsal görevler almışlardır.

Yüzyılın başında dünya coğrafyasındaki iktisadi ve politik değişim sonucu değişik ülkelerdeki Picasso, Brecht, Grost, Heartfielt gibi farklı sanatçılar komünist bayrağının taşınmasında ve kitlelere tanıtılmasında önemli bir rol oynamışlardır. Ülkemiz ise kendi geleneksel özelliklerini kırıp özgün devrimci sanatın üretimi noktasında az sayıda ürün verdi. Bunların içinde Nazım Hikmet ve Yılmaz Güney hem politik kararlılıkların, hem de sanatsal bakış açılarıyla diğerlerinden farklı duruş noktasına sahiptir. Nazım, TKP üyesi-yken uzun yıllar hapis yatmış, Yılmaz Güney ise Mahir Çayan ve yoldaşlarına en zor günlerde yardımlarda bulunmuş, evinde saklamış, silah temin etmişti. Bu yüzden türlü provakasyonlar sonucu o da cezaevinde uzun yıllarını geçirdi.

Pragmatizmin her geçen gün değişik ürünlerini gördüğümüz sosyalist politika arenasında maalesef sanatsal anlayış da nasibini bundan alıyor. Kimilerinin "kör değneğini bellemiş" misali yaptığı müzik de, çıkardığı kültür dergisi de kendi siyasal yayın organının ajitatif metinlerinden hiçbir farkı olmuyor. Nasıl ki, halk meclisleri kurup kendi örgütünden olmayana oraya sokmuyorsa, aynı biçimde sanatı da kendi siyasal çerçevesinin dışına taşıyor.

Fakat yine de belirtmeliyiz ki, bu kafa karışıklığının tarihsel kökleri vardır. Örneğin, Sovyet Devrimi'ne büyük emeği geçen Mayakovski'nin içinde bulunduğu bunalım sonucu intihar etmesindeki en önemli neden yaptığı sanatın halk tarafından anlaşılması gerekçesiyle O'nun kültürel platofırdan tecrit edilmesidir. Ayrıca, Sovyet Tiyatrosu'nun yaratıcısı, büyük sanatçı Me-

yerholt'un idam edilmesi bir yana, O'nun yok aylarak 65 ciltten oluşan Sovyet Ansiklopedisi'ne alınmaması bir kişiyi mahkum etme adına kültürel bir yaklaşımı yok etmeye yöneliktir.

Komünist Partisi'ne üye olduğu dönemlerde Picasso'nun yaşadığı çelişkilerin de bunlardan bağımsız yanı yoktur. Dönemin Komünist Partisi tarafından "sosyalist gerçekçi" yaklaşımla eser vermesi yönünde teşvik edilen sanatçı bu alanda pek verimli olmayan üç ya da dört resim yapmıştır (yeri gelmişken hatırlatalım, sanatsal akımların en önemlileri Realizm-Gerçekçilik, Sürrealizm-Gerçeküstüçülük, Formalizm-Biçimcilik, Fütürizm-Gelecekçilik, Konstürüktivizm-Kurmacılık, Empresyonizm-İzlenimcilik, Ekspresyonizm-Dışavurumculuk, Kübizm, Dadaizm ve Sosyalist Realizm'dir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi önderlerinin yön gösterici ideolojik destekleri sayesinde gelişen ve yayılan sosyalist gerçekçilik sanata Marksizmin en önemli katkısıdır. Sosyalist Gerçekçilik kavramı Proleter

Rus Yazarlar Derneği'nin diyalektik maddeci bir estetik kurmak amacıyla Gorki'nin yapıtlarına ve Marks, Engels, Plehanov ve Lenin'in Parti örgütü ve Parti Edebiyatı -1905- çalışmalarına dayanarak 1932'de ortaya çıktı. 1934 Kongresi'nde Jdanov'un etkisiyle Sosyalist gerçekçilik, Sovyet Yazarlar Birliği'nin resmi öğretisi oldu. Fakat; aynı Picasso materyalist felsefeciler tarafından kabul görmeyen sürrealist biçimler kullanarak gerçekleştirdiği eserlerinde daha verimli olmuş, hatta sürrealist-kübist biçimler kullanarak da gerçekçi resimler yapılabileceğini kanıtlamıştır. Meşhur tablosu "Guernica"da İspanyol İç Savaşı'nı sürrealist yöntemle öylesine müthiş resmetmiştir ki, bundan daha gerçekçi bir resmin yapılamayacağı hissi uyandırır, insanda.

Çağımızın en meşhur ressamlarından Salvador Dali gerici ve hatta faşist sayılabilir. Balzac gibi Dali de iyasette gerici olsa da çok gerçekçi veya olgun eserler verebilmiş. Rüyalarını resmedecek kadar gerçeküstücü olan Dali, eser-

lerine yansıyan nesnelere sorgulayışı ne yazık ki hiçbir sosyalist gerçekçiye nasip olmadı.

Sovyet döneminin önemli yazarlarından Zoşçenko hikayelerini basan derginin kapatılmasından sonra, artık eserlerini yayınlama olanağı bulamamıştı. Aynı şekilde Şostakoviç ve Mayakovski de "halk bunları anlamıyor" gerekçesiyle eserlerini sergileme olanakları ellerinden alınıyor.

Bir sanat eserine yaklaşıyorken bizim için belirleyici öğe biçim değil, onun içeriğidir. Sanatçının şu veya bu akımın temsilcisi olması ancak biçimsel bir anlam içermekte ve bunun ötesinde içeriğin hangi biçimde verileceği ancak ve ancak sanatçıyı ilgilendirmektedir. Yoksa, en iyi sanat eserleri sanatçılar tarafından değil, politikacılar tarafından verilir. Çünkü, sanat devrimci- dir. Varolanı sorgular, uzlaşmaz. Toplumla beraber ve topluma rağmen vardır.

Taner Yılmaz

YAŞA [T(I)] MAK

Her insan organizması kendini yaşama yönünde yeniden üretir. Doğayla kendi soyuyla bir uyum yaratır. Homostatik bir denge kurar. Aksi taktirde insan soyunun kendini idame ettirmesi mümkün olamazdı. Bu anlamda yaşamak zorunlu bir ihtiyaç olarak kendini gösterir. Ama insanın faaliyetleri salt metabolik bir ihtiyaç değildir. Bunun yanında toplumla çevreyle psiko-sosyal bir uyum kurması gerekir. Bu psiko-sosyal faktör metabolik ihtiyaç kadar önemlidir, şarttır zaruridir.

İnsan yaşamı idealleriyle, gelecek projeleriyle süslenir. Bir ütopya yüküdür. Bunlar insanın metabolik ihtiyaçlarının üstünde yükselir. Metabolizmasıyla sürekli akış halindedir. Devamlı bir koşullandırma söz konusudur. Nasıl hayali bir insan düşünülemediği gibi yemeye içmeye soluk alıp vermeye dayanan bir insanda tasavvur edilemez.

Metabolik ihtiyacı psiko-sosyal ihtiyaçtan üstün tutmak olsa olsa sınıflı bir toplumun dayatması olur. Yoksa insanın tabiatıyla bir bağlantısı yoktur.

Sınıflı bir toplumun sahneye çıkmasıyla insanın sosyal ihtiyaçları sifıra indirgenmiş geleceksiz yarısız bir toplum yaratılmaya çalışılmış yani insanın orijinalitesiyle oynanmış tabiatı bozulmuş üretilmiş insan tiplerini yaratılmış insanın doğası parçalanmış bir anlamda

başsız gövdeler oluşmuştur. Bu noktadan sonra yaşamakla yaşamamak arasındaki ayırım silinmeye başlıyor. İnsanın 20 yaşında ölmesiyle 60 yaşında ölmesi arasında bir fark kalmıyor. Aslında ikisi de aynı yaşta ölüyor. Geriye kurgulanmış bir hayatın takvim yapraklarını geriye saymak kalıyor. Bu da ölümün farklı adını oluşturuyor.

Yaşamak kavramı bize kendini yeniden sorgulatırır. Hayat kime göre neye göre ama nasıl yaşayacağız? Tüketerek mi yaşayacağız? Yoksa yaşayarak mı yaşayacağız? Unutmayalım bize dünyada bir kere hayat hakkı verildi.

Tüketerek yaşamak değer yitimidir. Geleceği bitirmektir. Hem de üretmeden bitirmektir. Nesneleşmektir. Farksızlaşmaktır. Karabasanlarla yaşamayı kabul etmektir.

Yaşayarak yaşamak bugünden geleceğe doğru değer biriktirmek kendi dünyasında yarını tahayyül etmek bugünün dünyasında yarını yaratmaktır. Yaşamı değerlerin birikimi numunda görmek yaşamı yaşanılabilir kılar. Gelecek projemizin tohumlarını atar. Bize sosyalizmi inanılır kılar. Sosyalist toplumun ışıltılarını parıltılarını bugünden gördürür.

İnsanın yaptığı işin bilincinde olması yapmadan önce onu tasavvur etmesi kendisini özne eder. Özneliğin netleşmesi maddi gücü-

oluşturur. Artık geriye yarını istemek kalır. Yaratılacak her değer her birikim her gelenek bizi yarına taşıyacaktır. Bu değerler bu birikimler devrimin kilometre taşları olacaktır. Bu anlamda kızıldere ileriye doğru bir kopuştur. 15 Ağustos tükenişine inadına bir inattır. bizlerin devrim günlerinde yaşıyor olmamız gerekmez. Biz zaten yarattığımız değerlerin içerisinde saklı olacağız. Yoksa dünyamız müslümanların cennet tasavvuruna dönüşür. Herkes bugünü yarına havale eder. Yarında sonunda ahiret gününe endekslenir.

"Ya barbarlık ya da sosyalizm" belirlemesi ille de sosyalizm demek değildir. Barbarlıktan sosyalizme zorunlu bir geçiş de demek değildir. barbarlık kendini binlerce kezde yeniden üretebilir. Bu sadece sosyalizmi olanaklayan bir geçiştir. Her olanak içerisinde ileriye ve geriye doğru gidışleri taşır. Ancak ileriye doğru sıçrama sosyalizmi kaçınılmaz kılar.

"Bitkisel hayatı kabullenmek veya kendini istemek" gerçeği başlı başına bir tercih sorudur. Bu bir irade olabilmenin problemidir. Hele hele kendini istemek ölüme rağmen yaşayabilmektir. yaşam dilimini geleceğe de uzatabilmektir. Bu da ancak tarihin misyonunu görebilenlerin içerisinde kendisini çelikleşmiş disiplinli kolektif bir iradeye adanmış örgütlenmelerin harcıdır. Bu harcı yaratmakta bizlerin görevidir.

TEK YOL DEVRİM

Ankara'dan Bir Devrimci Hareket Okuru

KÜRESELLEŞEN DÜNYA MI YOKSA SERMAYE VE ONUN KÜLTÜRÜ MÜ?

Dünya 1917 Rus Devrimi'yle başlayıp 1949 Çin Devrimi'yle derinleşen sistemdeki çatlama paralel büyük bir devrimci yükseliş dönemi yaşadı. Ortaya çıkan iki kutuplu dünya görüntüsü 1917-1980 yılları arasında uzun bir döneme tekabül ediyor. Bu uzun dönemde 1914-1945 arasında kapitalist devletler arası şiddetli çatışmalar yaşanmış 1945'ten itibaren ABD hegemonyasının koruması altında dünya pazarı yeniden oluşturulmuştur.

1945-1970 savaş sonrası atılım yıllarında gelişmiş ülkelerde Keynes türü müdahalecilikle herkesin yararına bir büyümenin başarılacağı düşünülüyordu. Bu büyüme konjonktürel yalpalamaları azaltacak ve işsizliği en alt düzeye indirecekti. Bu başarıyla ulusal politikalarla küreselleşmenin piyasası arasındaki çelişmeler unutturulup dışı açılma kolaylaştırılacaktı.

3. dünya ülkelerinde Baudung dönemi ideolojisi (1955-1975), karşılıklı bağımlılık avantajlarına açık bir gelişmenin ulusal düzlemde de başarılacağına öne sürüyordu.

Sosyalist ülkeler ise karşılıklı bağımlılığı reddeden üçüncü bir örnek kalıbını seçtiler.

Dünya sisteminin dengeleri bu şekilde oluşurken 1960'lara doğru Sovyetler Birliği'nde geriye dönüş sürecinin başlaması bu dengeyi olumsuz yönde etkilemiştir.

Sosyalizm bloku yaşadığı ideolojik, politik ve ekonomik sorunlarına köklü çözümler yaratamazken, kapitalizm, 1970'lerde yeni bir kriz ile karşılaşmış, derin bir sarsıntı yaşayarak Keynes türü hayallere ve gelişme ideolojisi düşlerine son vermiştir. 2. emperyalist paylaşım savaşı sonrasında oluşturulan Bretton Woods para sisteminin -ki bu sisteme

göre ABD doları bütün ulusal paraların değişiminde temel olacaktı ve doların altına eşitliği benimsenmişti- ortadan kalkmasına sebep olan 70 krizi bugüne kadar sarkan müdahalelerin ana sebebi olma özelliğindedir.

Dünya çapında devlet işletmelerinin (KİT) özel sermayeye devri, (özelleştirmeler) "sosyal devlet" düzenlemesine son verilmesi ve düşen kâr oranlarının yeniden düzenlenmesi biçiminde gündeme getirilen müdahaleler kapitalizmin krizine köklü bir çözüm olamamıştır.

Gerek sosyalizmin, gerekse kapitalizmin içinde bulunduğu kriz durumu ve bunun aşılabilmesi sonucu her derde deva "piyasa"dan başka sunacak hiçbir şeyi olmayan "yeni liberalizm" in tutucu atağı var olan boşluğu doldurmuştur. Bu doğmanın, bugün geldiği aşama "yeni dünya düzen"(sizliği)"ne tekabül etmektedir.

1945-70 savaş sonrası atılım dönemi boyunca harekete geçirilen ve günümüzde yeni bir aşamaya gelen küreselleşme bazı özellikler ile eski evrelerinden önemli ölçüde ayrılmaktadır.

Yeni küreselleşmenin karakteristik özelliği ABD, Japonya ve AT arasında "üç kutuplu" içiçe geçmedir. Salt merkezler arası ticari değişimin yoğunlaşması olarak yansımayan bu içiçe geçme karşılıklı sermaye nüfuzunda da kendini göstermektedir. Daha önce ulusal olan sermaye bu özelliğini yitirir, şaşırtıcı bir hızla küreselleşen finans kapitalden dolayı egemen bir küreselleşmiş sermaye oluşur.

Dünya'nın 1/3'lük coğrafyasına hakim olan sosyalist bloğun çökmesi ile beraber emperyalist kapitalizmin alternatifsizliği bir ideoloji olarak işlenmeye başlandı. Kapitalizmin ideologları, "sa-

nayi toplumundan sanayi ötesi bilgi toplumuna" geçildiği, "güçler dengesinin ve sınıfların niteliklerinin farklılaştığı" yönünde "postmodern" tezler ileri sürerek "politikanın kuruluş tarzının" eskisi gibi olamayacağını altını sıklıkla çizme çabasına giriştiler.

Soğuk savaş sona erdikten ve neo-liberal kapitalist dünyanın zaferi ilan edildikten sonra aynı ideologlar hep bir ağızdan -George Bush'un ortaya attığı-YDD kavramının Amerikalılar'ın planladıkları ve kazanan bir proje olduğunu haykırdılar.

"Doğu Bloku ve özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte kapitalist sistemin üstünlüğü ve alternatifsizliği tarih tarafından tartışmasız bir biçimde kanıtlanmıştır. Artık dünyada tek başına egemen olan ekonomik sistem kapitalizm, politik sistem ise Liberal Demokrasidir. İnsanlık tarihi bundan sonra kapitalizmin tarihi olarak yaşayacaktır. Kapitalizmin önünde duran göre değişmek, yayılmak, pekişmek, zaaflarından arınmaktır. İnsanlık ise başka alternatif olmadığından, kapitalist sisteme uyum sağlama, onun kurallarını en iyi bir biçimde uygulama göreviyle karşı karşıyadır. (...) İnsanlık tarihi artık kapitalizmin eşliğinde tek düzen bir gelişim ve ilerleme seyrine girmiştir." (Francis Fukuyama, Tarihin Sonu ve Son İnsan)

"(...) Kapitalizm, bugüne kadar pek incelenememiş ve çok az kavranabilmiş bir gücü, kendi sorunlarının çözümsüzlüğüne hakim olma gücünü ele geçirmiştir. Kapitalizm kötü işlemesine rağmen yaşamını sürdürmesini bilir, hatta bu durumdan kendine yeni bir güç bile çıkarır. Çünkü sorunlarının çözümsüzlüğü onun özünde vardır." (Andre Gorz-Elveda Proletarya,) Efa Yay. Mart 1986)

"Sosyalizm, sağlam inançlardan oluşan bir özlem ya da dahası, ortak bir sözcük dağarcığından bile yoksun. (...) Eh, artık sosyalizm de yok. (...) Sol her ülkede mücadeleyi sürdürüyor, açıkça savunmada. (...) Savunmaktan, koru-

maktan, gözetmekten sözediyor. Sol artık değiştirici bir güç değil, yalnızca piyasayı frenleyici bir güç. Güçlülere karşı iktidar mücadelesindeki rolünü bir yana bırakan sol, kendini muhalif bir güç, lafını bilen bir denge mekanizması olarak görüyor. Ancak, artık piyasadan başka seçenek yok. (...)" (NPO-Türkiye No:2 Sf. 51-52)

Alıntılardan da anlaşılacağı üzere kapitalizmin kesin zaferi, ideolojilerin sonu ilan ediliyor. Piyasadan, piyasaya katılmaktan, sisteme ayak uydurmaktan başka hiçbir seçenek olmadığı bir ideolojik bombardımanla kafalara yerleştirilmek isteniyor. YDD'nin gerçekten güzel bir dünya düzeni olduğu, küreselleşmeyle sınırların ortadan kalkacağı, herkesin yararına olacak bir içiçe geçmenin yaşanacağı, tek taraflı bağımlılıkların ortadan kalktığı şeklindeki demagogik söylemlerle yaygınlaştırılmaya uğraşılan anlayışı yine YDD uygulamaları teksip ediyor, yalanlıyor. İlk uygulamalar YDD'nin insanlık için neler vaaddettiğini tüm çıplaklığıyla ortaya koyuyor.

Dünyanın en zengin yüz kapitalistinin geliri dünya coğrafyasındaki bir buçuk milyar insanın gelirine denk düşüyor. 1973'te dünya nüfusunun en zengin %1'i toplumsal zenginliğin %18'ine el koyarken, bugün %40'ına el koymaktadır. 1970 yılında yöneticilerin maaşı, ortalama işçi ücretinin kırk katına eşitken, bugün ikiyüz katına çıkmıştır.

Dünya coğrafyası açlık, yoksulluk, iç savaşlar, "barış gücü" adı altında emperyalist-militarist müdahalelerle çalkalanmaktadır. Soğuk savaşın sona ermesiyle başlayan "sıcak barış dönemi"nde devletlerarası savaşın yerini iç çatışmalar almıştır.

1995 yılına kadar devam edilen çatışmalarda kaydedilen toplam ölü sayısı Peru'da 28 bin, Guetemala'da 2 bin 800, Kolombiya'da 30 bin, Liberya'da 20 bin, Sierra Leone'de 3 bin, Angola'da 40 bin, Cezayir'de 45 bin, Sudan'da 40 bin, Bosna-Hersek'te 55 bin,

Hırvatistan'da 10 bin, İsrail'de 12 bin 500, Türkiye'de 17 bin, Srilanka'da 32 bin, Rusya'da 40 bin, Tacikistan'da 50 bin, Afganistan'da 15 bin, Hindistan'da 37 bin, Kamboçya'da 25 bin 500, Filipinler'de 25 bin, Bangladeş'te 3 bin 500, Endonezya'da 16 bin, kişidir. Somali, İran ve Irak'ta çok sayıda olmasına rağmen kesin rakam bilinmemektedir. (SIPRI)

9 Nisan 1995 tarihli Dünya Bankası raporlarına göre günde 750 milyon kişi yoksulluktan aç kalmaktadır. Tüm dünyada 1.3 milyar kişi günde bir dolardan düşük gelire yaşamaktadır. Dünyadaki yoksulların sayısında 2000 yılında 200 milyonluk bir artış olması beklenmektedir. 5.6 milyar dünya nüfusunun 820 milyonu işsizdir.

Az gelişmiş ülkelerin dış borçları 1971'de 100, 1980'de 500 milyar dolar iken, 1987'de 1200 milyar dolara yükselmiştir. Dış kredi ödemeleri, en büyük yedi ABD bankasının kârlarının 1970'te %22'sini oluştururken, 1982'de bu rakam %60'lara yükselmiştir.

1982'de yaşanan "dünya borç krizi"nin ardından 70 ülkede içeriği IMF tarafından belirlenen ve önündeki engelleri kaldırarak borç krizinden çıkmalarına yardımcı olmak (!) amacının güdüldüğü 556 "yapısal uyum programı" (YUP) uygulandı. YUP'un içeriği hemen her ülke için çok büyük benzerlikler taşıyordu; kamu harcamalarının, özellikle sosyal harcamaların kısıtlanması, ücret artışlarının kısıtlanıp ücretlerin düşürülmesi, tarım ve sanayide desteklerin kaldırılması, yabancı yatırımcıları ve sermaye hareketlerini teşvik edecek reformlar yapılması, iç pazarın dünya düzeyine çıkarılması ve dış rekabete açılması. Kısaca bütün ekonomik kaynakların borç ödemek için döviz kazanmaya yönlendirilmesiyle emperyalist kapitalizme yeni ticaret ve yatırım olanakları sunulması.

YUP uygulaması az gelişmiş, sömürge, yeni sömürge ülkeleri açlık, doğal felaket, salgın hastalıklar ve savaşlarla

kasıp kavurdu. YUP uygulamasıyla birlikte Afrika'da mutlak yoksulluk sınırı altında yaşayanların oranı %30'a ulaştı (1930'da). Dünya bankası bu oranın 2000 yılına kadar %50 artmasını bekliyor. Latin Amerika'da mutlak yoksulluk sınırı altında yaşayanların sayısı 1980'lerin başında 130 milyar kişi iken, 1990'ların başında 180 milyon kişiye tırmandı. 1990'dan bu yana Latin Amerika'nın toplam borcu yaklaşık 40 milyar dolar arttı ve 1993'te 513 milyar dolar olarak belirlendi.

YDD'nin ekonomik alanda küreselleşme, siyasal alanda globalizasyon hedefleri doğrultusunda hayata geçirdiği uygulamaların sonuçlarını ortaya koyan bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Ancak, bu kadarı bile YDD'nin dünya insanlığı için nasıl bir düzen (sizlik) öngördüğünü göstermeye yetiyor. YDD, talancı mantığı ve uygulamalarıyla klasik sömürgecilikten farklı değildir. Ezen-ezilen, emek-sermaye ikilemi eksenli YDD de sadece her şeyin yarıçapı daha geniş, küresel ölçekli seyrediyor. Sömürü, tüm dünya coğrafyasında yaygınlaşıp, tüm dünya insanlığını açlık, yoksulluk ve sefaletle tehdit eden bir şekle bürünüyor.

"Sosyal Devlet" uygulamalarının sona erdirilme çabaları, KİT'lerin özel sermayeye peşkeş çekilmesi (özelleştirme) uygulamaları, sermayenin önündeki engelleri kaldırmak için devletlerin parçalanması, iç savaşların ve çatışmaların körüklenmesi, AET, Nafta, Kuzey Doğu Asya Ekonomik İşbirliği örgütü gibi oluşumlarla gümrükten muaf tutulmuş bölgesel pazarlar yaratılması vb. şeklindeki tüm tasarı ve uygulamalar, dünya insanlığının karşı karşıya bulunduğu saldırının vahşi yüzünü açığa koymaktadır.

YDD'nin insanlığa vaaddettiği şey; Platoncu bir hakimiyet anlayışıdır. Bilindiği gibi Platon, devletin varlığını insan cemaatlerinin kendilerini yönetmek yeteneğinden yoksun oluşlarıyla açıklar. İnsanlık, kendi kendini yönetebile-

ceği, üretkenlerin aynı zamanda yöneten de olabileceği, emek üzerine kurulu bir dünya hayalinden uzaklaşarak, kapitalizmin kendini güçlü ve tek hakim hissetmesinin yolunu açmıştır. İnsanlığın önündeki alternatif zayıfladıkça kapitalizm tüm kokuşmuşluğuyla ölüme mahkum olmasına rağmen, ömrünü uzatmaktadır.

Doğudaki sosyalizm modelinin başarısızlığı alternatifin dünya ölçeğinde zayıflamasının en önemli nedeni olurken aynı zamanda kapitalist pazarın 1/3 oranında genişlemesini doğurmuştur. Sermayenin yatırım krizi sadece bu nedenden ötürü bile hafiflemiş, süregelen durgunluktan ve yapısal krizinden kurtulmaya çalışan kapitalizmin çöküş süreci yavaşlamıştır.

Küreselleşme, dünyanın bütünleşmiş tek bir pazar haline gelmesidir. Girişte özetlediğimiz süreç boyunca aşama aşama ortaya konulan politikalar bugün en gelişmiş halini alarak sürdürülmektedir.

Küreselleşmeyle birlikte sermayenin devir süresi hızlanmıştır. Dünyanın tüm ülkelerini ve bölgelerini etkileyen ekonomik olgular da küreselleşme sürecinde çok büyük bir hızlanma gerçekleşmiştir. Bu durum ulusal ekonomilerin gerileme eğilimleriyle, ekonominin uluslararasılaşmasına doğru büyüyen eğilimlere yol açmaktadır. Hem finansal, hem sınıai alanlar artan bir şekilde çok uluslu şirketlerce kontrol edilmekte, küresel olarak yönlendirilmekte ve uluslararası bir tarzda bütünleştirilmektedir. Özellikle dikkati çeken önemli gelişmeler; olağanüstü büyüyen uluslararası ticarete, hızla küreselleşen sermaye piyasalarının göze çarpıcı büyümesinin eşlik etmesi ve çoğu ulusal sermaye piyasasının devre dışı kalmasıdır. Çok uluslu şirketlerin rollerinin büyümesi ve teknolojik değişim sürecinin hızlanması da aynı derecede önemli gelişmeler arasındadır.

Katı örgütlenme ve emek modellerine dayalı büyük firmaların "fordist" ola-

rak adlandırılan sermaye birikim modelinden, küçük firmalara dayalı, part-time, geçici ve sözleşmeli işçi gibi çalışma sözleşmelerini içeren daha esnek (post-fordist) birikim düzenine doğru geçiş yapması küreselleşmenin en önemli etkileri arasındadır. Mikro teknolojilere dayanan esnek üretim sermayenin yeniden üretimi ve birikimi alanında fordizmin hantallıklarını aşmaya yönelik bir uygulamadır. Doğuracağı sonuçlar bakımından hayli önemli olan bu sistem, üretim sürecini küçük birimlere ayırdığı oranda taşeronlaşmanın, emeğin yerine teknolojiyi ikame ettiği oranda da işsizliğin yolunu açar. Emekçi kitlenin örgütlü hareketinin önüne geçmekte bir hayli avantajlı olan bu sistem de diğer tüm sistemler gibi alternatif dinamikleri kendi içinde geliştirecektir.

Küreselleşme süreci, dünya çapında birbiriyle ilişkili ve birbirine bağımlı hale gelen iletişimi, politikayı ve kültürü de etkilemektedir. Yeni küresel birey ve kitle kültürü kesinlikle Amerikan etkisinin egemenliğindedir. Kendini esas olarak televizyon ve sinemada dışa vuran bu kültürel şekillenişte gösteri ve boş zaman değerlendirme etkinlikleri artık dünya ölçüsünde elektronik imajların tahakkümü altındadır.

Bu küresel kültür tarzının en önemli özelliği, özel homojenleştirme biçimi ve esas olarak dünyayı Amerikalı gözüyle kavramak olan, kültürel farklılıkları kapsayıcı bir çerçevede içine alarak eritme, soğurma yeteneğidir. Bu yetenek sonucudur ki, 10 yıl önce dünyada yaklaşık 10 bin dil konuşulurken bugün insanlığın %95'i 100 kadar dil konuşuyor. Beş büyük dil, insanlığın %50'sine egemen olmuş durumda. Sömürgeciliğin dili olan İngilizce'nin yaygınlaştığı az gelişmiş bölgelerde konuşulan dillerin %80-90'ı bu süreç içinde yok olmuş durumdadır. Sömürgecinin dili yaygınlaşmakta, kültürel nüfuz alanı genişlemekte, bununla birlikte kendilerini ve diğer halkları görme biçimleri (önyargı ve ırkçılık) gelişerek kimi sömürge halk-

ların okumuş kesimlerinde içselleşmektedir. Böylece emperyalizm, kültürel yani içsel olarak kazanmaktadır.

"*İdeoloji dil içinde yaşıyor ve geliyor. Böylece dil içinde Kuzeyin toplumsal egemenliği Güneye taşınıyor.*" (Temel Demirer), YDD, Neoliberalizm, Özgürlük, Uzun Yürüyüş Dergisi)

Yukarıdan aşağıya sıraladığımız tüm etkileriyle YDD, gerek ekonomik gerekse siyasal ve kültürel alanlarda dünya insanlığına karşı emperyalizmin vahşet boyutlarındaki tahakküm saldırısıdır. Karşı karşıya bulunulan tehdit, tüm toplumsal yaşamı etik ve ahlaksal bütünlüğü ile birlikte parçalamak toplumsal özgürlüğü çözmeye, kültür ve tarihi aşılacak bir engel olarak görme yönündedir. Demagojik söylemler bombardımanı ile gizlenerek yaygınlaştırılmaya çalışılan bu çürüme ve yozlaşma karşısında demokratik güçlere ve devrim cephesinin tüm bileşenlerine tarihsel yükümlülükler düşmektedir.

ULAŞ KAYA

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

-Francis Fkuyama, *Tarihin Sonu ve Son İnsan*

-Andre Gorz *Elveda Proletarya Afa Yay. Mart 86*

-*International Hreld Tribune Şubat 96*

-SIPRI: (Stokholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü Raporu)

-*Dünya Bankası Raporu Nisan 95*

-WEED (Dünya Ekonomisi Ekoloji ve Kalkınma Örgütü Raporları)

-*İdeoloji ve Kültürel Kimlik Jorge Larrain (Sarmal Yay.)*

-*Kaos İmparatorluğu-Samir Amin*

-*Nevv Scientist Ocak 96*

YARGILANMASI GEREKEN YALNIZCA KONTRGERİLLA ŞEFLERİ DEĞİL; KONTRGERİLLA DEVLETİNİN KENDİSİDİR

İŞÇİLER, EMEKÇİLER, GENÇLER!

TC'nin devlet yapısını açık biçimde gözler önüne seren "Susurluk olayı'na ilişkin davanın tüm tutuklu sanıklarının tahliyesi üzerine YURTTAŞ GİRİŞİMİ imzasıyla organize edilen 1 Dakika Karanlık eylemi 30 Eylül 1997 tarihinde yeniden başlamış, devletin İçişleri Bakanı da dahil olmak üzere birçok çevre eylemi desteklediğini açıklamıştır.

EYLEMİN HEDEFİ DOĞRU SAPTANMALIDIR

30 Eylül'de başlayan eylemin amacı: "Susurluk davasının sonuçlandırılması, T.Çiller-M.Ağar-S.Bucak'ın yargılanması ve milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılması" biçiminde belirlenerek yalnızca Çiller Kلیği'ni hedef alması, oligarşiye eylemi kendi içindeki klik çatışmalarında "koz" olarak değerlendirme imkanı vermektedir ki; 'bakan desteği'de bu anlayışın açık ifadesidir.

ÇETELER DEĞİL, ÜRETEENLER YÖNETSİN

İlkinde Şubat ayında başlanılan Karanlığa karşı Aydınlık eylemi 30 Eylül "Salı" Günü tekrar başlıyor. Dün hükümette olup " gulu gulu dansı yapıyorlar-" Mum söndü oynuyorlar" diyenler, bugün muhafette; destek beyan ediyorlar.

*SUSURLUK ÇETELERİNİN KAYNAĞI DEVLET, DEVAMI DA DÜZEN PARTİLERİ'DİR.

Devlet kendi iç çelişkilerini derinleştirmemek baskı düzeninin devamını sağlamak için Yüksekova, Susurluk... çetelerini kendi kontrolü dışında güçler olarak tanımlayıp yeniden yapılanma/imar politikalarıyla özleştirip, yeni saldırılar için zemin hazırlıyor.

*ÇİLLER, AĞAR, BUCAK, AVCI, YEŞİL YARGILANSIN.

Ağarları, Bucakları, Şahinleri... yargılamayan/göstermelik yargılasa da çeteleri bitiremez. Çünkü bu çeteler devletin ta kendisidir. Devlet: egemen güçlerin (Sermayedar, MGK...) halkımız üzerindeki baskı aracıdır.

Susurluk, TC Devleti'nin oligarşik yapısının; sömürge tipi faşizmin gerçek yüzüdür ve bu gerçek, bir kaç kontrgerilla şefinin "yargılanmasıyla" kapatılmayacak kadar somuttur.

Bugün "devlet içine sızmış" çete elemanları olarak nitelenen Ağar, Bucak, Şahin ve diğerleri uzaydan gelmiş değildir. Emperyalizmin "düşük yoğunluklu savaş" (anti-gerilla savaşı) stratejisinin uygulayıcısı konumundaki bu kontrgerilla şefleri bizzat TC.Devleti tarafından görevlendirilmiştir.

Susurluk olayı Türkiyegeçerğinden bağımsız değildir. Emperyalit saldırınının bütünü dizginsizleştiği, 'düşük yoğunluklu savaş'a trilyonların aktığı ülkemizde nüfusun büyük bir kısmı açlık sınırındadır ve yarısından çoğu işsizdir. Kadınlar, karnını doyurmak için fuhuşa zorlanmaktadır. Uyuşturucu kullanımı ve ticareti liselerimize kadar girmiştir. Hakkını arayan insanlar polisçe coplanmakta ve kurşunlan-

*ÇETELER DEĞİL, ÜRETEENLER YÖNETSİN.

Karanlığa karşı, Aydınlık eylemi isminden de anlaşılacağı gibi Aydınlık bir Türkiye için;

-Çetelerden Özel Tim'e,

-Devletin resmi faşistlerinden, sivil faşistlerine,

-Kadeniz'e OHAL dayatıp uyuşturucu sevkiyatını güvenli yapmak isteyenlerden, 5+3, 8 yıl deyip NASIL bir eğitim karambole getirenlere,

Darbe mi, şeriat mı deyip, halkımız üzerinde tahakküm kurup, işçilere eşel mobili... dayatanlara karşı YAPILMALIDIR!

HALKIMIZIN GERÇEK KURTULUŞU İÇİN, ÜRETEENLERİN YÖNETEN OLABİLECEĞİ, HERKESİN HAKKINI ALABİLECEĞİ BİR ÜLKE İÇİN SO-KAĞA! **İstanbul'dan DH Okuru**

Sakarya Kapalı Cezaevinden bizlere yazan dostların mektubu elimize ulaştı. Cezaevlerine dergi ulaştırma konusunda oldukça hassas davranıyoruz. Buldukları cezaevine de dergimiz gitmektedir. Tekrar göndereceğimizi buradan duyuruyoruz.

maktadır. Türkiye geçerğesi işte budur!

Hiçbir zulüm düzeni halkın devrimci öfkesinin karşısında ayakta durabileceğesi güçte değildir.

Oligarşi, gerçek yüzünü açığa çıkararak Susurluk olayını, yine kendi içindeki bir kliğe malederek günü kurtarma gayretindedir.

Ancak tarih hükmünü vermiştir. Oligarşinin kendini mahkum edemeyeceğesi açıktır. Susurluk'u halk yargılayacaktır ve halkın yargısı bütün göstermelik mahkemelerin üzerindedir.

Bu bilinçle, her akşam saat:21.00'de sadece bir faşist klikten değil; bir bütün olarak kontrgerilla devletinden hesap sormak için sesimizi yükeltelim.

ÖRGÜTLÜ HALKLAR YENİLMEZ!

TEK ÇÖZÜM HALKIN KENDİ İKTİDARIDIR!

KENDİ İKTİDARINI KURMAK İÇİN ÖRGÜTLEN!

EMPERYALİZME KARŞI BAĞIMSIZLIK, FAŞİZME KARŞI DEMOKRASİ MÜCADELESİ İÇİN AYAĞA KALK

İstanbul'dan D.H. Okuru

TARSUS'TA MİTİNG

Tarsus'ta, 9 ve 10 Ekim 97 tarihlerinde iki eğitim emekçisinin katledilmesi görkemli bir mitingle protesto edildi.

Tarsus Demokrasi Platformu tarafından organize edilen mitinge yaklaşık üç bin kişilik bir kitle katıldı. mitinge çevre il ve ilçelerden gelen eğitim emekçilerinin pankartlarıyla katılımı coşkuyarattı. Adana, Ankara, Nevşehir, Hatay, İskenderun, Osmaniye, Silifke, Anamur ve Mersin Eğitim-en şubelerinden katılımlar alkışlarla karşılandı.

18.10.1997 tarihinde düzenlenen miting; saat: 12.00'da Kleopatra kapısından başlanarak, Cumhuriyet meydanı'nda son buldu. Yürüyüşkorteji boyunca alınan karar gereğesi Eğitim-Sen pankartı dışında pankart açılmadı. Yürüyüş ve miting boyunca; "Katiller bulunun, hesap sorulsun", "Faşizme karşı omuz omuza", "Yaşain halklarınkardeşliği", "Devlet, mafya, aşiret bu ne biçim rezalet", "Susma, sustukça sıra sana gelecek" gibi sloganlar öne çıktı.

Alana gelindiğinde, Eğitim-Sen genel merkezi yöneticisi Müslüm Şahin bu cinayetlerin faili meçhul kalmasını kınayan konuşması coşku yarattı.

Tertip komitesi adına, Eğitim-Sen Tarsus şube başkanı Kadim Asutay konuştu: Önce katledilenler anısına bir dakikalık saygı duruşuna davet eden Asutay, bu ülkede namuslu inanları da en az namussuzlar kadar cesur olduklarını belirtti. **Tarsus'dan DH Okuru**

İKİ CİNAYET VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ...

Her siyasal partinin, bir sınıfın çıkarını temsil ettiği bilinen bir gerçektir. Egemen sınıfları temsil eden siyasal oluşumlar arkalarına halk desteğini alabilmek için çeşitli motifler kullanırlar. milliyetçilik, halkçılık, muhafazakarlık ve dinsel motiflerin yanında demokratlığı da elden bırakmazlar. Bu motifler etrafında emekçi halkı hem böler, hem de düzene bağlılığı artırır. Kurtuluşu düzen partilerinde arayan kitleler, zaman zaman birbirine karşı kamplara bölünür.

Oligarşinin, tarihinin en derin krizini yaşadığı şu yıllarda, klasik yöntemler biraz daha geliştirildi. 12 milyon insanın açlık sınırında yaşadığı bu ülkede, halkın potansiyel memnuniyetsizliği hat safhaya ulaştı öyleki memnuniyetsizliğini düzene muhalif devrimcilerden daha net görebilen Demirel bile açık açık uyarılarda bulunmaktadır. Küçük bir kasabada tecavüz vb. olaylar sonucu halkın karakol basma olaylarından sonra Demirel'in şu uyarıyı yapması boşuna değil: "Enflasyona çare bulun, işsizliği çözün." Devrimci önderliğin olmadığı koşullarda halkın isteme tepkisi farklı noktalardan dışavurabilir; ancak potansiyel anlamda düzeni tehdit ettiği de bir başka gerçektir.

Bu arada, tekelci sermaye ile küçük ve orta ölçekli sermaye arasındaki çelişkiler/çatışmalar siyasal arenada kendisini göstermektedir. İş çevrelerindeki Tüsiad-Müsiad çelişkisi siyasal partilerdede yan kısmını buldu. Sermaye içi çekişmelerde, gücü elinde bulunduran Tekelci burjuvazi, kavgadaki üstünlüğünü siyasal platformda gösterdi. Egemenler, iç çelişkilerini çözerken sisteme olan halk muhalefeti de düzene yedeklemeyi hesaplamaktadır. Bunun için laik-antilaik gelişmesi öne çıkarılarak halk kamplara bölündü. Görülüyor ki sermaye, kendi çelişkilerini kimi motiflerle emekçi halka malediliyor. Tekelci burjuvazinin çıkarları yalnızca temsilcisi olan partiler aracılığıyla sürdürülüyor. MGK ve medya açıktan olay-

lara müdahale edebilecek duruma geldi. Burada faşist devletin karanlık yöntemleri de devreye sokulmaktadır. Laik-şariat çerçevesindeki medyatik bölünme yeterli görülmedi. Böl-yönet taktiği daha da pekiştirilerek ürüyor. Nüfusu oldukça karışık olan ve her türlü bölünme-çatışmaya müsaid olan Tarsus'ta bu kirli yöntemler kendini gösterdi. Ancak alınmak istenen sonuç, medya ile ülke geneline de taşındı.

Bilindiği gibi, 9-10 Ekim 97 tarihlerinde iki eğitim emekçisi katledildi. Faili malum güçlerce birer gün arayla katledildiler. Ancak, bir hafta süreyle bu cinayetler tv kanallarında birinci haber yapıldı. Cinayetlerin örtülü bir şekilde Hizbullah adlı dinci bir örgütlenmeye mal edilerek devlete hakemlik rolü verilmesi de önemli bir çabadır. Her iki öğretmenin de politik faaliyetlerin dışında, pasif ve "herkes gibi" oluşları düşündürücüdür. Bu cinayetlerle elde edilmeye çalışılan sonuçları biraz açarsak; birincisi suskun cangüvenliği sorunu yaşayan bu yüzden ülke gerçekliğine duyarsız bir toplum hedeflenmektedir. Hedef alınan kişilerin "herkes gibi oluşları halkta sıra bana mı geldi? yollu korkulara yol açmaktadır. Eğer, aktif, politik kişiler hedef alınsaydı; "ölüm muhattabını buldu, duyarsızlığı ile karşılanabilirdi. Ve bu yalnızca devrimcileri ilgilendirirdi. Ancak tüm bir halkı teslim almak isteyen kontr-gerilla amacına uygun hedefler seçmektedir.

Alınmak istenen ikinci sonuç ise şudur: Topluma bu cinayetleri Hizbullah'ın işlediği mesajını vererek laik-islamcı kamplaşmasını derinleştirmektedir. Burada, şariat korkusu yaratılarak halkı mevcuda razı etmek gibi önemli bir hedefte kendini gösteriyor. Bununla da yetinmeyip, sol potansiyeli laiklik tutkalı etrafında ordunun yanına çekebilmektedir. Bu noktada devletin başarılar elde ettiği gözlenmektedir. Dergi kapaklarına "Cumhuriyet cephesi" manşetini atanlardan, "kahrolsun, şariat, aydınlık Türkiye" sloganlarını öne çıkartan kimi solcularımız

yaratılan bu ikilemin içine balıklama daldılar.

Eğer, devletin yaratmaya çalıştığı bu bölünme çatışmalı bir sürece evrilirse sonucu şimdiden görebiliriz: Yeni baskı yasaları kolayca yaşama geçirilecek ve halk hizaya! getirilecektir.

Örnekleri Kürdistan'da bolca yaşanan butür cinayetlerde olduğu gibi, bunların da üstlenilmemesi devletten bağımsız bir örgütsel yapının olmadığını gösteriyor. Biz iddia ediyoruz Tarsus'ta işlenen cinayetlerin de katilleri bulunmayacak. (Eğer, toplumsal muhalefet sürekli ve etkili olursa, bir-iki kurbanın feda edilebileceği de olasıdır.) Kürdistan'daki cinayet faillerinin Kızıltepe Emniyet Müdürlüğü'nde eğitilip saklandığının basında yer aldığı anımsanırsa bu kanımızın yanlış olmadığı görülecektir.

Sonuç olarak, egemen sınıflar, şariat tehlikesi yaratarak muhalefeti hedefleri sapmış bir topluluk haline getirmek istemektedir. İsteme karşı kabaran potansiyel enerji düzen lehine akıtılmak istenmektedir. Yukarıda da açıkladığımız gibi; bu çelişki (laiklik-islamcı) bizim çelişkimize değildir. Bu kavga sermaye içi bir kavganın dışavurumudur. Sermayenin kavgasında taraf olup Tüsiad'ın laiklik havariliğine soyunmak bizim yöntemimiz değildir. Devrimci Hareket, bu kavganın aslında, aynı sarayda yaşayan kırk haramilerin bölüşüm kavgası olduğunu her yerde açıklayarak üçüncü değil, bunların karşısında ikinci bir cepheyi örgütleyebilme yeteneğini göstermelidir. Devrimciler, düşmanın duruş noktasına göre pozisyon almazlar. Düşmanı pozisyon almaya zorlamalıdır. Yani yaratılan gündeme dahil olmak yerine; gündem yaratma yeteneğini sergilemeliyiz.

Kıscası, devrimcilerin yapması gereken; egemen sınıfların belirlediği sahada oynanan maçta, aynı kulübün oyuncularından bir kısmına taraftarlık yapmak değil, kendi belirledikleri sahada ve zamanda düşmanı karşılaşmaya davet etmektir.

Kahrolsun kontrgerilla.

Yaşasın, emekçi halkların birleşik devrimci mücadelesi.

Tarsus'tan D.H Okuru
Mustafa DERİN

TC'NİN KARADENİZ OPERASYONU

Batı ve Orta Karadeniz bölümündeki Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Gümüşhane, Tokat ve ERzincan'da devletin; halka silah dağıtma, koruculuk teşviki ve dayatması, yayla yasağı, bölgenin idari yapısını değiştirme uygulamaları sürüyor.

"Karadeniz'de PKK eylem hazırlığında, Türkiye solu PKK'yi Karadeniz'e taşıyor, DHKP/C, TİKKO, PKK'nin taşeronu, 60-80" arası gerillanın olduğunu biliyoruz, Karadeniz'de destek arıyorlar..." türü yazılar basında sık sık işlenmeye başlandı. Karadeniz'deki yerel basında yoğunluklu olarak bu tür haberleri yayınladıkça halkın şoven-milliyetçi yanı körüklenerek her an sıcak bir çatışmaya girilecek havasıyla topyekün savunma/saldırı haline getirilmeye çalışılıyor.

Devlet bu tür eksik ve yanlış haberlerle halkta gerillaya karşı antipati yarattırıp devrimci mücadelenin Karadeniz'de önünü almaya ve halktan soğutmayı amaçlamaktadır. Öbür yandan ise yıllardır her fırsatta empoze etmeye çalıştığı "PKK'yi bitirdik, terörün kökünü kazıdık", propagandası iflasının anlamına gelse de, Karadeniz'de oluşturulan kontrol mekanizmasının meşrulaştırılması amaçlanmaktadır. Peki bu kontrol mekanizmasına neden ihtiyaç duyuluyor? Devrimci mücadelenin Karadeniz'de güçlenip inisiyatif belirleme noktasına gelmesi mi, ya da devrimci saflarının Karadeniz'de netleştiğinden dolayı devrim cephesini ezmek için karşı devrim atağı mı, bunların hiç biri kendi başına Karadeniz'de OHAL'ı dayatmasının gerekçesi olamaz. Abdullah Öcalan'ın 27 Eylül 97'de MED TV'deki panel programında "PKK Karadeniz'e geldi demek hatalı olur..." açıklaması veya İçişleri Bakanının 30-40 gerilla için neden bu kadar önlem alındığını bir türlü açıklayamadığı anımsanırsa Devletin kontrol mekanizması adı altında-

ki uygulamalarının işlevi daha net anlaşılabilir.

Devrim mücadelesi Karadeniz'e Suphi'lerle, Mahir'lerle, Fikri'lerle, kök salmış/dallanıp büyümektedir. 6 bin kontrgerillayı Karadeniz'de istihdam edip, ilçeleri il yapıp asker yerleştirme girişimleri, çobanları öldürüp, yol kesip, halkı soyan bu tür uygulamalar devrimci mücadeleyi aksatamaz, geriletemez. Bu tür faşizan uygulamalar kürt halkına yıllardır uyguladıkları savaş yöntemlerinin Karadeniz'de uzantısıdır. Gürsel Çavuşlu, Feridun Aydın, Mehmet Kuru, Özbil Araş Özgünç Tuncay, Fikri Sönmez... gibi Karadenizli devrimciler geçmişte devletin anti-demokratik uygulamalarını boşa çıkartıp devlet aygıtını işlevsiz kılmışlarsa yeni Gürsel'ler, Feridun'lar, Fikri'ler...de aynı kararlılıkla işlevsiz kılıp devletin Karadeniz'deki politikalarını boşa çıkartacaklardır.

Karadeniz'de devletin olası projeleri. 1-Uyuşturucu savaşı sever: Lübnan 1991'e kadar dünya uyuşturucu merkezlerinden biriydi, Afganistan, Pakistan, Hindistan'da süren iç savaş boyunca uyuşturucu en önemli silahlı, Vietnam'da devrime kadar milyonlarca insan uyuşturucuya esir edilip emperyalizmin hizmetine sunuldu, ülkemizdeki savaşı finanse eden en önemli kaynak yine uyuşturucu.

Ülkemizdeki savaşa her yıl 10 milyar dolar harcandığı ve devlet bütçesinin %45'ine denk gelen bu paranın büyük bir bölümünün kaynağı uyuşturucu geliri.

Dünya uyuşturucu jeopolitiğinin hazırladığı raporda Türkiye Transit ülke olmaktan çıkıp uyuşturucu üreticisi-satıcısı bir ülkedir.

1990'ların ilk yıllarında yaygınlaşan üretim "Düşük yoğunluklu savaştın en kızıştığı on" Orta Asya ve Uzakdoğu'dan gelen uyuşturucuyla birleşip Amerika, Avrupa, BDT ülkelerine transfer ediliyor"

Başta Yüksekova çetesi olmak üzere Susurluk, Mersin... çetelerince uyuşturucu, panzerlerle taşınıp Van, Mersin, İst., İzmir'e aktarılıyordu. Yüksekova çetesi ile birlikte uyuşturucunun önemli yollarından (İran-Doğu Beyazıt, Suriye Kilis, Irak sınır boyu) ayyuka çıkınca yeni yollar aranmaya başlandı, bulunmuşa da benziyor. Artvin-Gürcistan sınırındaki Sarp gümrük kapısıyla Gürcistan üzerinden Ukrayna ve Avrupa ayrıca Sinop gümrüğünden Bulgaristan ve Avrupa, yeni sevk yerleri gibi görünüyor. Sevk yerleri değişse de transfer yeri Sinop, Sarp görünüyor.

2. Karadeniz'in ekonomik yapısını değiştirecek (!) öneme sahip, gelecekte bölgeden geçebileceği pazarlık konusu olan ve ABD'nin desteği alınan Bakü-Ceyhan petrol boru hattının güvenliği. Güvenli olduğu ön plana çıkartılıp hattın belirlenmesinde şanslı duruma geçmek.

TC'nin uyuşturucudan elde ettiği gelire ortak olmak isteyen ABD ve KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği)ne üye ülkelerde bulunmaktadır. Görüntü olarak uyuşturucu ile mücadelede birliktelik anlaşmaları de-yip payını belirleme girişiminde bulunuyorlar.

KEİ üye ülkeler Karadeniz'de uyuşturucu ile mücadele için 2.özel örgütlenmeye gidileceğini açıkladılar.

1-BLACKSEAPOL: Karadeniz polis örgütü

2-KEİ'ne üye ülkeler kendi polis teşkilatları arasında uyuşturucu ile mücadelede işbirliğine dönük projeler oluşturacaklar.

Bu süslü "uyuşturucu ile mücadele" anlaşmalarının altında uyuşturucu üretimi satışından elde edilen payın bölüşümü yatmaktadır. Bugünlerde ABD Beyaz Saray uyuşturucuyla Mücadele Şefi Barry Mecaferny'i ülkemizde görürsek şaşmamalıyız demek ki haracını arttırmaya gelmiştir. Kolombiya'da olduğu gibi.

İstanbul'dan D.H.Okuru
Cem Varol

SAKARYA'DA ÇİFTÇİLER EYLEMDE

Hükümetin tarım politikalarından hoşnut olmayan çiftçiler. Tarım Bakanlığının tarım kredi faizlerinin arttırılmasını öngören kararın geri alınması için eylem kararı almaya başladılar.

Sakarya'da Ziraat Odaları, hükümeti uyarı amacıyla 30 Eylül'de Sakarya Hendek'te miting düzenledi.

Sabah saatlerinden itibaren traktörleri ile ilçe girişindeki stadın çevresinde toplanmaya başlayan çiftçiler yaklaşık 400 araçtan oluşan konvoyla ilçe merkezindeki meydana geldi. Mitinge katılanlar pankart ve dövizler açarak slogan attı.

Yaklaşık 5000 çiftçinin katıldığı mitingde Hendek Ziraat Odası başkanı Halil Karadayı yaptığı konuşmada 55. Hükümetin işe zamlarla başladığını ve 17 yılda yapılan zamları birkaç aya sığdırdığını vurgulayarak "bugün çiftçiler değil ekim yapmak, tarlasını dahi süremez hale geldi" dedi.

Eylemlerin ülke genelinde yayılacağı uyarısında bulunan Karadayı "Sorunlarımız çözülmezse, Ankara'ya yürüyeceğiz. Bugüne kadar, 'ülkenin efendisi çiftçidir' diyerek bizleri uyuttular. Çiftçiler efendidir susar dediler ve yükleniler ama artık uyuyan çiftçi yok. Seçim zamanı benim köylüm, benim çiftçim diyenleri bugün meydanlarda göremiyorum. Biz de onları sandık başında görmeyeceğiz" dedi.

Dünyanın tek bir pazar haline gelmesi ve üretimin ihtiyacı için değil pazar için belirlenmesinin yoğunlaşmış tanımı olan Küreselleşme üründe çeşitliliğin önüne geçip çok az ayda ürünün büyük miktarda üretilmesinde yoğunlaşmayı yaşıyoruz.

"Bu politika tarımsal ürünlerinin fiyatlarını aşağı çekmekte, ülkelerin tarımsal ürünlerde kendi kendine yeterliliği yokedilmektedir. Emperyalist-kapitalist ülkeler-

de ileri tarım teknikleri ve teknolojileri kullanılarak yapılan büyük çaplı üretimler, yeni sömürge ülkelerdeki çoğunluğu aile işletmesi tarzındaki küçük ve orta büyüklükteki tarım işletmelerini yok etmekte; yerlerini tekellerin büyük çaplı üretimine bırakmaktadır."

(D.Hareket Dergisi ayı 1, 21 YY. eşiğinde Dünya ve Türkiye)

Hükümetlerce uygulamaya konulan Kapitalist sistemle entegrasyonun tarım kesimine sağlayacağı hiçbir yararı yoktur. Tarım kesiminin çökertilmesi. Halkımıza yokluluk ve sefaletten başka bir şey veremez.

Çözüm: Küçük ve Orta işletmelerin biraraya gelerek ihtiyaca göre üretimde bulunup, emeğe göre bölüşümü olmalıdır.

Sakarya'dan
Devrimci Hareket okuru

YOLDAŞLAR

SİZ YÜREĞİMİN KANIYAN
GÜLLERİ
ANDIKÇA İSMİNİZİ
YÜREĞİMDE FIRTINALAR
KOPMAKTA
BAYRAK OLDUNUZ
ELİMİZDE
TÜRKÜ OLDUNUZ
DİLİMİZDE
ÖZENCİMİ, HİDIRIMI
ASTILAR İLYASIMI
KIYDILAR CANLARINA
KALMAYACAK KAN
YANLARINA
TOHUMDA DÜŞTÜ
TOPRAĞA
YEŞERECEK FİLİZ FİLİZ
AÇACAK KARDELENLER
DAĞLARDA
YUMRUKLU YILDIZ İLE
RECEP İLE ERSANIMI
ÖZENÇ İLE HİDIRIMI
ASTILAR İLYASIMI
KALKIN KARDAŞLAR
KALKIN
YÜRÜYELİM DAĞLARA
VARMAK İÇİN YARINLARA
HEP BİRLİK OLALIM
YUMRUKLU YILDIZ İLE
RECEPLER, İLYASLAR
ÖZENÇLER, HİDIRLAR
HALKIMIN NEFERLERİ
KAVGAMIN YÜREKLERİ
GELİN CANLAR YANIMIZA
BİRLEŞELİM YOLUMUZDA
HALK SAVAŞI VERECEĞİZ
DEVİRİMCİ YOLUMUZLA
YÜRÜYECEK İKTİDARA
YIKMAK İÇİN BU ZULMÜ
VARMAK İÇİN YARINLARA
BİRLEŞECEĞİZ
DEVİRİMCİ YOLUMUZDA.

Adapazarında
Devrimci Hareket Okuru
ARSLAN GÜL

4 Ekim Pazar günü cezaevindeki yakınlarını görmeye giden tutsak aileleri görüşmek için izin almaya gittikleri Gebze Cezaevi Nöbetçi Savcısı tarafından görüşmeleri engellenmiş ve kötü muameleyle maruz kalmışlardır. Aşağıdaki bildiri 6 Ekim 1997 tarihinde Gebze Cezaevi önünde tutsak yakınları tarafından okunmuştur.

Tutsak yakınlarının haklı mücadelesini bizler de destekliyor ve yapılan kötü muameleleri kınıyoruz.

BASINA VE KAMUOYUNA

Daha Ölüm Oruçlarının acısı yüreklerimizden silinmeden giderek artan bir şekilde cezaevlerindeki devrimci tutsaklara saldırıların sürmekte olduğunu görüyoruz. Bursa, Malatya, Erzurum, Konya, Buca gibi birçok cezaevinde ve son olarak da Ümraniye Cezaevi yönetiminin provakasyon çabaları artık gizlenemez boyutlara geldi. Keza, Ümraniye Cezaevinden bir haftadan uzun süredir sayım almayarak katliam hazırlığı yapmaya çalışan cezaevi idaresi ve savcılığının provakasyon hazırlığı geçtiğimiz günlerde basına yansıdı.

Bu saldırılardan Gebze Cezaevindeki devrimci tutsaklar ve yakınları olan bizler de nasibimizi alıyoruz. En sıradan haklarımızı bile gaspeden Gebze Cezaevi İdaresi ve savcılığı son zamanlarda çocuklarımızı görmemizi engellemektedirler.

Özellikle çalışan tutsak yakınları ve aileleri görüş haklarını Cumartesi ya da Pazar günü kullanmak zorundadır. Ayrıca, tutsak yakınları çoğunlukla il dışında ikâmet etmekte olduğundan ancak bu günlerde ziyarete gelebiliyorlar. Fakat; En doğal hakkımız olan çocuklarımızı görme hakkımız savcılık tarafından engellenmektedir.

Bunun en son örneğini 4-5 Ekim 1997 tarihinde yaşadık. Bizlerin, Gebze Cezaevi nöbetçi savcısı Enver... tarafından cezaevindeki tutsak yakınlarımızı görmemiz engellendi, dahası bundan sonra savcılığa gitmememiz yönünde uyarıldık. Savcı Enver... bundan sonra kesinlikle görüş izni verilmeyeceğini kaba bir şekilde ifade etti. Bu tavrının nedenini sordüğümüzda Gebze Terörle Mücadele Timlerini çağırarak bizi gözaltına almakta tehdit etti.

Bunun dışında cezaevi yönetimi tarafından normal ziyaret günlerinde de görüş hakkımız bir takım bahanelerle engelleniyor. Anne, baba, kardeş dışında herhangi bir ziyaretçinin alınması engellenmekte, en yakın akrabaların bile ziyareti konusunda cezaevi yönetimi tarafından sorun çıkarılmaktadır.

Biz, tutsak yakınları olarak soruyoruz: Bizim ve cezaevindeki yakınlarımızın en doğal hakkı olan ziyaret ve görüş hakkı neden engelleniyor? Cezaevi İdaresi ve savcılık bu baskı politikasıyla neyi amaçlıyor?

Tüm bunların karşısında derdimizi anlatacak bir yetkili makam bile bulamıyoruz.

Son süreçte cezaevlerinde yapılan ve bir kısmı tamamlanan hücrelerden tüm kamuoyu haberdardır. Bu tutum, hükümetin insan haklarına ilişkin vaatlerine ters düşmektedir. Üstelik 12 Eylül sonrası uygulanmaya çalışılan bu gerici sistem devrimci tutsakların direnişleriyle buruşturulup bir kenara atılmıştır. yeniden bu anti-demokratik uygulamanın hayata geçirilmeye çalışılması büyük facialara yol açacaktır.

Biz, tutsak yakınları olarak bütün bu çağ dışı anti-demokratik uygulamaları kınıyoruz, ziyaret ve diğer gasp edilmiş haklarımızı geri alana kadar mücadelemizi sürdüreceğimizi kamuoyuna bildirir, halkımızı bu saldırılara karşı durmaya çalışıyoruz.

- Tutsakların Yakınlarıyla Görüş Hakkı Engellenemez!
- Keyfi Yönetime Son!
- Zindanlar Boşalsın Çetelere Yer Kalsın!
- Tabutluklar Yıkılsın Tutsaklara Özgürlük!

Gezce Cezaevindeki Devrimci Tutsak Yakınları

HATAY'DA FAŞİST SALDIRILAR SİSTEMLİ OLARAK FAŞİST GÜÇLER TARAFINDAN TIRMANDIRILYOR

29.07.1997 günü saat:2.30 sıralarında İskenderun'un çeşitli kesimlerinde iki işyeri faşistler tarafından kurşunlandı. Olaya karıştıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 4 MHP'li tescilli faşistler, göstermelik olarak mahkemeye sevk edildi. Her zaman olduğu gibi ön kapıdan girip, arka kapıdan çıktılar. Yine aynı gün İskenderun Fatih Sultan'da saat: 21.30 sıralarında Aşkın Tekin adında bir şahıs Devrimci Demokrat olduğu için faşistler tarafından bıçaklanarak hastanelik edildi.

28.7.1997 Günü Arabasında barış partisi amblemi olan Mehmet Yurtseven isimli şahıs Esentepe mahallesi civarında seyir halinde iken arabasının taranması sonucu yanındaki arkadaşı omuzundan yaralanmış sonra İskenderun Devlet hastanesine kaldırılmıştır.

Yine İskenderun'da otobüs işletmeciliği yapan yurtsever vatandaşların üzerine, faşistler saldırmışlar, bu olayın adliyeye yansması sonucu emniyet her zamanki gibi saldıranları değil de saldırıya uğrayan insanları gözaltına almıştır. Daha sonra adliye çıkışında faşistlerin saldıracağı endişesiyle topluca yürüdüğü için gözaltına alınanlar oldu, sonra serbest bırakıldı.

Devletin resmi ve sivil faşist güçleri, "anarşi ve terör var", "anarşi tirmanıyor", "sağ-sol çatışması var" vb... yalan ve demagojilerle Hatay'ı olağanüstü hal uygulamasına tabi kılmak için ellerinden gelen her türlü çabayı gösteriyorlar. Faşist saldırılar yetmezmiş gibi, İskenderun MHP ilçe başkanı Ahmet Cerahoğlunun yaptığı basın açıklamasından "şehrin güvenliği ülkücülerin garantisi altındadır" demesi, 12 Eylül öncesinde olduğu gibi kendilerini devletin üzerinde bir güç olarak tanıtmaktadır.

Hatay, geçmiş konumu itibariyle çeşitli etnik grupların yoğun olarak yaşadığı bölge olmasından kaynaklı olarak hassas bir denge üzerinde oturmakta, bundan dolayı da devletin resmi ve sivil faşist güçlerine her zaman ortalığı provake edecek malzeme bulunmaktadır

Hatay'da türk, kürt, laz, arap, ermeni vb. halklar içiçe yaşamakta olduğu için, devletin milliyetçi, şovenist, dinci propagandasından yararlanan faşistler, içinde bulunduğu döneme uygun olarak provakasyon koşulları öne çıkartarak bu saldırıları örtbas etmektedir.

Bölgemizde bundan sonra faşist saldırılar günlük yaşamın bir parçası olarak devam edeceğe benziyor. Gerek devletin resmi ve faşist güçleri gerekse MHP'li sivil faşistler, 12 Eylül öncesini çok çabuk unutmışa benziyor. Nasıl ki Maraş, Çorum, vb. yapmış oldukları katliamların kanıyla boğuldularsa, bugün halkımızın örgütsüzlüğünü fırsat bilenler yarın bu kan denizinde bir kez daha boğulacaklardır.

**YAŞASIN HALKLARIN KARDEŞLİĞİ!
ÖRGÜTLÜ HALK YENİLMEZ!
FAŞİZM YENİLECEK, HALK KAZANACAK!**

Hatay'dan D.H. Okurları

**Bir şafak vakti
Size güneşi emzirmek
Borcumuz olsun.**

1984'ün Ekim'inde rejimin cellatları tarafından idam edildiler.

**Eğer biz,
yoldaşlarımızın
yürek denizinde
yakamoz
sebebiysek;
"bize ölüm yok"
demektir.**

**Zamansız düğün
her karanfil
sonrasında
bir dağ çiçeği
açma hazırlığı
yapar.**

**Bugün,
Hıdır Hıdır
İlyas İlyas
çoğalmamız
bundandır.**

HIDIR ASLAN
25 Ekim 1984

İLYAS HAS
7 Ekim 1984

DEVRİMCİ HAREKET Aylık Siyasi Dergi

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Ali Dursun AĞDOĞAN

Adres: Alemdar Mah. Çatalçeşme Şok. No.6/1 D.4 Cağaloğlu/İST. Tel-Fax: (0212) 513 95 53

Hesap No: Ali Dursun AĞDOĞAN İş Bankası Cağaloğlu Şubesi 1095 30000 469682

DM Hesap No: Ali Dursun AĞDOĞAN İş Bankası Karaköy Şubesi 102830100-72439

Abone Yurtiçi Yıllık : 2.000.000.- TL. Abone Yurtdışı Yıllık : 80 DM.

Fiyatı : 200.000.- TL. **11 KASIM 1997, SALI**

Ofset Hazırlık : Ajans D (0212) 528 64 64 Baskı : BAŞAK OFSET-

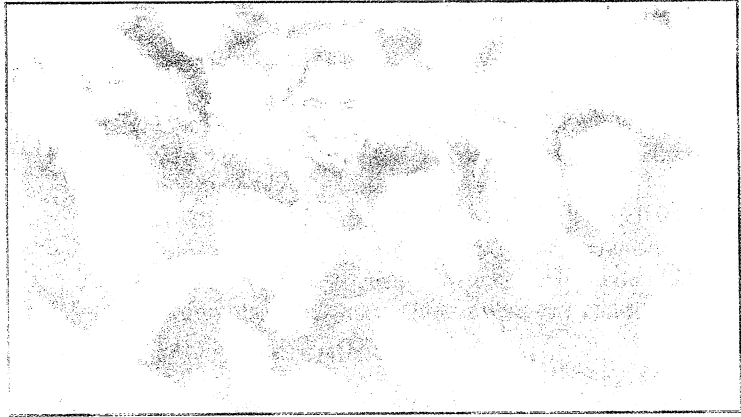
DİRENDİN Mİ KUBA GİBİ DİRENECEKSİN

Başkaldırımın ülkesinde
yürekler ısrarlı
beyinler dövüşken olur

Yaşadın mı Castro gibi yaşayacak
öldün mü CHE gibi öleceksin

Devletimizin güllüklerimden
muntlaklık sıkıy huzur
başkaldırımın ülkelerinde
işler yavaş yavaş ilerliyor